ALMANAHUL OȘTIRII '87

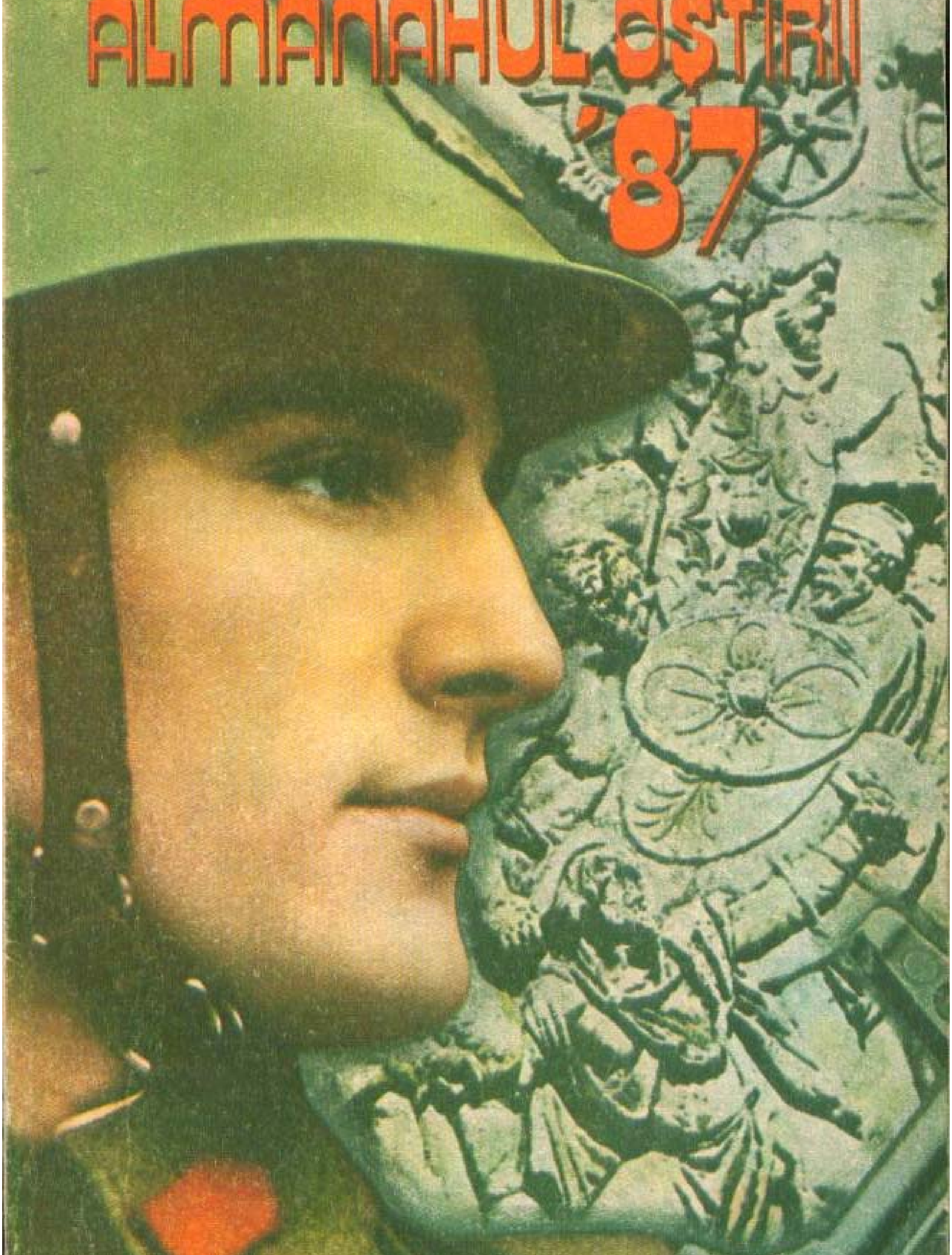

ONOR!

Soldat mă știu și fiu acestei patrii,
Lîngă pămîntul din străbuni păstrat
Cu-o palmă pe unealtă — pentru muncă
Și-n alta arma — pentru apărat.

Soldat mă știu din Sarmizegetusă
Și mai departe — din stejari stejar;
Mi-am vrut întruna liniștea-mplinirii
Dar mi-a fost dat și focul legendar.

Am izbîndit cu Mircea la Rovine
Și i-am durat lui Ștefan Podu-Nalt
Iar cu Mihai, prin paloș și virtute,
De la Călugăreni, urcînd un prag de zori,
Am prins pe chip asprit de bătălie
Sărutul cozînzenelor surori.

Am tot suit prin flamuri și columnă
Aliniat în flancuri ostășești
Și mi-a fost vatră și tărie glia
Pămînt sfințit de Tudori și Bălcești.

Soldat mă știu partidului și țării
Cu inima de strajă-n Tricolor,
Prin fapta mea, din frontul cutezării
Dau Comandantului suprem — Onor!

Colonel *ADRIAN MIERLUȘCĂ*

PCR
CONGRESUL IX AL PCR
CEAUŞESCU - PACE
CONGRESUL XIII AL PCR
CEAUŞESCU - PCR

APĂRAREA PATRIEI – CAUZĂ ŞI OPERĂ A ÎNTREGULUI POPOR

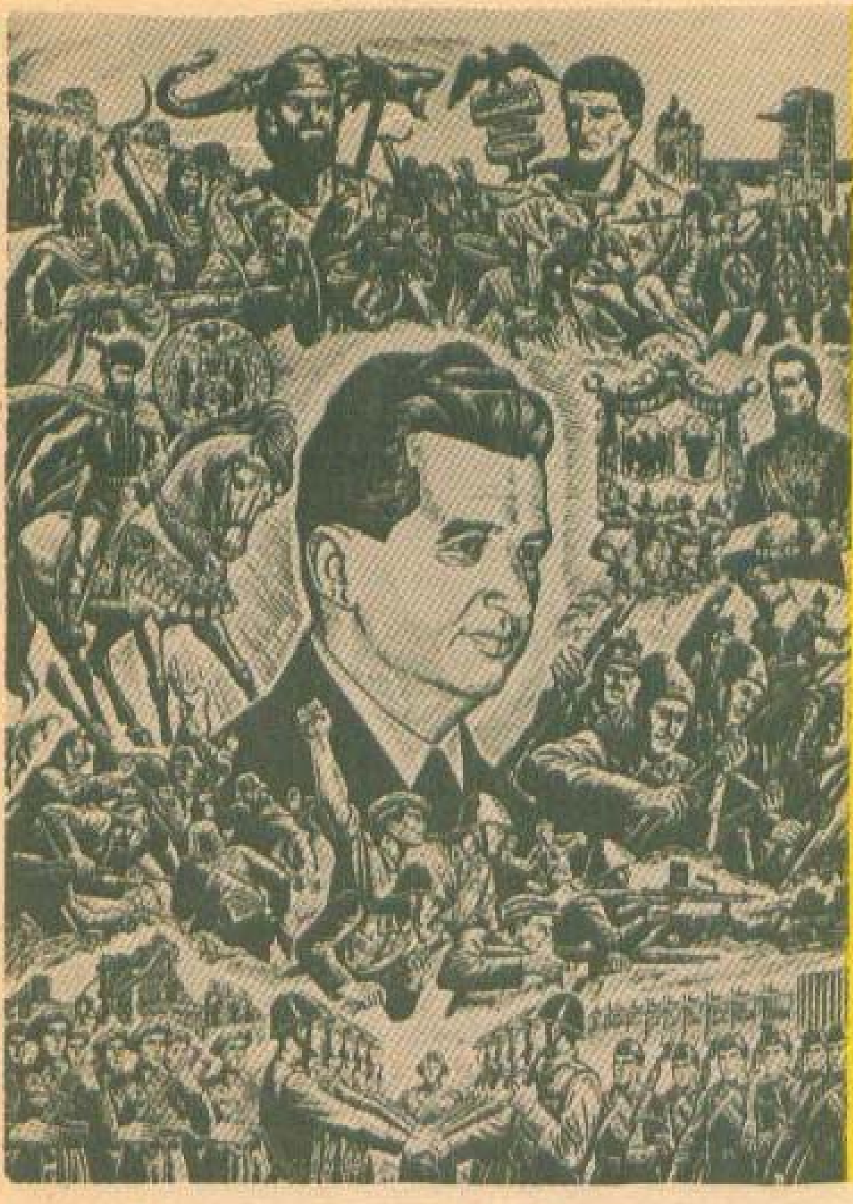

„Comandantul suprem” (alegorie de Albin Stănescu)

Un popor care se apără, un popor ce-şi apără patria, libertatea şi demnitatea, ctitoriile prezente şi aspiraţiile viitoare, moştenirea lăsată de înaintaşi nu poate fi înfrînt de nici un vrăjmaş! Experienţa istorică a dovedit-o cu prisosinţă.

Iar dacă noi, românii, vieţuim de milenii în spaţiul sacru şi inviolabil atît de scump nouă, pe neasemuit de frumoasele plaiuri de pe cele două părţi ale Carpaţilor, de la Dunăre şi Marea Neagră; iar strămoşii noştri cei mai îndepărtaţi, geto-dacii, numiţi de părintele istoriei, Herodot *„cei mai viteji şi cei mai drepţi dintre traci”*, s-au împotrivit, cum consemnează istoricii antici, încă de acum 2500 de ani unui imperiu colos, cel persan, apărîndu-şi glia; şi dacă tot ei, formînd un front comun de luptă pe tot teritoriul dac s-au război, la început de mileniu unu, cu alt mare imperiu al timpurilor, cel roman, condus de vestiţi împăraţi, şi nu atît soarta bătăliilor — gestul viteazului rege Decebal rămîne ca un simbol al neîngenunchierii —, ci convieţuirea îndelungată a decis ceea ce avea să se întîmple: formarea poporului român; iar dacă mai apoi, prin veacuri, am rezistat ca popor şi ţară, la poarta furtunilor istoriei, împotriva invaziilor de pretutindeni şi poftelor expansioniste ale unor mari imperii pe care mersul istoriei le-a destrămat, aşa cum se năruie orice alcătuire nedreaptă; *toate aceste fapte făuritoare de istorie dovedesc că prezenţa noastră, aici şi acum, în patria română, la sfîrşit de veac XX, neclintiţi de nimeni şi de nimic, că ridicarea la luptă a întregului popor – o atare poziţie, o atare atitudine în faţa istoriei – înseamnă permanenţă, dăinuire, verticalitate.*

Așa s-au pornit la luptă, împreună cu poporul, nevoiți fiind, și voievozii Gelu, Glad sau Menumorut; așa au purtat bătăliile împotriva invadatorilor și Basarab I Întemeietorul, ori Mircea și Ștefan ai căror viteji ce formau „oastea cea mare" au ținut piept vrăjmașului care jinduia la bogățiile și frumusețile țării. Și încă mulți alți domnitori și voievozi; de fapt toți cei cărora li s-au încredințat destinele acestui popor demn și viteaz s-au bizuit în lupta împotriva dușmanilor țării pe poporul înarmat. Căci românii n-au urmărit nicicînd scopuri cuceritoare, ci războaiele ce-au fost nevoiți să le poarte au fost războaie drepte, de apărare a țării. De aceea, la ele participau toți cei în stare să poarte o armă, tineri sau vîrstnici: pentru că își ocroteau gospodăria, copiii, viața. *„Mai bine să ne mănînce cîinii pămîntului decît pre alte locuri streine să izidim"*, îi scria în 1657 Gheorghe Ștefan, domnitorul Țării Românești Moldova, lui Constantin Șerban, domnul Țării Românești Muntenia, exprimînd credința și voința unui întreg popor.

În epoca modernă, noțiunea de luptă armată a întregului popor este consacrată de scrierile unor minți luminate și în numeroase documente oficiale. Tudor Vladimirescu, de exemplu, numea oastea revoluționară *„adunarea norodului"* și tot el făcea apel la locuitori *„cît sînteți vrednici de a purta arme împotriva vrăjmașului țării"*. În documentele revoluției de la 1848 se arăta ca *„Națiunea română cere înarmarea poporului sau garda națională spre apărarea țării dinlăuntru și din afară"*, iar marele patriot revoluționar Nicolae Bălcescu, sintetizînd tradiția înaintașilor, spunea că *„tot românul se naște cu datoria de a fi soldat și de a apăra patria la vreme de nevoie"*. Întru apărarea țării și dobîndirea independenței s-au ridicat la luptă și românii de la 1877—1878, ca și părinții sau bunicii noștri în războiul de reîntregire din 1916—1918. Faptele lor glorioase de arme, jertfele pe altarul patriei rămîn înscrise pentru nemurire în cartea de aur a neamului românesc. Așa cum vor rămîne pentru totdeauna în memoria noastră și a urmașilor zilele fierbinți ale revoluției române din August 1944, organizată și condusă de partidul comunist, cînd întreaga armată, întreaga națiune, într-o supremă și unică voință, au declanșat lupta împotriva cotropitorilor, dînd crîncene bătălii pentru eliberarea țării de sub dominația nazistă și, apoi, mai departe, alături de celelalte forțe ale coaliției antihitleriste, pentru eliberarea altor popoare europene, pînă la victoria finală din mai 1945. La acest război de eliberare a participat iarăși întregul popor român: pe cîmpul de luptă sau pe ogoare, în uzine, sub lozinca lansată de Partidul Comunist Român *„Totul pentru front, totul pentru victorie!"*. S-a dovedit, astfel încă o dată, că un popor care-și apără țara, libertatea, nu poate fi învins. Revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din August 1944, marcînd începutul unei ere noi în dezvoltarea societății românești **„a deschis** — cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **calea împlinirii năzuințelor de dreptate și libertate ale poporului român, a cuceririi depline a independenței și suveranității naționale, a afirmării României ca națiune liberă și demnă în rîndul națiunilor lumii"**.

Pe temeiul unor asemenea rădăcini istorice, după 23 August 1944, în perioada revoluției și construcției socialiste, conceptul de luptă a întregului popor pentru apărarea patriei s-a cristalizat și mai mult, devenind principiul de bază al doctrinei militare românești contemporane — strălucit fundamentată de secretarul general al partidului nostru, președintele republicii, comandantul suprem al forțelor armate, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Actuala doctrină militară națională, elaborată în epoca cea mai bogată în înfăptuiri, cea de după Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, de cînd la cîrma destinelor noastre, prin voința întregului popor, a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu, este o doctrină oficială, de stat, care stă la baza instruirii și pregătirii întregului popor, a întregului potențial al țării pentru apărarea patriei , în caz de nevoie. **„Apărarea patriei socialiste** — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — **este o îndatorire a fiecărui cetățean; în condițiile de azi, în cazul unui război, nu numai armata, ci toți cetățenii trebuie să fie gata de a lupta pentru apărarea libertății, suveranității și integrității patriei. Noi apreciem că un război antiimperialist, un război de apărare nu poate fi decît un război popular și că victoria se va obține nu numai pe frontul de luptă, ci prin lupta generală a întregului popor"**.

Pentru aceasta a fost pus în aplicare un ansamblu de măsuri menite să asigure pregătirea populației, a economiei și a teritoriului național pentru o eventuală confruntare armată; s-a creat un sistem armonios al apărării naționale în cadrul căruia, împreună cu forțele armate, care au rol preponderent, sînt cuprinse și se instruiesc temeinic, prin forme specifice, celelalte componente: gărzile patriotice, detașamentele de pregătire a tineretului pentru apărarea patriei, formațiunile de apărare civilă, cele sanitare etc.; s-a creat o industrie națională de apărare care asigură înzestrarea cu mijloace de luptă moderne necesare; au fost elaborate acte normative care statuează și reglementează toate raporturile ce se nasc din această deosebit de importantă instituție a apărării țării.

Un adevăr fundamental, o cerință legică izvorîtă din caracterul unitar al vastei opere de construcție-apărare ce se desfășoară în patria noastră este conducerea acestei opere de către partid — centrul vital al națiunii. Este deosebit de importantă sublinierea făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu că în țara noastră, **numai Partidul Comunist Român, guvernul, comandamentul suprem național, numai acestea pot da ordine armatei noastre și numai aceste ordine pot fi executate în Republica Socialistă România.**

Iubitori ai păcii — pentru că am cunoscut prețul războiului și am îndurat atîtea de-a lungul istoriei —, în fruntea popoarelor care luptă pentru salvgardarea ei — datorită demersurilor și acțiunilor politicii externe a partidului și statului nostru, inițiativelor și propunerilor făcute prin glasul cel mai autorizat, al președintelui țării —, noi, românii, sîntem conștienți că în situația actuală internațională, pentru a ne apăra pașnica operă constructivă la care cu toții participăm, pentru a ne apăra patria, independența și suveranitatea ei, pentru a fi liberi și stăpîni pe destinele noastre, trebuie să ne pregătim permanent să facem față cu succes oricărei situații. Cauza și opera poporului — apărarea patriei socialiste — este indispensabil legată de cauza și opera construirii socialismului și comunismului în România și constituie în zilele noastre o necesitate obiectivă.

Colonel ION JIANU

TE SIMT CU MINE PRETUTINDENEA

Te simt cu mine pretutindenea, ostaşule al neamului meu, şi am credinţa că venim din veacuri împreună, atît de apropiaţi încît ne contopim în aceeaşi fiinţă ca două melodii gemene într-un cîntec unic şi mare. Şi totuşi, tu eşti cel care mă mîndreşte şi în care, identificînd virtuţile poporului meu, încerc să le descifrez cu dragoste şi cinstire.

Te văd astfel, fulger de lumină şi desfăşurare de steag, la Rovine şi la Podul Înalt, la Griviţa şi la Mărăşeşti, la Oarba de Mureş, la Debreţinul pustei şi pe zăpezile Tatrei, acelaşi şi totuşi totdeauna reprimenit şi reîntrupat după tiparele veacului pe care-l veghezi şi-l dai slavă. Eşti aşa cum te-a visat partidul la ieşirea lui din ilegalitate şi aşa cum te doreşte partidul nostru la împlinirile lui socialiste de azi, avîndu-l ca model de voinţă şi ţinută comunistă pe cel mai iubit fiu al plaiului strămoşesc, pe comandantul nostru suprem, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu.**

Mereu la datorie, cu dăruirea totală şi inima mare cît ţara, te autodepăşeşti desăvîrşindu-te în cunoştinţele tale militare, politice şi civice, stînd în post ca o statuie vie ridicată pe soclul imens al patriei şi mi-eşti drag pentru că eşti atît de omenesc în solemnitatea alurei tale militare. Îţi admir arta şi ştiinţa cu care stăpîneşti armele, în neostoita sete de pace, dar şi gata de jertfa supremă cînd hotarele României noastre socialiste ar fi încălcate. Îţi admir disciplina şi bunul tău simţ, modestia cu care săvîrşeşti fapte de seamă în instruirea militară şi în muncă, dragostea ta de adevăr şi frumos, estetica ţinutei tale militare, morala care combustionează necontenit conştiinţa ta socialistă, patriotismul tău rostit şi interiorizat.

Toate acestea mă fac să te simt mereu cu mine şi cu ai mei, om al casei, al străzii, al oraşului, al ţării cărora le aparţin – să mă cred un alter ego al tău, să mă ştiu şi eu ostaş, în hainele mele civile, poet totdeauna sub drapel într-o armată organică, armonioasă, ce cuprinde întreg poporul român. Am fost leat amîndoi şi lăsaţi împreună la vatră dar rămînind cu sufletul ostăşesc pînă ce vom deveni veterani; salutăm, muncim, cîntăm şi visăm sincronizaţi cu obiceiuri similare şi răspundem amîndoi deodată: prezent! Cînd sîntem strigaţi la apel, totuşi, tu eşti cel care mă mîndreşte şi în care, identificînd virtuţile poporului meu, încerc să i le descifrez cu dragoste şi îndatorire – mă străduiesc să i le cînt din adîncul fiinţei mele, cu tot ce am mai de preţ în vocaţia mea şi să-ţi rămîn mereu îndatorat cu cuvinte frumos inspirate.

Te văd şi astăzi şi te văd şi mîine, proiectat pe cerul valah, fulger de lumină şi desfăşurare de steag în locuri de pace şi de muncă nobilă, creatoare, mereu la datorie cu dăruire totală şi inima mare cît ţara. Tocmai de aceea te simt cu mine pretutindenea, ostaşule al neamului meu, şi am credinţa că venim din veacuri împreună, trecînd prin postulatul prezentului către viitorul de aur al acestei ţări cu numele tulburător de adevărat şi frumos **Republica Socialistă România.**

AL ANDRIŢOIU

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU A ÎNMÎNAT ÎNALTE DISTINCŢII

echipei de fotbal „Steaua" a Clubului Sportiv al Armatei, precum şi unor cadre din conducerea clubului

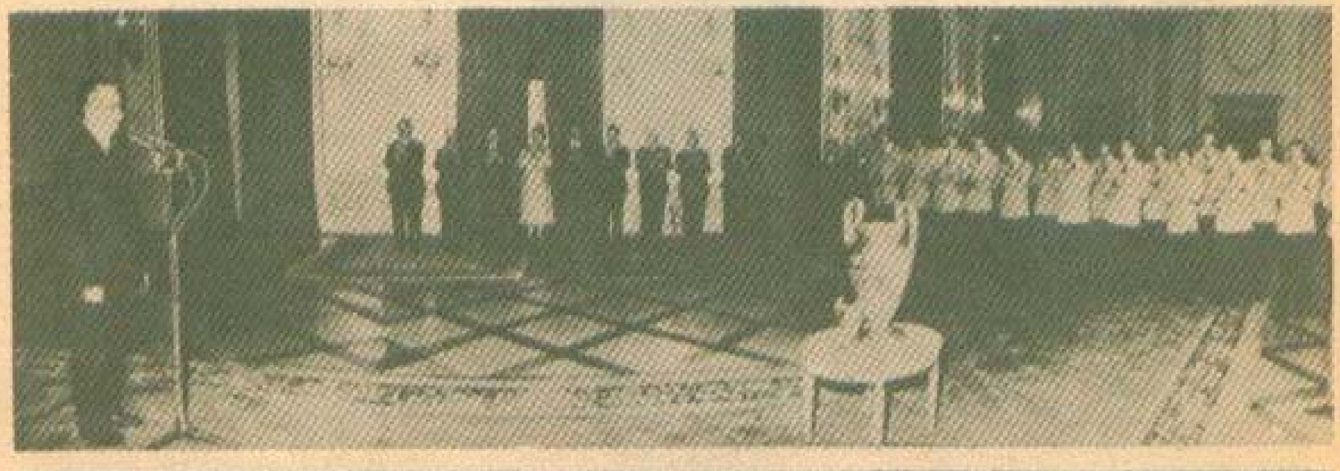

18 mai 1986. Înaltă preţuire dată de secretarul general al partidului, preşedintele republicii, comandantul nostru suprem, tovarăşul NICOLAE CEAUŞESCU, prestigiosului club militar, echipei de fotbal STEAUA, cîştigătoarea Cupei Campionilor Europeni, ediţia 1986

NOI, toate armele, la datorie!

BĂRBAȚI CU ȚARA DE-O FIINȚĂ

Privit din perspectiva timpului, a timpului trecut și viitor, un titlu de frunte cucerit consecutiv pentru a patra oară de un regiment mecanizat are dimensiuni de forță, de dăruire comunistă, de abnegație și dragoste de țară. Un simplu gest în care încape o întreagă filozofie: aflîndu-ne mai multă vreme în unitate, nu am văzut o dată pe cineva să se uite la ceas, nu am simțit pe nimeni cu gîndul la plecare. Viața tuturor, munca tuturor, de la soldat la ofițer, sînt aici, în unitatea care, la mijloc de octombrie, arată ca o floare, strălucește ca o clipă de senin, ca un triumf al toamnei. Dovadă că omul sfințește locul. Și printre acești oameni se află și ofițerul Anton Drăgan, secretarul biroului organizației de bază de partid dintr-o subunitate care deține titlul de frunte de opt cicluri de instrucție consecutiv. *„Unitatea noastră este mîndria noastră*, spune el simplu. *Și dacă impresionează ceva la noi cu adevărat, atunci aceasta este sudura de gînd și faptă care unește militarii. Sînt convins că orice împlinire este croită din visele și cutezanțele oamenilor..."*

Sigur, s-ar putea scrie și despre alte unități de frunte la fel. Cea despre care vorbim nu constituie o excepție. Dar odată atașați de acești comuniști împătimiți lucrului bine făcut, ambițioși, cu inițiativă și spirit realist, avem certitudinea că ne găsim în vîltoarea vieții ostășești. Și simțul datoriei ne îndeamnă să consemnăm sentimentele, faptele adunate în cununa de realizări cu care militarii întîmpină Ziua Armatei.

„În muncă, în viață, totul e să vrei. Dacă nu izbutești, înseamnă că n-ai dorit îndeajuns!" ne sugerează o idee demnă de reținut locotenent-colonelul Dorin Apostol, comandant de subunitate. Dorință transformată în faptă. Printr-o luptă continuă cu tine însuți. Iată un stil de muncă revoluționar, dinamic, ancorat în viață și în inimă. *„Care sînt dorințele și care sînt faptele batalionului pe care îl comandați?"*. *„Năzuința noastră, ca un corolar al modului exemplar în care înfăptuim cerințele Directivei comandantului suprem, a fost să obținem un nou titlu de subunitate de frunte, adică să ne situăm pe aliniamentul de unde poți privi cu fruntea sus. Acum, dacă am izbutit a șaptea performanță în serie, înseamnă că nu mai există loc să dăm înapoi. Nici peste un an, nici peste zece..."* Scopuri clare, bine definite. Activitate pe măsură.

Maior C. ISTRATE

(continuare în pag. 16)

NOI, toate armele, la datorie!

Cu inima vibrînd fierbinte,
Cu toată dragostea ce-avem
Slăvim pe-al ţării preşedinte
Şi-al nostru comandant suprem.

Cum am jurat, la datorie,
Noi, toate armele, sîntem.
Trăiască suverana Românie
Şi-al nostru comandant suprem!

Hotărîre, forță, disciplină — un singur gînd, o singură voință! Trec prin fața tribunelor ostași temerari ai patriei străbune (Aspecte de la marea paradă militară — 23 August 1984)

ARMATA REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA – SCUT DE NĂDEJDE AL LIBERTĂȚII ȘI INDEPENDENȚEI PATRIEI

„Participarea la activitatea de dezvoltare economică și socială reprezintă o parte inseparabilă a pregătirii de luptă și politice, a ridicării capacității de apărare a armatei noastre. Ambele domenii trebuie considerate ca o activitate unică, pe două direcții, dar inseparabile, că una o condiționează pe cealaltă — și numai lucrînd bine, atît în pregătirea de luptă cît și în realizarea obiectivelor de dezvoltare economică și socială, armata noastră își va face pe deplin datoria față de popor și patrie!"

NICOLAE CEAUȘESCU

„SEMNĂTURI" OSTĂȘEȘTI ÎN COLUMNA MĂREȚELOR CTITORII ALE EPOCII NICOLAE CEAUȘESCU

Indisolubila unitate construcție-apărare

În concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, unitatea operei construcție-apărare circumscrie deplin corelația dialectică dintre nivelul dezvoltării în ansamblu a societății noastre și întărirea puterii militare a țării. Cu cît țara va fi mai puternică din punct de vedere economic, cu atît vor crește hotărîrea și fermitatea întregului popor, a oștirii sale de a apăra tot ceea ce s-a înfăptuit, de a apăra patria, independența, suveranitatea și integritatea sa teritorială.

Participarea activă a armatei la măreţele ctitorii ale epocii ce poartă numele strălucitului ei arhitect și vizionar revoluționar se înscrie nu numai într-o înaltă îndatorire patriotică, ci și într-o garanție sigură că eroicele tradiții de muncă și luptă revoluționară au, prin vreme, tărie și continuitate spre binele și propășirea patriei noastre socialiste. Oștirea țării este înainte de toate prin faptele ei, parte inseparabilă a poporului, forța sa înarmată, o înaltă școală de educație patriotică, comunistă, prin muncă și pentru muncă a tineretului, participantă activă la înfăptuirea grandiosului program prefigurat de istoricele hotărîri ale Congresului al XIII-lea al partidului pentru noul cincinal 1986—1990.

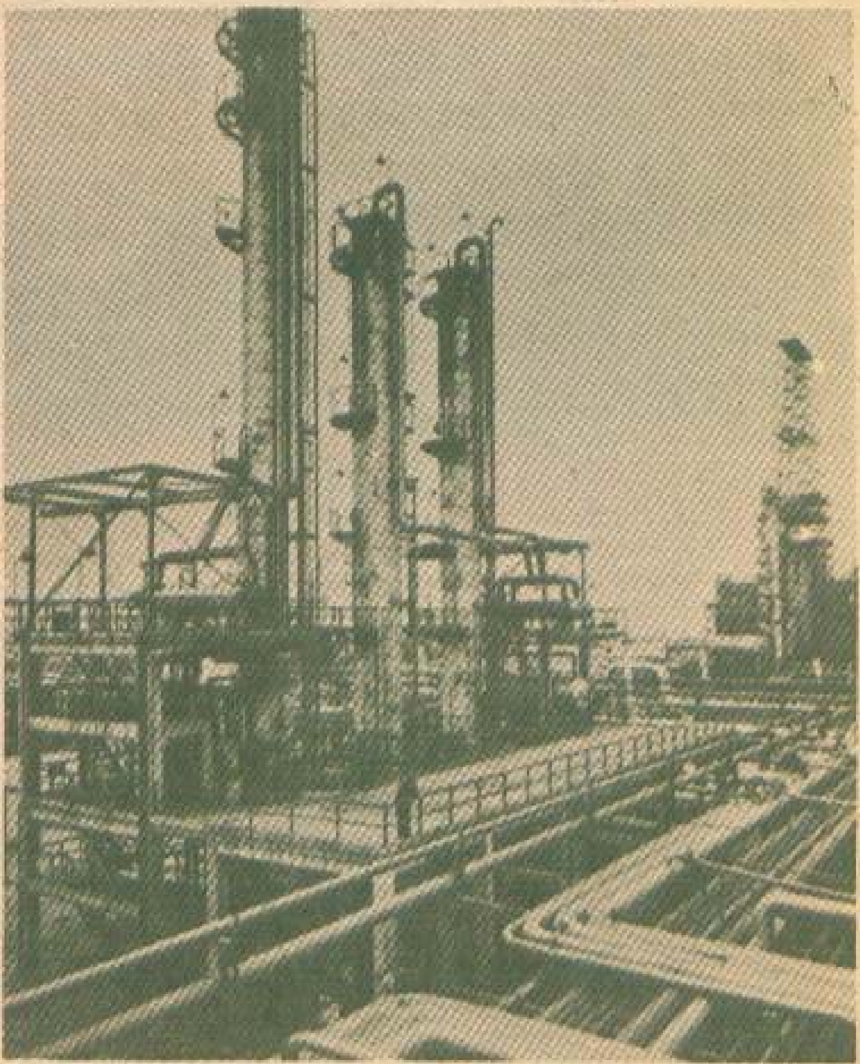

„Semnături" ostășești la temelia marilor obiective

Îndeplinindu-și cu cinste misiunea încredințată de partid, de comandantul nostru suprem, tovarășul Nicolae Ceaușescu, armata este prezentă pe toate șantierele economiei naționale.

„Semnăturile" ostășești sînt înscrise la loc de cinste în temelia unor mari obiective economice cum sînt: Sistemul energetic și de navigație Porțile de Fier, complexele hidrotehnice de pe Argeș și Lotru, Rîul Mare-Retezat, Cerna-Motru-Tismana și Clăbucet;

...Termocentralele de la Rovinari, Ișalnița, Turceni, Rogojelu și Govora, fabrica de strunguri din Arad, de aluminiu Slatina, Întreprinderea de mașini grele București și de alumină Tulcea, Uzinele Electroputere și OLTCIT-Craiova, Institutul de fizică atomică, Combinatul de celuloză și hîrtie Brăila;

...Combinatele industriale de la Tîrgoviște, Galați, Balș și Pitești, combinatele petrochimice și chimice de la Rîmnicu Vîlcea, Turnu Măgurele, Midia-Năvodari, Brazi, Pitești, Valea Călugărească, Întreprinderea de fire sintetice de la Săvinești, fabrica de medicamente din Iași și de anvelope „Danubiana" din București;

...Fabrica de avioane Băneasa, Teatrul Național și Hotelul Intercontinental din București, Aeroportul Internațional Otopeni, constelația de stațiuni: Neptun, Saturn, Jupiter și Venus.

NOI, toate armele, la datorie!

Participare dinamică a oștirii la dezvoltarea economică a țării în EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU

● *Participarea în mod sistematic a armatei la lucrări în economia națională a început la indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu în anul 1965, cînd, aproximativ două companii cu tehnică de geniu, împreună cu formații de muncitori civili, au inaugurat șantierele de construcție a complexelor turistice de pe litoralul Mării Negre, în zona Mangaliei;*

● *Anul 1967 a marcat înființarea primelor unități militare pentru irigații; în 1968 cînd armata a primit sarcini pentru a participa la lucrări de îmbunătățiri funciare s-au constituit detașamente de irigații.*

Eroic efort de muncă al oștirii pentru propășirea patriei

● În perioada 1966—1975, militarii armatei noastre au participat la realizarea și dezvoltarea a peste 400 obiective economice din care: 18 capacități energetice; 36 platforme chimice; 66 obiective ale industriei construcțiilor de mașini.

La acestea se mai adaugă 7 capacități siderurgice, Academia „Ștefan Gheorghiu", Politehnica din București și Institutul de Fizică Atomică, numeroase construcții social-culturale (5100 apartamente construite în urma cutremurului din martie 1977, Teatrul Național, Hotelul Intercontinental și altele).

În aceeași perioadă, armata a participat la extracția de petrol în zonele Țicleni, Găești și Bolintin, la amenajarea pentru irigații a 262 000 hectare.

În cincinalul 1976—1980:

— ostașii în salopete au desfășurat activitate productivă în 182 obiective economice;

— au fost amenajate pentru irigații 401 330 hectare;

Valoarea lucrărilor prestate în perioada 1976—1980 în economia națională de militarii constructori a fost de aproape 21 miliarde lei.

În cincinalul 1981—1985:

— ostașii au muncit cu dăruire și abnegație în peste 120 obiective economice printre care: 16 hidro-

centrale, 17 termocentrale, 31 cariere decopertări de cărbune, 26 schele petroliere, 6 șantiere navale, 8 întreprinderi de producție specială;

— în perioada 1981—1985, armata a excavat și transportat cu mijloace proprii peste 11 milioane mc masă minieră din carierele Peșteana Nord și Valea Mînăstirii;

— au fost amenajate pentru irigații circa 600 000 hectare. Valoarea lucrărilor prestate în cincinalul 1981—1985 în economia națională de militarii constructori a fost de peste 43 miliarde lei.

Sarcini majore pentru oștirea țării în cel de-al VIII-lea cincinal

— armata va participa la construirea noului canal București-Dunăre și a altor canale magistrale.

— armata va participa activ la realizarea planului de împăduriri și a altor importante obiective economice;

— vor fi amenajate pentru irigații 1 500 000 ha (300 000 ha în fiecare an);

— participarea militarilor petroliști la extracția de țiței se estimează în acest cincinal la 2,2 milioane tone, din care circa 584 000 în anul 1986.

● Militarii au participat cu abnegație și spirit revoluționar și la construcția liniilor noi de cale ferată Deva-Brad, Vîlcele-Rîmnicu Vîlcea, Alba Iulia-Zlatna, București-centură, Tg. Cărbunești-Albeni, Băbeni-Alunu; Tg. Jiu-Amaradia, Gura Motrului-Rogojelu-Bîrsești, a clădirilor de călători din gările Constanța, Brașov, Predeal, Craiova și a triajelor Palas, Ploiești, București, Barboși, Ciulnița, Videle, Oradea;

● Liniile de cale ferată nou construite de tinerii ostași ai țării între anii 1965—1986 reprezintă 3 293 km, sau lungimea unei garnituri de 164 650 de vagoane convenționale. Liniile modernizate realizate în aceeași perioadă au o lungime de 513 150 vagoane convenționale;

● În perioada ultimilor 20 de ani, militarii au realizat lucrări de construcții, linii noi, modernizări (refacții) linii, construcții poduri provizorii, electrificare linii în valoare de 1,86 miliarde lei, cu un indice anual de plan de 111,19 la sută;

● Construcția de poduri căi ferate este o altă specialitate de bază cu tradiție a militarilor feroviari. În perioada 1965—1986 ei au construit 2258 metri liniari poduri provizorii, aceasta însemnînd lungimea unei garnituri de peste 114 vagoane convenționale;

● Valoarea săpăturilor, umpluturilor de deblee și ramblee efectuate de militari se ridică la 10 155 000 mc, iar a materialelor manipulate la 38 364 000 tone, ceea ce reprezintă o garnitură de tren formată din 192 820 vagoane de 20 tone.

CANALUL DUNĂRE-MAREA-NEAGRĂ

operă monumentală a întregului popor român, nouă magistrală albastră a traficului internațional între Europa și celelalte continente ale lumii

Magistrala Albastră

În date...

● În cadrul Plenarei din 18—19 iunie 1973, din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, Comitetul Central al Partidului Comunist Român a adoptat Hotărîrea cu privire la realizarea Complexului hidrotehnic și de transport Dunăre-Marea Neagră, cel mai mare

obiectiv economic și de investiții din istoria multimilenară a patriei. Canalul Dunăre-Marea Neagră, la a cărui realizare armata și-a adus o importantă contribuție, a fost dat în funcțiune la 26 mai 1984, după opt ani de muncă eroică; grandios monument de artă inginerească românească ce cuprinde mii de proiecte și peste 33 500 devize și detalii de execuție, rod al muncii laborioase a specialiștilor din peste 35 de institute de cercetare și proiectare;

● canalul este un complex de navigație cu funcționalități multiple; este încadrat în clasa a VI-a de canale și permite navigația în dublu sens, scurtînd întîlnirea Dunării cu Marea Neagră cu 400 km;

● legătura canalului cu Dunărea și Marea Neagră se face prin două ecluze gemene, cu lungimea utilă a

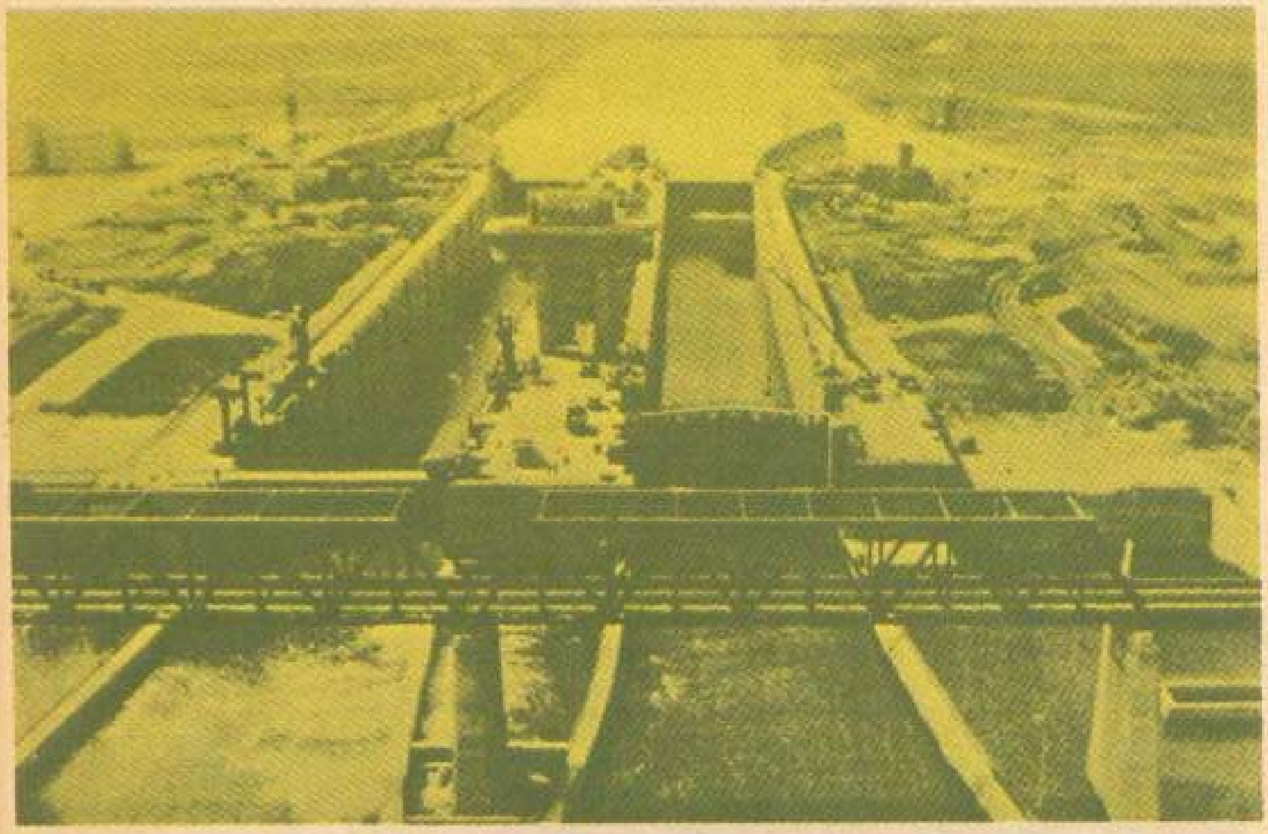

sasurilor de 310 m, lățimea de 25 m și cu o adîncime la prag de 7,5 m;

● între Marea Neagră și Dunăre pot naviga și nave fluvio-marine pînă la 5 000 tdw;

● **Canalul Dunăre-Marea Neagră** construit numai pe teritoriul țării noastre constituie o **apă națională a României.**

Și cifre...

● Canal navigabil cu o lungime de 64,2 km, adîncime de 7 m și o lățime de 70—90 m, cu 3 porturi fluviale (Cernavodă, Basarabi și Medgidia) și unul fluvial și maritim (Constanța Sud-Agigea);

● asigură navigația în dublu sens a convoaielor de nave cu o capacitate de pînă la 18 000 tone (ceea ce permite rularea unui trafic anual de circa 80 milioane tone);

● pe traseul canalului sînt 36 poduri (cu o lungime de peste 3 650 m) dintre care 11, prin gradul de complexitate al execuției, sînt adevărate opere de artă;

● pentru realizarea canalului au fost excavați 300 milioane mc pămînt și apă (echivalentul a 120 piramide Keops), s-au turnat peste 3,6 milioane mc de beton, s-au fabricat și montat peste 11 000 tone tabliere metalice pentru poduri, 20 000 tone echipamente hidromecanice și peste 15 000 tone alte confecții și piese metalice.

● Armata a fost angajată în executarea unor lucrări complexe de excavații, taluzări, apărări, consolidări, dînd un impresionant examen de conștiință, de muncă, de bărbăție și devotament față de țară;

● Eforturile militarilor la construcția canalului, în kilometri, tone sau metri cubi au fost materializate în 42 km canal realizat integral, 20 km participare, 82 milioane metri cubi excavații, 102 milioane tone transporturi, 5,5 milioane metri cubi protecție de mal, 3,2 milioane metri cubi anrocamente din piatră brută, 2 milioane metri cubi turnări betoane în ziduri de sprijin, 500 km drumuri tehnologice, participarea la construcția a 50 km cale ferată;

● În taluzele de protecție a malurilor au fost introduși peste 150 000 000 bolovani a 50 kg fiecare, iar lungimea coloanei de autobasculante de 16 tone care au transportat cele 102 milioane tone a depășit 60 000 km;

● Canalul are în cronica lui eroică multe nume de ostași, multă, foarte multă muncă într-un anume fel anonimă. Este munca zecilor de mii de tineri militari constructori și a altor mii de cadre, care au trudit pe tronsoanele uriașei construcții, fiecare dintre ei lăsînd o urmă care va dura etern, căci magistrala albastră va dăinui — așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — cît timp va dăinui planeta noastră.

TRANSFĂGĂRĂŞANUL

■ Grandioasă epopee a confruntării între om şi natură la care militarii armatei României socialiste, îndeosebi geniştii, şi-au adus o importantă contribuţie; ctitorie finalizată în anul sărbătoririi celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei;

■ **20 septembrie 1974** — inaugurarea acestui monumental drum alpin de către preşedintele României socialiste, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

■ **Transfăgărăşanul** — arteră vitală în trupul ţării, însemn trainic al forţei economiei României, cale alpină rutieră realizată după 2200 de zile de muncă eroică; cea mai înaltă comunicaţie şi la propriu şi la figurat din ţară, cu unele porţiuni situate la peste 2000 de metri altitudine;

■ în limbaj rutier, doar patru iniţiale D.N. 7 C;

■ drum modernizat alpin care atinge cea mai mare altitudine, 2045 m, lung de 91,5 km, cu un tunel rutier în lungime de 887 m, avînd cota de intrare, în judeţul Argeş, de 2025 m şi cea de ieşire, în judeţul Sibiu, de 2040 m;

■ drum alpin care a necesitat executarea, în condiţii deosebit de grele a peste 3,8 milioane mc de săpături (din care mai mult de jumătate în stîncă), a peste 290 000 mc de zidărie, a peste 830 de lucrări transversale, a 27 de viaducte şi poduri;

■ drum alpin care are, pe întreg traseul, lăţimea părţii carosabile de 6 m, 54 km de parapeţi şi peste 800 de curbe.

Transfăgărășanul — lupta aprigă a omului cu muntele în care el, OMUL, a investit un munte de efort, sacrificii și chiar, pentru totdeauna, ființa sa; drum care va vorbi peste secole de munca, dîrzenia și capacitatea creatoare a poporului român, a bravilor săi apărători de glie.

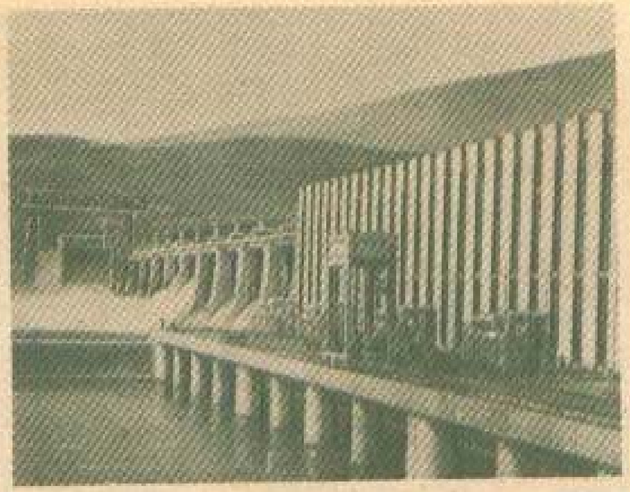

Monumentale edificii ale energeticii românești

PORȚILE DE FIER I

■ Construcția celei mai mari și mai impunătoare dintre cele 70 de hidrocentrale înălțate în anii socialismului, „Complexul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier I", în colaborare cu R.S.F. Iugoslavia, a durat 10 ani, cerînd un uriaș volum de lucrări executate de peste 10 000 de constructori, în rîndul cărora s-au aflat și ostașii armatei noastre;

■ „Cetatea luminii" produce 10 milioane kw/h fiecare turbină avînd 178 MW.

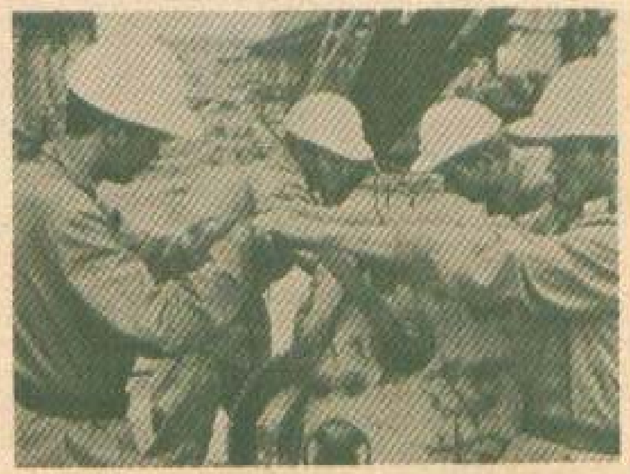

PORȚILE DE FIER II

■ Colos energetic dat în funcțiune în cincinalul 1981—1985, pentru realizarea căruia au fost excavați, pe uscat și sub apele Dunării, peste 13 milioane mc de balast și marnă și au fost turnați peste 2 milioane mc de beton;

■ EPOPEEA ENERGETICĂ continuă prin alte 40 de hidrocentrale în execuție pe Dunăre, Olt, Siret, Rîul Mare, Someș, Cerna, Argeș și Buzău, obiective la realizarea cărora militarii își aduc și vor aduce o importantă contribuție.

METROUL BUCUREȘTEAN

■ Drum subteran al Capitalei României construit la inițiativa președintelui țării, realizare ce ridică tehnicienilor și inginerilor constructori români, aflați la prima construcție de acest gen, probleme deosebite, în condițiile în care metroul are un traseu paralel, iar în unele locuri îl și intersectează, cu rîul ce brăzdează Bucureștiul, Dîmbovița;

■ cuprinde trei magistrale din care pînă în prezent sînt date în funcțiune prima și bună parte din cea de-a doua: Magistrala I, lungă de 25,1 km cu 16 stații și 2 depouri; Magistrala II, lungă de 19 km cu 13 stații și un depou; Magistrala III, lungă de 11,5 km cu 9 stații și un depou;

■ la drumul de fier subteran, militarii au montat pînă acum 35,1 km linii.

Maior **GHEORGHE ȘOANĂ**

BĂRBAȚI CU ȚARA DE-O FIINȚĂ

(urmare din pag. 7)

S-ar putea scrie multe pagini frumoase despre subunitate. Despre felul în care, alături de comandant, căpitanii Ion Cristea și Gelu Marcoci, locotenenții-majori Costică Savu și Miron Ghiță, locotenenții Dinu Siretean și Nicolae Fătu organizează procesul de instrucție și educație, despre întreținerea și exploatarea în perfecte condiții a tehnicii din înzestrare, despre întărirea, pe toate căile, a ordinii și disciplinei militare. În subunitate sînt aplicate metodele care și-au dovedit eficiența și care asigură instrucției un pronunțat caracter practic-aplicativ: instrucția pe ateliere, în flux continuu, pe timp de zi și de noapte; la școala de gradați militarii sînt rulați de timpuriu la comanda grupei și prin toate funcțiile (lunetist, pușcaș-mitralior, trăgător la aruncătorul de grenade etc.); la exercițiile tactice, terenul este mereu schimbat pentru evitarea șablonismului.

...Aplicație cu efectuarea pe jos a unui marș de 100 de kilometri. Se stîrnește vijelia. Nisipul seceră văzduhul, intră în ochi, în gură, sub haine. Militarii luptă cu nisipul, cu oboseala, cu ranița și armamentul... din ce în ce mai grele, cu bocancul care roade.

Locurile pe unde mărșăluiesc amintesc de fapte istorice legendare. În minutele dintr-o pauză locotenentul-major Mircea Preda povestește o întîmplare eroică din timpul războiului, petrecută pe colina din zare. Militarii intră în coloană cu alt suflet, pășesc viguros, iar la capătul celor 100 de kilometri execută în timp record lucrări genistice rezistente și perfect mascate. În timp ce argila mai adaugă un rînd de tălpi bocancilor iar ploaia și vîntul își fac de cap...

Rînd pe rînd toate subunitățile au primit în această aplicație tactică aprecierea maximă, cadrele dovedind capacitate de organizare, gîndire creatoare în situații complexe, o bună stăpînire a regulamentelor. Luarea hotărîrii a constituit pentru locotenentul-major Anghel Dinulescu, care acționa în cooperare cu o subunitate de gărzi patriotice, momentul cheie al aplicației, asigurîndu-i reușita. Cum s-a întîmplat dealtfel și cu locotenentul-major Vasile Neagoe, aflat pe o înălțime dominantă, care a făcut să eșueze atacul prin surprindere al „inamicului" în flancul drept al subunității. Dacă acțiunile s-au desfășurat șnur, este și meritul mecanicilor conductori, plutonierii Gabriel Mitroi, Doru State, Andrei Crișan ș.a., specialiști clasa a II-a. Ei au demonstrat că nu există nici vreme, nici teren care să zăgăzuiască înaintarea TAB-urilor. *„Prin muncă,* apreciază locotenent-colonelul Dorin Apostol, *se dezvăluie firea omului și tot prin muncă se poate împodobi cu asemenea calități ca: ordinea, disciplina, răspunderea, tenacitatea."* Este exact ceea ce se poate spune și despre sergenții Constantin Burghelea, Ion Stănilă, Florin Stancu, despre soldații Adrian Drăgan, Ștefan Albu, Marin Tatu sau despre orice alt ostaș din unitate. Pentru că ei, ostașii, au fost cei care într-o seară tîrzie, deși abia întorși din poligon, s-au înarmat cu lopeți, căngi și găleți și au început lupta aprigă cu flăcările mistuitoare izbucnite la baza furajeră a unui C.A.P. Acționînd cu îndrăzneală și operativitate, ei au reușit să localizeze incendiul și să limiteze pagubele. Pentru că ei, ostașii, la vremea taberei de schi, au urcat, pînă la unul, printr-o zăpadă de peste un metru, la cota 1800 metri. Și aceasta nu pentru că muntele exista, parafrazînd cuvintele unui celebru alpinist, ci pentru a fi în măsură să acționeze, ca buni luptători, în orice condiții. Pentru că ei, ostașii, aceștia și toți ceilalți, și-au adus și își aduc contribuția lor de muncă și veghe pe toate marile șantiere ale țării: Canalele navigabile Dunăre-Marea Neagră și Poarta Albă-Midia-Năvodari, metroul bucureștean, Transfăgărășanul, Uzinele Oltcit, Hidrocentralele Porțile de Fier și Lotru, Combinatele siderurgice de la Galați și Călărași, platformele chimice de la Pitești și Midia-Năvodari, Termocentrala de la Turceni, Șantierele navale din Tulcea și Mangalia, Combinatul petrochimic Azomureș și multe alte cetăți ale industriei și culturii. Lucrînd în echipe mixte, militarii participă, de asemenea, împreună cu sondorii, cu minerii, la sporirea zilnică a producției de țiței și de cărbune a țării, muncesc pe șantierele de irigații cu inima plină de bucurie, știind că apa înseamnă bogăția de mîine a ogorului. Aceste lucrări solicită din plin competența tehnică și organizatorică a ofițerilor. De altfel, cadrele militare participă la întreaga viață social-politică și culturală a garnizoanei. Ofițerul Nicolae Rotaru este deputat în consiliul popular, căpitanul Alexandru Coman și locotenenții-majori Valeriu Chirilă, Vasile Badea iau parte activă la formarea pentru muncă și viață a tinerilor din detașamentele de pregătire pentru apărarea patriei. Ofițerii Matei Gavrilă, Ghiță Ardeleanu, Iancu Pandele organizează diferite activități politico-educative și cultural-artistice pe plan local, sînt prezenți la înfrumusețarea localității, fac parte din comitetul de părinți sau de locatari.

O unitate ca multe altele, puternică prin fiii ei, prin spiritul competitiv proaspăt. Militari mai tineri, militari mai vîrstnici își fac datoria într-un colectiv ostășesc model, întîmpinînd Ziua Armatei Republicii Socialiste România în viguroasa cadență a noii calități, cu inima fierbinte, conștienți de noblețea misiunii ce o au ca apărători și constructori de ev nou.

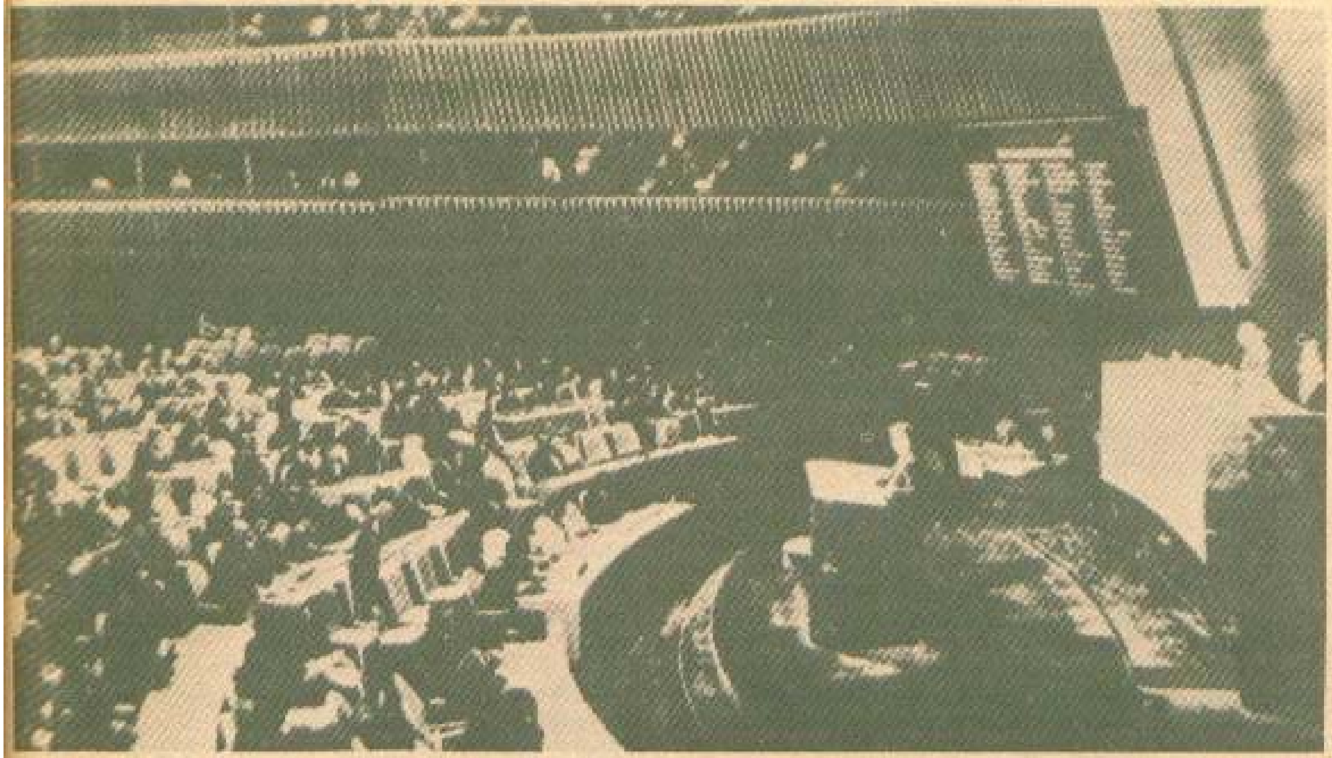

ROMÂNIA-CEAUȘESCU

- Țară a Păcii
- Erou al Păcii

„Sintem hotăriți ca, în spiritul hotăririlor Congresului al XIII-lea, al politicii noastre generale externe — care s-a dovedit că răspunde intereselor națiunii noastre și ale tuturor popoarelor lumii — să acționăm și în viitor, cu toată fermitatea, în direcția dezvoltării relațiilor cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, precum și cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, sintem hotăriți să facem totul pentru a contribui la triumful rațiunii, la dezarmare, la pace, la asigurarea viitorului liber și independent al națiunii noastre, al tuturor națiunilor lumii!"

NICOLAE CEAUȘESCU

Am așezat drept frontispiciu al acestor rînduri cuvintele gloriosului nostru conducător, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu neabătuta convingere că ele exprimă cu cea mai mare claritate esența politicii externe a partidului și statului, direcțiile ei fundamentale de acțiune. Și, deopotrivă, angajarea noastră plenară în marele efort al umanității pentru salvgardarea păcii și vieții pe atît de frumoasa Planetă Albastră ce ne-a hărăzit-o natura iar omul și-a făcut-o prin geniul său creator vatră, de viață și muncă, din păcate însă pîndită în prezent de grave pericole ce o pot transforma în orice clipă într-un pustiu radioactiv, cu aspect selenar. Concluziile, aprecierile și angajamentul solemn cuprinse în aceste cuvinte ale președintelui Nicolae Ceaușescu au, în acest an, o semnificație cu totul și cu totul deosebită. Printr-o fericită și simbolică coincidență în *1986 — Anul Internațional al Păcii* — am celebrat șase decenii și jumătate, cît măsoară în respect și durată pe columna unor eroice lupte și victorii, vîrsta Partidului Comunist Român. Partidul care de la făurirea sa a înscris pe stindardul ce a reunit tot ceea ce avea și are mai înaintat, patriotic și revoluționar ființa acestui popor multimilenar, idealul cel mai nobil al oamenilor și națiunilor — *Progresul, Independența* și *Pacea.* Ideal care, în cele patru decenii ce s-au derulat în procesul revoluției socialiste și mai cu seamă în cele peste două decenii de cînd Congresul al IX-lea a împlinit vrerea noastră a tuturor, vrerea istoriei, alegîndu-l în fruntea partidului și a poporului pe tovară-

șul Nicolae Ceaușescu, Eroul între eroii acestui neam, patriotul și revoluționarul înflăcărat dăruit cu întreaga ființă numai și numai binelui națiunii sale și al întregii omeniri, a devenit faptă trainică ce va dăinui prin vremi și peste vremi. Marea Cartă a *EPOCII NICOLAE CEAUȘESCU* înscrie în strălucitele sale capitole tot ce am durat pentru noi și umanitate. Pentru că ducînd la noi acasă o politică constructivă prin datul ei fundamental, socialismul, ne manifestăm la scară planetară, de pe pozițiile aceluiași dat, ca un factor de nădejde al păcii, independenței și progresului omenirii. Aceasta în virtutea realității inexorabile potrivit căreia făcînd parte din lume și din frămîntările ei nu ne este și nu ne poate fi străin nimic din ceea ce se petrece pe Terra.

Este meritul inestimabil al tovarășului Nicolae Ceaușescu de a fi elaborat și fundamentat, pornind de la extraordinara complexitate a actualelor condiții internaționale ale sfîrșitului de mileniu — poate cel mai dramatic timp din existența omenirii —, un program conceptual și practic, realist și cuprinzător, temerar și înțelept, capabil să călăuzească nu numai destinul românesc pe plan internațional, ci să slujească întregii omeniri prin oferirea de soluții general acceptabile pentru spinoasele probleme cu care este confruntată. Program mereu și mereu potențat și îmbogățit cu noi și noi inițiative, cum sînt cele cuprinse în documentele Congresului al XIII-lea, în opera teoretică a secretarului general al partidului, în tezaurul căreia s-a înscris cu strălucire magistrala cuvîntare rostită cu prilejul aniversării a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, precum și ampla cuvîntare rostită de la înalta tribună a Congresului al III-lea al oamenilor muncii, cînd, dînd glas voinței întregului popor român, a chemat clasa muncitoare, oamenii muncii, popoarele din întreaga lume să-și unească eforturile și să-și intensifice acțiunile pentru eliminarea primejdiei unei catastrofe nucleare, pentru stăvilirea cursei înarmărilor, în primul rînd a înarmărilor nucleare, pentru obținerea unor progrese reale pe calea dezarmării și păcii.

Niciodată ca astăzi nu s-a vorbit despre România, despre poporul nostru, despre ceea ce întreprindem pe plan intern și internațional, niciodată nu s-a vorbit despre un conducător al românilor — și în general despre un om de stat — în termenii atît de elogioși în care se vorbește în prezent despre indisolubila și simbolica entitate *ROMÂNIA-CEAUȘESCU*. Și aceasta pentru că România, avîndu-l în frunte pe președintele Nicolae Ceaușescu, și-a dobîndit aleasa stimă și înalta prețuire în conștiința lumii tocmai prin ceea ce gîndește, prin ceea ce înfăptuiește arhitectul și constructorul de geniu al întregii noastre politici.

Politică avînd sorgintea în concepția partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, potrivit căreia socialismul, independența și pacea sînt de nedespărțit. În această concepție *independența* înseamnă legitima afirmare a dreptului nostru la propria istorie, la devenire progresistă, de sine stătătoare și, deopotrivă, la istoria omenirii. *Egalitatea* înseamnă aceleași drepturi și aceleași îndatoriri pentru toate statele, indiferent de dezvoltare economică, de potențial militar, de mărime geografică, de orînduire socială. *Dreptatea*, atît de proprie socialismului, înseamnă ridicarea justiției internaționale la rangul de principiu imuabil, însă nu doar ca un deziderat propagandistic, cum mai este profesată de anumite cercuri, ci în acea viziune echitabilă care obligă toate țările la efort conjugat pentru edificarea unei noi ordini politice și economice internaționale, pentru lichidarea prăpastiei dintre țările sărace și cele bogate adîncită încă mereu și mereu de o politică neocolonialistă, spoliatoare. *Democratizarea* vieții internaționale înseamnă să se asigure nu numai în cadrul Națiunilor Unite, ci în toate forurile negociatoare, bi și multilaterale, participarea absolut a tuturor statelor interesate, luarea în considerație a opțiunilor și experiențelor naționale, a intereselor fiecăruia și ale tuturor pe temeiul respectului reciproc. Obiective tangibile în primul rînd prin dialog, pentru că *Dialogul* înseamnă responsabilitate dominată de disponibilitatea părților de a se ajunge la înțelegeri de care să beneficieze întreaga omenire, el constituind acea stare obiectiv necesară rezolvării problematicii atît de complicate a zilelor noastre.

Dintre toate dezideratele contemporaneității, cărora România, tovarășul Nicolae Ceaușescu li se consacră cu deplină și profundă angajare, determinant este, așa cum relevă secretarul general al partidului, **„de a face totul pentru a asigura existența omenirii, pentru a salva viața pe Pămînt!"**. O impune momentul de cumpănă în care ne aflăm. Cursa înarmărilor, îndeosebi a celor nucleare, posibilitatea ca chiar în mod accidental să se declanșeze o catastrofă cu urmări letale pentru umanitate, intensificarea unor conflicte militare, cronicizarea altora mai vechi, recurgerea tot mai des la folosirea forței în sterile încercări de a soluționa probleme litigioase între state, agravarea crizei economice la care concură jaful neocolonialist practicat fără rezerve și ridicat la rangul de politică de stat de capitalul financiar — iată numai cîteva dintre elementele ce pun problema nu dacă va avea sau nu loc un război, ci aceea că un nou război mondial ar arde în vîlvătăile sale întreaga planetă. Mai cu seamă în actualele condiții cînd în arsenalele nucleare s-au acumulat circa 60 000 de încărcături cu o capacitate distructivă de peste 20 000 megatone, echivalentă cu de peste 6 000 de ori magnitudinea explozivilor utilizați în cel de-al doilea război mondial, în condițiile în care armele nucleare pot semăna distrugerea pretutindeni pe Terra, în care efectele radiațiilor nu cunosc și nu pot cunoaște granițe, nu pot face deosebire între orînduiri și ideologii din clipa în care energia nucleară a fost scăpată de sub control. Este deci un imperativ stringent de a păși pe singura cale pentru salvarea omenirii de la catastrofa nucleară, de la pieire, *distrugerea totală a armelor nucleare*. Această cerință o postulează România, președintele Nicolae Ceaușescu, în programul nostru complex de dezarmare, cerință pe care o propune lumii drept prioritatea priorităților. Și atunci cînd cheamă la eliminarea cît mai grabnică din Europa a rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune, a tuturor armelor atomice — pe continentul nostru aflîndu-se dislocate sau fiindu-i rezervate pentru dis-

trugerea obiectivelor din țările europene circa jumătate din mijloacele nucleare ale celor două principale puteri ce dețin în jur de 98 la sută din totalul acestor mijloace — cînd propune crearea unor zone denuclearizate în Balcani și sprijină realizarea unor asemenea zone în alte regiuni ale Europei și ale lumii; cînd cere încetarea imediată a oricăror experiențe cu armele nucleare; și atunci cînd susține activ programul de dezarmare avansat de U.R.S.S., propunerile constructive formulate de alte state, inclusiv de S.U.A.; cînd solicită să fie oprită militarizarea Cosmosului, pentru că de oriunde ar veni moartea atomică este la fel de irațională și monstruoasă; cînd apelează la U.R.S.S. și S.U.A. de a ajunge la o înțelegere pentru oprirea înarmărilor și atunci cînd consideră că la negocierile de sub egida O.N.U. privind dezarmarea trebuie să se manifeste întreaga răspundere de către toate statele în trecerea la tratative concrete, care să depășească stadiul declarațiilor de bune intenții, în vederea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare.

Desigur, *dezarmarea în concepția României, a președintelui său este un concept larg, impune un demers intens pe multiple planuri* cum sînt: oprirea sporirii cheltuielilor militare și reducerea acestora pînă în anul 1990 cu 25—30 la sută și pînă în anul 2000 cu 50 la sută, proces care ar trebui să înceapă cu statele ce dețin cel mai mare potențial militar; reducerea treptată a efectivelor militare și a armamentelor clasice; retragerea tuturor trupelor străine în limitele frontierelor naționale, demobilizarea lor și desființarea bazelor militare străine de pe teritoriul altor state; reducerea activității militare a blocurilor existente în Europa — Tratatul de la Varșovia și N.A.T.O. — pentru a se crea condițiile desființării concomitente a acestor alianțe; renunțarea la manevrele militare, în special a celor multinaționale, în apropierea frontierelor altor state; notificarea manevrelor militare și a deplasărilor de trupe de anvergură; realizarea dezarmării în sfera armelor chimice, bacteriologice, a tuturor mijloacelor de distrugere în masă. România nu numai că a avansat un asemenea program dar oferă și pilduitorul exemplu prin hotărîrea de a reduce cu 5 la sută efectivele, armamentele și cheltuielile militare încă în acest an.

Salvgardarea vieții și păcii necesită, de asemenea, *înfăptuirea securității europene*, capitol de referință al politicii externe românești, căruia de-a lungul anilor, începînd cu organizarea, desfășurarea Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa și semnarea Actului final de la Helsinki, a reuniunilor următoare ale acestui moment unic în istoria continentului, inclusiv la realizarea la Conferința de la Stockholm a unor acorduri și la convocarea actualei reuniuni general-europene de la Viena. România, tovarășul Nicolae Ceaușescu i-au consacrat importante resurse de energie și dinamism — afirmîndu-și rolul de pionierat.

Pace înseamnă, deopotrivă, *soluționarea pe cale politică, prin tratative, a diferendelor și conflictelor dintre state, abolirea forței sub toate aspectele ei*. Printre inițiativele de mare prestigiu ale României — pornind de la indicațiile personale ale tovarășului Nicolae Ceaușescu — le constituie adoptarea de către cea de-a 40-a sesiune jubiliară a Adunării Generale a O.N.U. a *Apelului Solemn* către statele aflate în conflict de a renunța fără întîrziere la acțiunile militare și a trece la rezolvarea diferendelor pe calea tratativelor, ca și a *Angajamentului* tuturor statelor membre ale O.N.U. de a se abține de la folosirea forței și amenințării cu forța, de la orice intervenție în treburile interne ale altor state. Pe această linie constructivă se înscrie și *Apelul Congresului al III-lea al oamenilor muncii din R.S. România* pentru dezarmare nucleară și generală, pentru pace.

Pace înseamnă, totodată, *instaurarea unei noi ordini economice internaționale*, programul românesc, inițiat de președintele Nicolae Ceaușescu, sintetizînd restructurarea relațiilor economice internaționale pentru ca progresul să devină un bun al tuturor țărilor, să fie lichidată subdezvoltarea, să fie asigurată dezvoltarea armonioasă a economiei mondiale. Deoarece prin progresul economic și social al fiecărui popor poate fi creat climatul de destindere, de colaborare, poate fi salvată pacea.

Pacea, în concepția României socialiste, a ilustrului său președinte, **înseamnă respectul neabătut al principiilor independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, renunțării la utilizarea forței și amenințării cu forța, al dreptului inalienabil al fiecărui popor la dezvoltarea de sine stătătoare conform intereselor sale; coexistenței pașnice între state cu orînduiri sociale diferite.** România a așezat statornic la temelia relațiilor sale cu toate statele aceste principii și le promovează consecvent ca norme fundamentale ale raporturilor internaționale.

În toate acestea vedem, noi și toți prietenii noștri, esența a ceea ce în anii de după Congresul al IX-lea al partidului a devenit esența **DOCTRINEI CEAUȘESCU**. După cum, toate acestea au dăltuit cu majuscule de aur, în conștiința umanității acea entitate de nezdruncinat **ROMÂNIA—CEAUȘESCU—PACE**, ne-au propulsat la scara întregii planete drept **Țară a Păcii**, iar pe proeminentul nostru președinte drept **Erou al Păcii**.

Calea spre un asemenea loc și rol de mare cinste în lumea contemporană nu ne-a fost lesnicioasă. A necesitat mereu și mereu noi inițiative, afirmarea și reiterarea pozițiilor principiale pe care ne situăm consecvent — așa cum am făcut-o și o facem în 1986, prin cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu, prin *Declarația-Apel a Frontului Democrației și Unității Socialiste, Declarația Marii Adunări Naționale a Republicii Socialiste România cu privire la Anul Internațional al Păcii, apelurile* și *chemările* altor organizații de masă și obștești pentru înlăturarea primejdiei nucleare, pentru apărarea viitorului pașnic al întregii omeniri.

A necesitat, de-a lungul a peste 21 de ani, un dialog viu, de uriașă anvergură, deschis spre toate orizonturile Pămîntului, o amploare fără precedent a relațiilor noastre internaționale.

Avem în prezent *legături diplomatice, economice și tehnico-științifice cu circa 150 de state* față de numai 27 în 1947 și 67 în 1965.

istoricele itinerare de pace și prietenie ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceaușescu, în țări din Europa, Africa, Asia, America Latină și America de Nord, în general cele peste *450 de întîlniri la nivel înalt ale șefului statului nostru cu șefi de stat și guvern de pe toate continentele*, cele *22 de tratate de prietenie, colaborare și asistență mutuală sau tratate de prietenie și colaborare*, cele aproape *150 de Declarații Solemne și Declarații Comune* și alte circa *800 de documente interstatale* semnate cu prilejul dialogului la nivel înalt au deschis noi și vaste perspective politicii externe a partidului și statului nostru, înscriindu-se, totodată, ca substanțiale contribuții la cauza dezarmării, securității, la apărarea dreptului vital al popoarelor la pace în libertate și independență.

După cum ne-a propulsat și ne propulsează în conștiința umanității ca un reazem de nădejde al păcii și progresului principialitatea cu care milităm ca știința, această importantă forță a dezvoltării, să slujească numai și numai cauzele nobile ale omenirii, să nu se întreprindă nimic care să ducă la deturnarea științei în scopuri ostile omului. Demers desfășurat permanent, cu probitate și persistență de oamenii de știință din țara noastră în cadrul Comitetului național român *„Oamenii de știință și pacea"*, condus de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, personalitate de seamă a vieții politice, savant de renume mondial.

Chiar numai în lumina acestor succinte considerații avem clar conturate sursele înaltului prestigiu, ale alesei prețuiri de care se bucură pe întregul glob politica externă românească, ecoul peren în conștiința lumii a indisolubilei entități **ROMÂNIA—CEAUȘESCU,** țara noastră fiind apreciată ca Țară a Păcii, iar președintele **NICOLAE CEAUȘESCU — EROU AL PĂCII.**

În această apreciere, în elogiul atîtor și atîtor șefi de stat și guvern, personalități marcante ale vieții internaționale, în interesul profund manifestat față de liniile directoare ale **DOCTRINEI CEAUȘESCU** — cum este numit peste hotare conceptul nostru de politică externă — cuprinse în *opera social-politică a președintelui României* — operă editată într-un mare număr de țări de pe toate continentele în peste *150 de titluri* și în *21 de limbi*, între care toate limbile de circulație internațională, ca o recunoaștere a contribuției inestimabile la tezaurul mondial al gîndirii revoluționare, progresiste puse în slujba omului, a progresului și a păcii sale — aflăm tot atîtea expresii elocvente ale prestigiului strălucitului nostru conducător — prestigiului României socialiste.

Cu deplină încredere în capacitatea popoarelor, a forțelor înaintate de pretutindeni, care acționînd unite pot determina triumful unei politici noi pe plan mondial, România socialistă, ilustrul bărbat de stat din fruntea sa, acționează neabătut, în spiritul hotărîrilor Congresului al XIII-lea, pentru pacea poporului nostru și a întregii lumi. Potențînd prin concepția și activitatea noastră practică în planul relațiilor internaționale efortul consacrat realizării generoaselor obiective ale **Anului Internațional al Păcii,** pe care-l dorim transformat în Anii Internaționali ai Păcii, considerînd că acest an trebuie, așa cum subliniază președintele Nicolae Ceaușescu, **„să determine acțiuni și înțelegeri concrete, reale în direcția opririi cursei înarmărilor, a dezarmării și asigurării păcii! Numai așa se va răspunde însemnătății acestui An, voinței popoarelor!"**

M. MĂGUREANU

- *Tot ce e în legătură cu pacea interesează în cel mai înalt grad România.*
- *Vrem să fim prietenii tuturor națiunilor, fără excepție, dar în treburile noastre interne nu primim ca stăpîn decît pe noi înșine.*
- *Cred că egalitatea cea mai perfectă trebuie să existe între națiuni.*
- *Să nu amestecăm chestiunile. Consider ca o imposibilitate directoriul marilor puteri. Desigur, statele mari, prin importanța și tradiția lor joacă un rol politic care ocupă un mare loc în Europa. Dar a asocia cîteva puteri, chiar foarte mari, pentru a conduce soarta celorlalte națiuni este, după părerea mea, o imposibilitate.*
- *Există o putere care stă mai presus de forță și aceasta este conștiința solidarității umane.*
- *Eu nu fac o alegere între gloanțele ce s-ar putea îndrepta spre țara noastră.*
- *Dacă toată lumea vrea pace, atunci soluția e simplă: să facem frontul unic al păcii.*
- *Poate că în lume nu e încă pace, însă omenirea merge în întîmpinarea ei. Pacea este în realitate un fenomen în mișcare. Ea este ceva viu care se înfăptuiește treptat. Pacea nu este nici odihnă, nici delăsare. Pacea este numai un scop, o direcție!*
- *Niciodată nu vom renunța la cea mai mică părticică din dreptul pe care l-am dobîndit de pe urma suferințelor care au reprezentat pentru noi marele război și niciodată nu vom accepta ca cineva să dispună de soarta noastră în afară de noi înșine și să ne impună hotărîri la care noi nu am fi consimțit.*
- *Ar însemna să nu cunoaștem românii, dacă nu ne-am da seama că, dacă ei au fost întotdeauna gata să dea comunității internaționale contribuțiunea lor, oricare ar fi sacrificiile care ni s-au cerut, ei fac azi o dogmă din egalitatea în drept și în demnitate.*
- *Pentru a împiedica războiul ca fenomen social, trebuie să începem prin a-l desființa ca instituție legală. Spre acest prim ideal trebuie să tindă noile legi internaționale despre pace.*
- *Soarta omului este să trăiască și să moară. Ocupația lui trebuie să fie munca și nu distrugerea prin provocarea războiului.*

(Nicolae Titulescu și strategia păcii)

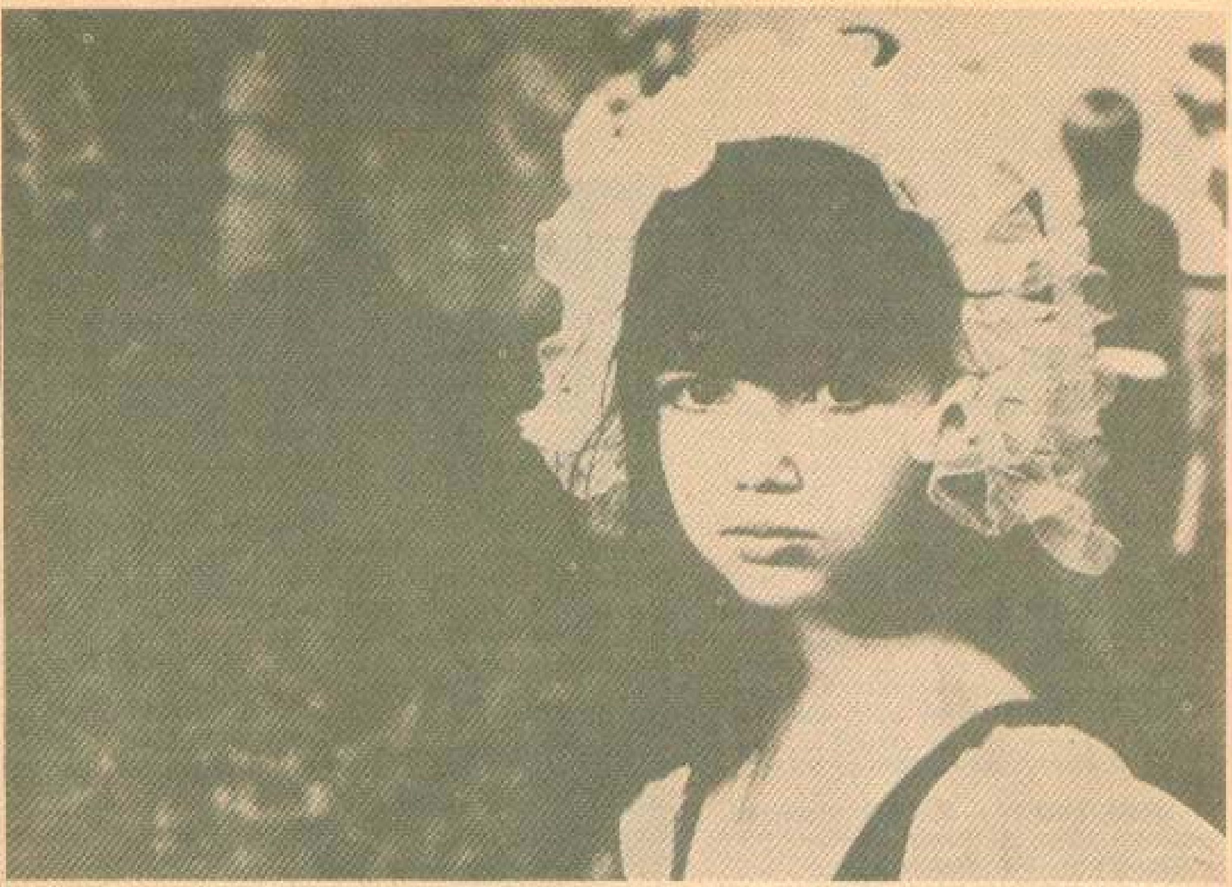

„Maria" și „Îngrijorare", fotografii artistice, încununate cu numeroase premii, la diferite saloane și expoziții interne și internaționale. Autor: locotenent-colonel ing. GHEORGHE RIZEANU.

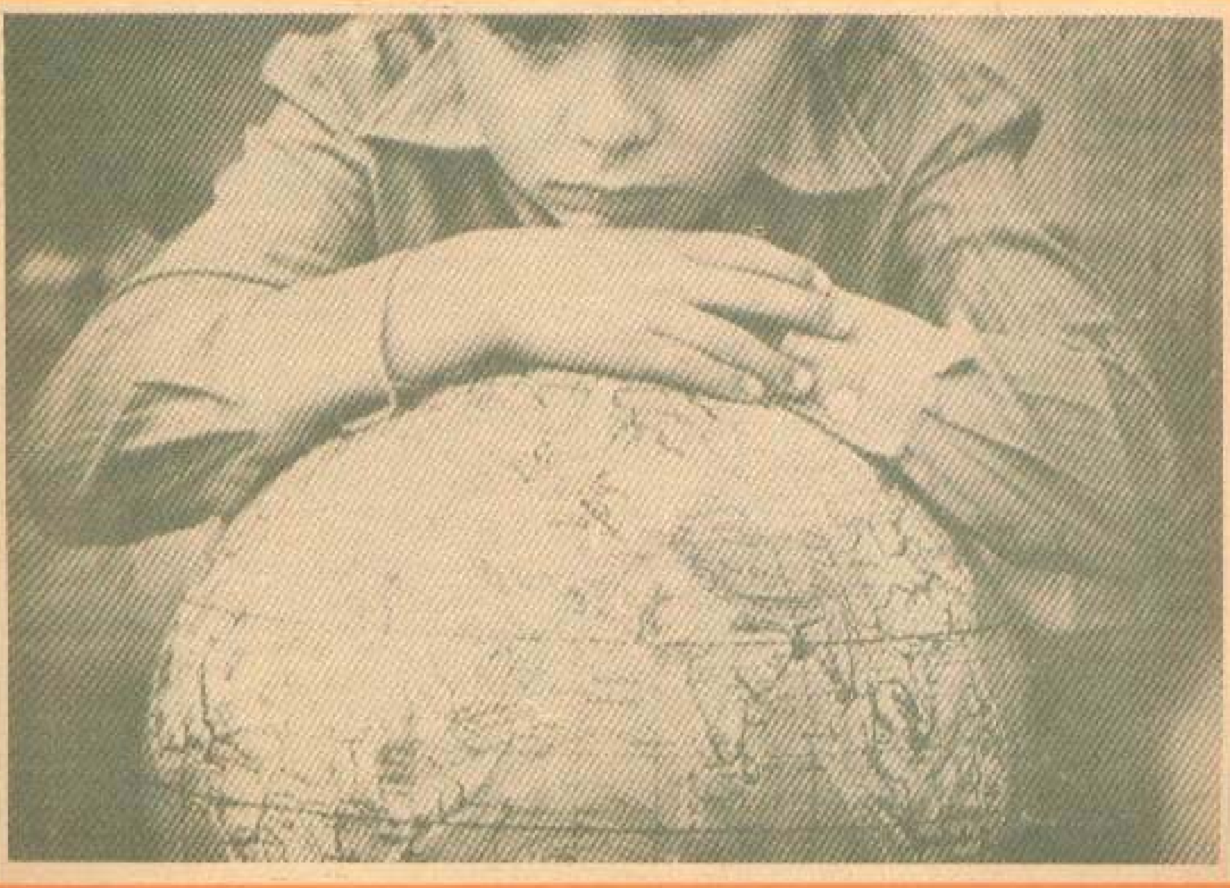

Legămîntul solemn

1

Suprema mărturie de credinţă

Prin jurămînt noi am rostit, lucid,
Suprema mărturie de credinţă
În patrie -n popor şi în partid
Iar crezul nostru-nseamnă biruinţă.

Iar crezul nostru-nseamnă neclintire
Şi luminată stemă, cum ne-o vrem,
Înseamnă patos, flacără, iubire
Pentru al oastei comandant suprem!

Iar crezul nostru — limpede chemare
Înseamnă pace şi înseamnă zbor.
E ţara liberă între hotare
Şi-n comunism se-nalţă-n viitor!

SORIN DOCEA

1. O mare de inimi tinereşti vibrînd la unison sub Tricolor
2—3. „Ne mîndrim cu voi, dragi noştri ostaşi!"

2

3

NOI, toate armele, la datorie!

O MISIUNE MAI PUŢIN OBIŞNUITĂ

...pe care o intregesc din notele comandorului aviator Gheorghe Borcescu, încredinţate mie împreună cu o sumă de documente inedite ţinînd de istoricul aviaţiei româneşti.

Este 21 martie 1934, ora 17,30.

Cazinoul Flotilei de hidroaviaţie de pe lacul Siutghiol. Zi incertă meteorologic. Căpitanul aviator Borcescu asistase la pregătirea hidroavionului „Savoia —Marchetti S-55", pe care voia să-l încerce a doua zi. Hidroavion cu care, în 1938, în echipaj cu generalul Vasile Henţescu, locotenentul mecanic Dumitru Georgescu şi maistrul Aurelian Novac a executat raidul Constanţa—Istanbul—Atena—Bengazi— Tripoli —Constanţa. Hidroavion nou, modern, bicocă, bimotor, cu motoarele în tandem şi elici cu patru pale, totul într-o nacelă suspendată deasupra aripei, confortabil, cu mare autonomie de zbor, la bordul căruia Umberto Maddalena a traversat Alpii spre extremul nord scandinav, atingînd „Pămîntul de Nord-Est", dincolo de Svalbaard, într-o misiune de salvare a echipajului de pe dirijabilul „Italia", comandant de Nobile. Misiune de salvare internaţională cu care prilej locotenentul pilot Lundborg, suedez, pilotul sovietic Ciuknowski şi spărgătorul de gheaţă „Krassin" şi-au adus contribuţii esenţiale.

Mulţumit de control, mulţumit de dotarea hidroscalei, de ordinea care domneşte la debarcader, căpitanul Borcescu urcă treptele cazinoului, să-şi acorde o clipă de răgaz. Şi, ca întotdeauna cînd îşi doreşte linişteа, telefonistul:

— Domnule căpitan, de zece minute vă caută domnul comandor Constantinescu de la Comandamentul marinei militare. Urgent!

Comandorul Constantinescu-Cocioc. Oricum, hidroaviaţia lucrează pentru marină.

— Ordonaţi!

Căpitanul aviator ascultă siderat cererea marinarului. Un puştan, copilul unui bulgar, jucîndu-se cu o lotcă, sau pescuind guvizi pe lîngă mal, a fost luat de vînt şi dus spre largul capului Caliacra. Alarma a fost dată de la Mangalia. Singura navă românească în mare este distrugătorul „Mărăşeşti", aflat în largul Sulinei. I s-a dat ordin să plece spre sud cu toată viteza, dar, în cel mai bun caz, nu va ajunge în zonă decît spre orele 23. Nu s-ar putea să decoleze un hidroavion?

Căpitanul rămas „cel mai vechi" la hidroscală, comandanţii fiind plecaţi la Galaţi şi Sulina, hotărăşte pe loc. Raportează telegrafic:

— Decolez în 30 de minute. Trec peste Comandamentul marinei. Dacă descopăr lotca, amerizez indiferent de starea mării. Probabil nu voi mai putea decola. Ordonaţi distrugătorului „Mărăşeşti" să mă caute. Am onoarea să vă salut!

— Alarmă!

Sînt înşfăcaţi maistrul escadrilei, Petrescu Dumitru şi cel italian, în garanţia căruia sînt hidro-urile, Hugo Chelloni. Debarcader, şalupa de serviciu, viteză, se ajunge la hidroscala de la Palazu Mare. În şalupă se face prelucrarea. Un pui de bulgar. Un pui de om. Ce-o fi pe sufleţelul lui, acolo în bătaia valurilor? Vine şi noaptea. Caporalul Comănescu, mecanicul hidroului tocmai husează motoarele. La loc comanda! „S—55" Nr. 1 torpilor este invadat de personalul de la

hidroscală. Se aduc alimente, o barcă pneumatică de salvare, apă, biscuiți. Echipajul la bord. Decolare. Turaj mic să se acomodeze privirile cu peisajul marin. Se trece la verticala Comandamentului marinei.

Căpitanul Borcescu este silit să zboare la 300 de metri.

Deasupra se string mase compacte de nori. Plafon 400.

Se scrutează marea acoperită de tivul alb al berbecilor. Deci, vînt. Marea cenușiu-oțelie, infinită, deasupra căreia plutește amalgamul de griuri care prevestesc înserarea.

Nici o lotcă în vedere.

Căpitanul virează spre larg. Încep să se vadă flăcăruile de la eșapament. Marea pustie. Nu există legătură radio aer-sol. Cade amurgul echinocțial. Sumbru. Torturat de vîntul care se simte la manșă. Nimic. În afară de gustul leșiuit al disperării. Căpitanul se gîndește la copiii lui. Apoi la cel din barcă. Singur în pustietatea gemîndă a mării. Noaptea. Abia revine la Mangalia. Amerizare limită pe lacul sinuos. Pilotează hidroul spre malul la care acostează lume. Cei de la căpitănia portului. Și... părinții. El, Demirov-Gheorghiev venea către Mangalia cu căruța. La un punct pescăresc a stat să răsufle caii. Nevastă-sa a scos traista cu mîncare. Hristu, flăcăiașul de 12 ani, s-a dus la lotcile trase pe mal. Erau și alți copii. Ca să-l sperie, copiii pescarilor au dat lotca la apă. Pe urmă a fost treaba vîntului s-o ducă la larg. Tatăl și mama au privit cu disperare cum se pierde Hristu. Cu disperare i-au auzit strigătele de ajutor. Au gonit la Mangalia să ceară ajutor. Comandamentul marinei a alarmat un distrugător și un hidroavion. Iată distrugătorul. Undeva în larg, antenele incandescente ale proiectoarelor palpînd întunericul. „Mărășești" a ajuns în zonă. Caută marinărește.

Căpitanul Borcescu își dă seama că numai o cercetare pornită de la estimarea obiectivă, matematică a datelor poate duce la succes. Direcția și viteza vîntului. Punctul exact de unde a plecat lotca în derivă. Cîte ore au trecut de la plecarea în derivă. Cîte pînă mîine la ora 6 cînd hidroavionul va fi în larg. Iată, trasează pe hartă careul de cercetat. Își calculează elementele de zbor. Chelloni doarme la hidro, ca mîine, „prima dell'alba", să încălzească motoarele. Figura tragică, resemnată a mamei lui Hristu îl obsedează pe căpitan.

22 martie, „prima dell'alba", deci la mijlul zorilor. Încercarea motoarelor. O bujie dă rateuri. Se schimbă. Se decolează de pe loc. Se iese în larg. Ore de căutare disperată. Ochii arși de soarele reflectat în mare. Torturați de monotonia berbecilor rulați de hulă. Imagini false. Zeci de lotci în văile valurilor. Luciul albastru al mării și pustiul. Larg, coastă, larg, coastă, drum compas 70°, viraj, cu minute de plumb și mereu marea pustie — „Mărășești" rămas undeva dincolo de orizontul vizibil și de la capăt.

Ultimul viraj spre larg. Abia îl amorsează. Atunci i se pare că vede undeva în tribord o pată neagră dispărută brusc între valuri. Schimbă virajul. Pică ușor spre acel punct acum invizibil. Schimb de priviri cu maistrul Petrescu. Speranța. Emoția.

Iată lotca!

Nimic decît marea și lotca. Lotca și atît. Ba nu. Iată și copilul. Viraj. Lotca plină cu apă. Copilul în apă. Copilul scoate apa. Se vede că scoate apa. Vîntul din față. Amerizaj dincolo de orice indicație regulamentară. Se obturează turelele. Se amarează totul; oameni și obiecte. Bubuitul cumplit al valurilor în cocile metalice. Baroase lichide izbind hidroavionul, saltul din creastă în creastă pe pinteni, vibrația puternică a manșei-volan, a tabloului de bord, apoi tangajul pe hulă, apoi manevra prudentă de abordare a bărcii și...

Hristu, cu căciula îndesată pe ochi, cu sumanul ud, fără nici un semn că vede hidroavionul venit la o cange de lotcă, scoate ritmic apa cu ghiordelul. Ritmic. Se pleacă înainte. Umple ghiordelul. Îl deșartă peste bord. Umple ghiordelul. Îl deșartă. Umple ghiordelul... Nu vede bandula bătută de Chelloni. Umple ghiordelul. Viața lui este ghiordelul. Nu are lopeți. Nu are apă de băut. Nu are decît ghiordelul. Umple și deșartă ghiordelul.

O nouă manevră cu motoarele urlînd. Abordaj direct.

Hristu nu vede hidroavionul.

Hristu umple și deșartă ghiordelul.

Chelloni îl smulge din lotcă. Este dezbrăcat, frecat cu rom în lipsă de alcool, înfofolit în huse, amarat ca un balot.

Abia cînd se trag motoarele în plin, cînd valurile luate perpendicular răzbubuie sinistru în cutia de rezonanță a cocii, cînd pulberea lichidă acoperă hublourile, abia atunci Hristu G. Demirov se înspăimîntă de moarte.

A doua zi după echinocțiul de primăvară.

Hidroscala Siutghiol.

Hidroavionul „S—55" nr. 1 se întoarce din misiune.

Distrugătorul „Mărășești" pune prova pe Sulina. Este ora 11. Și comentariul tîrgului:

„Ce oameni curajoși!"

RADU THEODORU

Gînduri despre ostașii țării

Îmi place să mă uit azi la dumneata, tovarășe soldat, bine hrănit, îmbrăcat bine, încălțat călduros, voios. Azi nu mai ești nici dețca și nici răcan; ești tovarășul, fratele, semenul nostru respectat.

TUDOR ARGHEZI

Ne mîndrim astăzi cu cei ce continuă tradițiile acelor bărbați nemuritori care și-au ridicat brațul pentru ca țara să nu stea în genunchi în fața nimănui. Ne mîndrim cu oștirea noastră temeinic instruită, profund atașată politicii partidului. Sîntem convinși că toți cei care au cinstea să poarte uniforma armatei române, de la soldat la general, sînt gata oricînd, la ordinul patriei, să-i apere integritatea și suveranitatea.

MARIN PREDA

Ostașule! Privirea-ți arde/ Te uiți atent, făr-un cuvînt./ Și-n ochii tăi țintind departe/ E-o santinelă fără moarte,/ E-nflăcăratul jurămînt.

CICERONE THEODORESCU

Și marmura, și piatra, și aurul sînt supuse legilor risipirii; brîndușele răsar, strălucesc și se usucă, păsările care cîntă pe monumente migrează, îmbătrînesc și pier, dar ceea ce nu are moarte e fapta; ea trece din generație în generație, pînă ce urcă la aura supremă a legendei. Soldații noștri adormiți în Tatra, sub orga tunurilor și mitralierelor, sînt pururi vii...

EUSEBIU CAMILAR

FII GATA... SALT!

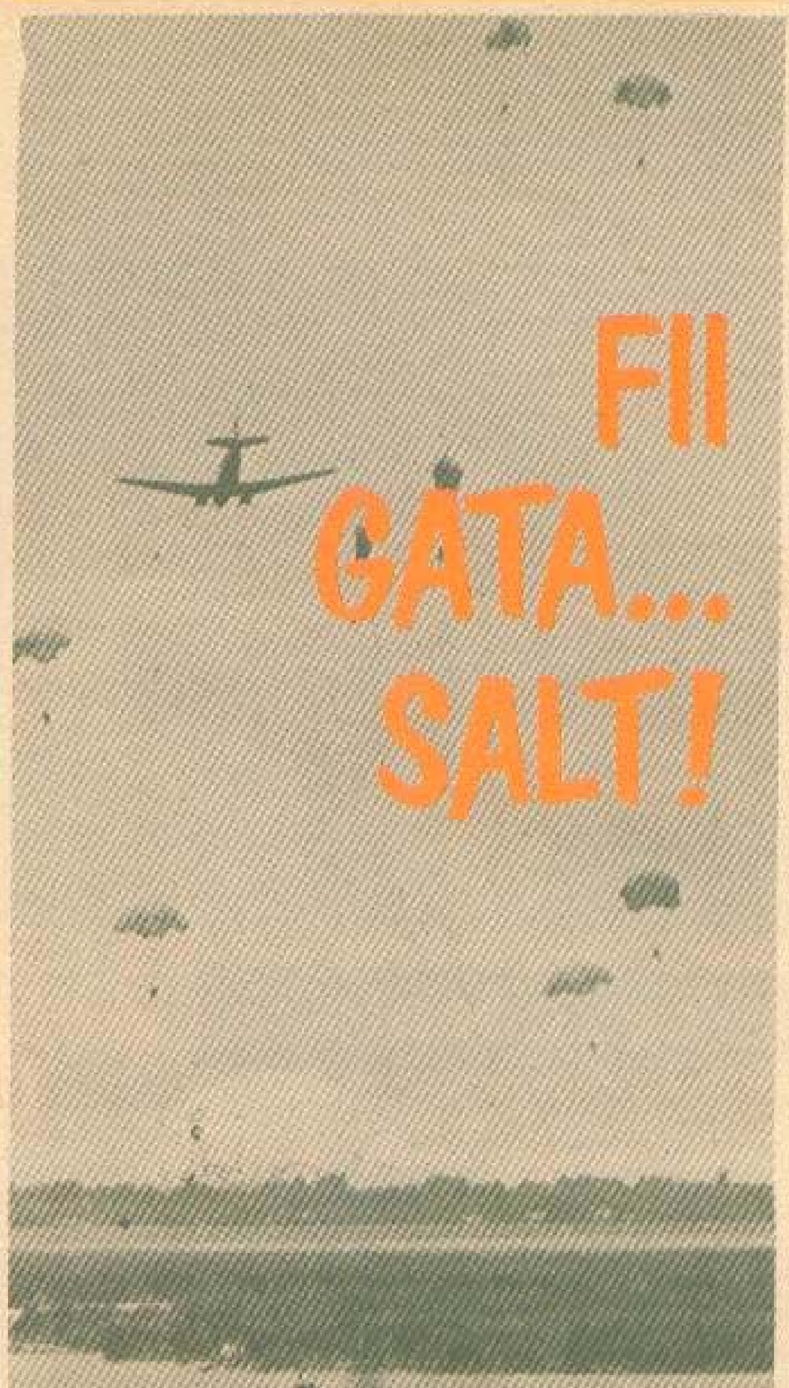

Plutonierul paraşutist Ramiro Nicolau, un temerar între temerari.

Biografia plutonierului Ramiro Nicolau, paraşutist militar clasa I, poate fi expediată în trei rînduri, dar poate constitui, la fel de bine, o excelentă sursă de inspiraţie pentru un romancier. Are 29 de ani şi a efectuat peste 1150 de lansări din înaltul cerului.

În anul 1977 sare de vreo 50 de ori din turnul de paraşutare de la Complexul sportiv „23 August" din Bucureşti şi cîştigă patru concursuri de aterizare la punct fix. Cei 86 de metri pînă la sol îi parcurge vibrînd ca o strună de vioară. Botezul aerului, primul salt din avion, îl primeşte la Aeroclubul „Aurel Vlaicu", unde obţine şi *Brevetul de paraşutist*. Amănuntele pe care şi le aminteşte sînt în perfectă consonanţă cu starea de spirit a acelor clipe unice, cu alchimia sufletească a fiecărui salt în parte. *„Cîte lansări, tot atîtea experienţe inedite, tot atîtea acte irepetabile* – ne precizează el. *Pentru că mereu altele sînt trăirile umane, alţii sînt parametrii fizici ai zborului, ai atmosferei, ai terenului, altfel se apropie pămîntul în cădere liberă, alta e plutirea în balans uşor, altul şocul aterizării..."*

Paraşutismul reprezintă pasiunea lui numărul 1, nopţile nedormite cînd îi înfloresc în imaginaţie mii de cupole de mătase legănîndu-se în azur. Nu stă o clipă locului. Adunate, sînt sute şi sute de ore petrecute în baza de paraşutaj de la sol, unde este îndrumat îndeaproape de un temerar al văzduhului, locotenent-colonelul Drăgan Gogan, paraşutist militar clasa I, avînd în palmares peste 2 200 de salturi, executate ziua şi noaptea, pe pămînt sau pe apă. Începînd cu anul 1980, plutonierul Ramiro Nicolau face parte din lotul naţional de paraşutism. În unitate execută şi salturi de omologare, operaţiuni de mare răspundere şi curaj, consolidîndu-şi treptat măiestria.

Pe firmament apar şi primele succese. La campionatul naţional de paraşutism din anul 1981 se clasează pe *locul 3 din o sută de concurenţi* (proba de aterizare la punct fix). În acelaşi an participă la campionatul de paraşutism al ţărilor socialiste desfăşurat la Vilnius (U.R.S.S.) şi ocupă un loc fruntaş cu echipa. Confruntat cu rigorile marilor concursuri, conştientizează şi mai bine rolul pregătirii multilaterale în paraşutismul de performanţă. Sub conducerea antrenorilor îşi perfecţionează pînă la reflex mişcările impuse în acrobaţia aeriană. Plasa elastică, exerciţiile fizice, halterele, luptele, gimnastica, atletismul, schiul, înotul,

practicate după un program strict, fac, cu siguranță, viața mai ușoară sub cupola parașutei. În acest efort uriaș sînt angajați și colegii săi dintre care amintim pe sergenții-majori Gicu Vădean, Florian Ioniță, Sevastian Burdulea și Marian Panait. În 1983 obține *locul I la campionatul național, proba de aterizare la punct fix, și locul 3 la proba de acrobație aeriană*, pentru ca *în anul 1985 să urce pe podiumul cel mai înalt la proba de acrobație aeriană*, iar tînăra Asociație sportivă a armatei „Șoimii", al cărei membru este, ocupă, la ediția din 1985 a campionatului național de parașutism și la „Cupa României", *locul 2 la parașutarea în grup de la 1 000 de metri*.

La salturile sportive acrobatice un parașutist trebuie să execute, în circa 7 secunde de cădere liberă, 6 figuri complicate: 4 viraje la 360 de grade și 2 lupinguri. Și nu oricum, ci perfect, dacă se poate și într-un timp cît mai scurt. În acest interval parașutistul străbate în aer o lungime de 400 de metri la o viteză de 50 de metri pe secundă! Sînt clipele trăite cu cea mai mare intensitate. În vreme ce arbitrii urmăresc jos, pe monitor întreaga evoluție acrobatică, au posibilitatea să revadă o imagine sau alta, s-o deruleze cu încetinitorul, astfel că nici o imprecizie nu scapă ochiului lor versat. La cele 4 salturi, care îi aduc locul I la acrobație în 1985, plutonierul Ramiro Nicolau înregistrează... zero secunde penalizare. Îmi spune că *„experiența și antrenamentul continuu îi permit să simtă fileul de aer ca pe ceva material, pe care se sprijină, pentru a-și executa exercițiul ca gimnaștii la sol"*.

Plutonierul Ramiro Nicolau are 72 de kilograme, o înălțime de 1,68 m, ochii căprui și o mustață blondă, cît un vrăbioi. Colegii îl strigă cu nume de alint: Mirel. Ce nu poate el să-mi povestească sînt bucuriile pe care le trăiește la două sau la patru mii de metri înălțime, setea de zbor în lumina dintîi a soarelui, starea de euforie ce îl cuprinde cînd cupola se deschide ca o imensă floare pe cerul albastru, deasupra unei lumi de basm.

Maior
CONSTANTIN IRIMIA

Noi, toate armele, la datorie!

ÎN MIEZ DE NOAPTE

E miezul nopții. De o jumătate de oră, soldații Dănuț Pălănceanu și Vasile Cliță au predat postul de santinelă schimbului următor. Afară bate vîntul, soldatul Pălănceanu se apropie de fereastră și caută cu privirea în noapte. Gîndurile îl poartă către cei dragi, un zîmbet firav i se așterne pe buze. Deodată surîsul îi îngheață. În cartier, la o sută de metri — o locuință învăluită de flăcări. Intuiește pericolul și îl trage pe soldatul Cliță după el cu o singură vorbă: „Arde"! Se rostogolesc pe scări. Îl anunță pe comandantul gărzii, sergentul-major Gheorghe Anuța, de izbucnirea incendiului. Acesta rămîne să constituie subunitatea de intervenție și ei aleargă cu sufletul la gură către clădirea aprinsă. Aici o bătrînă bocește și arată cu mîna către miezul focului: „Acolo se găsește un copil!" Fără să șovăie cei doi soldați se apropie de intrare. Focul pîrjolește totul în jur. Aerul fierbinte este irespirabil. Ostașii forțează ușa cu umerii, dar aceasta, înțepenită, nici nu se clintește. Lemnăria arsă se frînge și blochează accesul în casă. Soldatul Dănuț Pălănceanu întrezărește o altă soluție. Se urcă pe acoperiș, înaintează cu prudență și caută gura podului.

Focul se extinde rapid asupra unei bucătării care se află lîngă o magazie. Soldatul Vasile Cliță se strecoară în bucătărie, ia în spate butelia plină cu gaz, fumul și flăcările îl orbesc, se îneacă, abia găsește ușa, dar reușește să îndepărteze butelia de flăcările primejdioase. Simte gustul funinginei, fața îl ustură, ochii îi lăcrimează abundent, se șterge cu mîneca și privirea îi alunecă asupra firelor electrice. Într-o clipită îl străbate un gînd: curentul trebuie întrerupt imediat. Dănuț se află undeva pe acoperișul casei, chiar în locul de racordare la rețeaua electrică. Își amintește că are baioneta la centură, trage cu sete aer în piept și se repede la stîlpul de la colțul casei, îl înșfacă în brațe, se cațără, alunecă; e vlăguit, dar nu are voie să piardă o secundă. Știe că soldatului Pălănceanu, înconjurat de flăcări, îi este și mai greu. Cu orice preț trebuie să-l ferească de sutele de volți care pîndesc în vîltoarea incandescentă. Își desprinde baioneta și retează cu băgare de seamă firele. Din vîrful stîlpului îl vede pe soldatul Pălănceanu. Tocmai se agață de o grindă... care cedează și prietenul său se prăbușește în gol, odată cu o porțiune de tavan. Soldatul Cliță se lasă fulgerător pe stîlp. Așchiile îi sfîșie palmele, dar nu mai simte nimic. Fuge către casă și se urcă pe acoperiș. Cîteva mîini se întind spre el cu găleți pline cu apă. În acest moment, suflul unei explozii rade flăcările din rădăcină. Un butoi cu motorină, aflat în magazie, a sărit în aer. Limbile de foc renasc tot mai viu și mai amenințător.

Pe soldatul Dănuț Pălănceanu zgomotul asurzitor al exploziei îl surprinde într-una din camere unde caută pe dibuite puiul de om. O durere vie îi străpunge coșul pieptului. Ca prin vis, aude bătrîna tînguindu-se: „Acolo e o fetiță, salvați-o!" Se tîrăște din cauza tavanului dărîmat, își face loc printre bîrnele aprinse. În ochi îl înțeapă mii de ace. Un singur gînd îl îndîrjește: să găsească fetița. Parcă zărește ceva... da, e acolo, ghemuită într-un colț de pat. Brațele ei tremurînde se încolăcesc în jurul gîtului soldatului Dănuț Pălănceanu; o strînge la piept și înaintează anevoie, dogorit de flăcări, către o fereastră. Sare prin geam și duce fetița cît mai departe de vîlvătaia ucigătoare.

S-a întîmplat în zona Băneasa, București, pe strada Marinarilor nr. 112 într-o noapte de martie, cînd doi soldați utecișți au dat proba de curaj și omenie, așa cum ar fi făcut-o oricare ostaș al armatei noastre.

C. TÎRZIU

Daciada

Daciada, această grandioasă mișcare sportivă născută din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, președintele României socialiste, se înscrie în amplul proces în care formarea omului nou – armonios clădit fizic și spiritual – este un obiectiv major și al dezvoltării și înfloririi sportului românesc. Această mare competiție, întrecere națională sportivă fără precedent, care alimentează și stimulează permanent energiile marilor întreceri de masă ca și a celor de performanță cunoaște în Epoca Nicolae Ceaușescu cel mai strălucit cîmp de afirmare al valorilor, de exprimare a lor pe tărîm național și internațional.

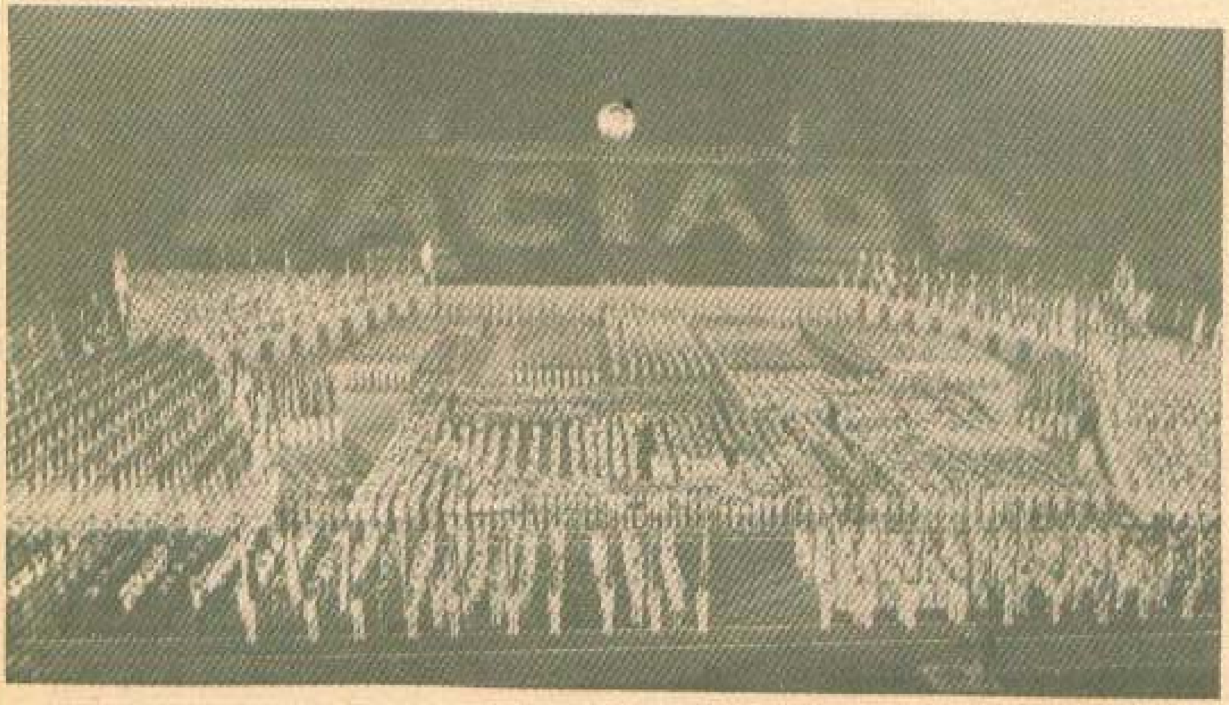

Călirea fizică — element esențial în procesul multilateral de pregătire a militarilor pentru apărarea patriei

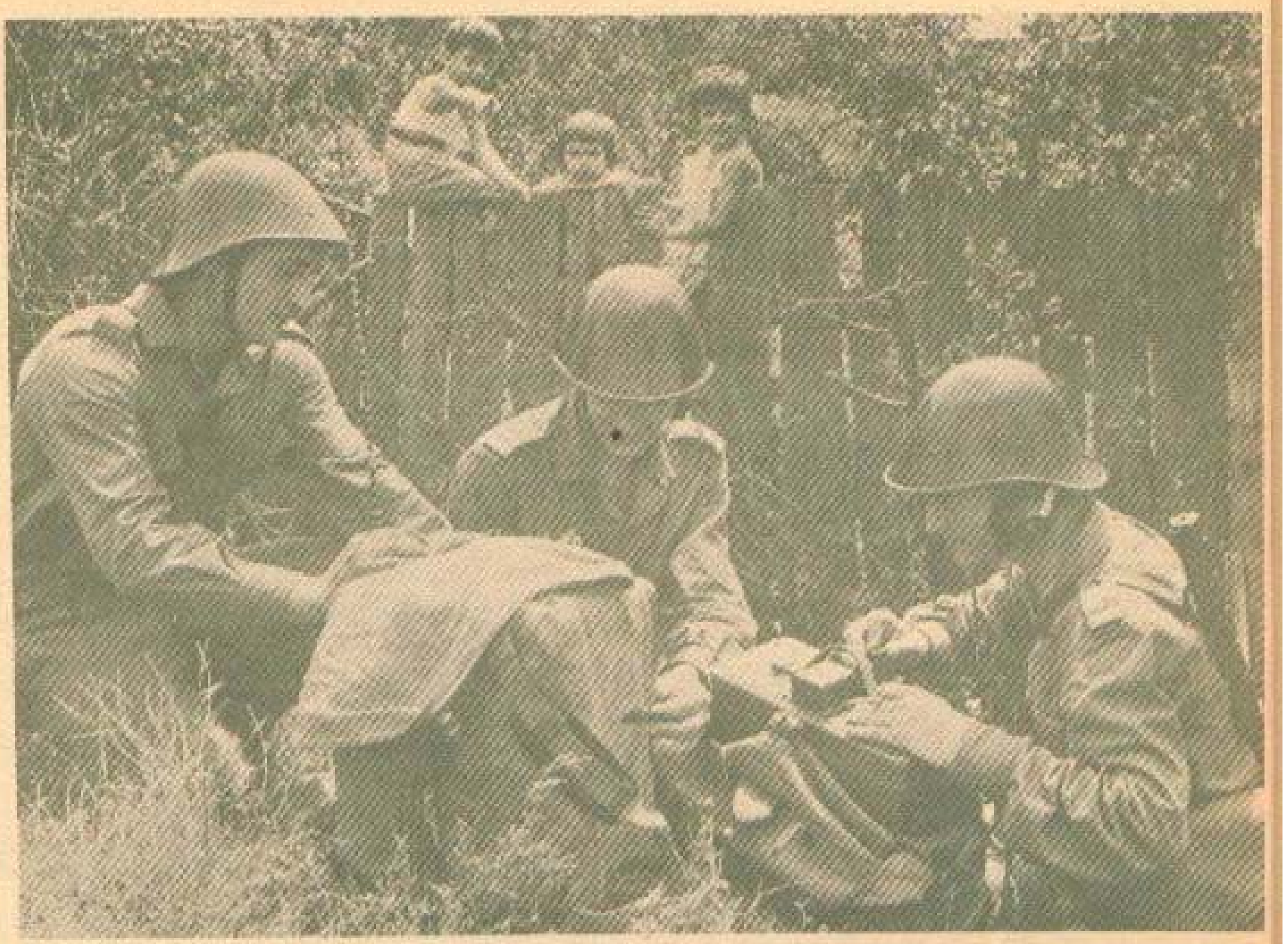

DIN FILMOTECA NOASTRĂ

Ostaşi şi... viitori ostaşi

„Cel mai iubit dintre pămînteni"

Foto V. ULIERU

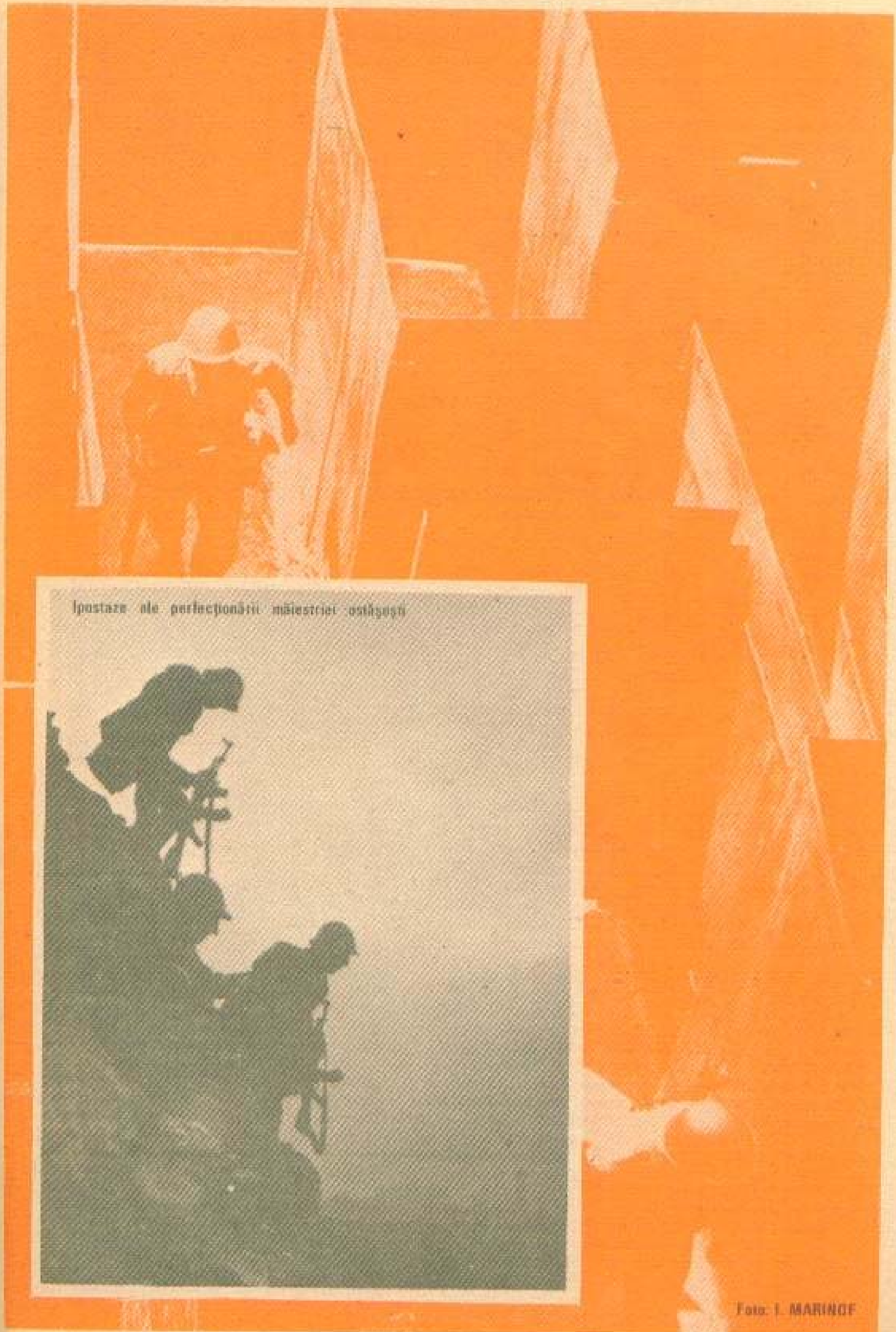

Ipostaze ale perfecţionării măiestriei ostăşeşti

Foto: I. MARINOF

Noi, toate armele, la datorie!

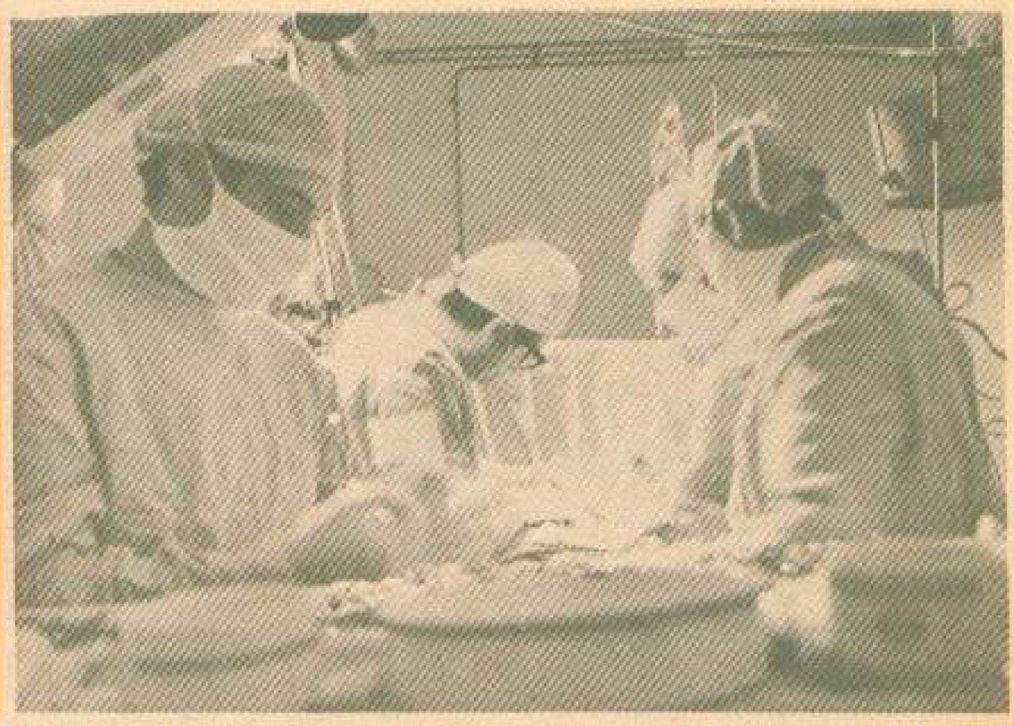

CLAR de inimă

Ce se spune în „DEX" despre inimă: *organ intern musculos central al aparatului circulator, care are rolul de a asigura circulația sîngelui în organism.* Exact, departe de orice fior poetic. Sînt însă zeci de expresii neaoșe ce învăluie, prin sugestie, împătimitele spații ale inimii în mister: *a ride inima în cineva, a-și călca pe inimă; cu inima haină; inimă albastră; a-și lua inima în dinți, a rupe inima tîrgului; inimă rea; a i se face inima cît un purice; pe inima goală; a avea inima deschisă*... A avea inima deschisă înseamnă a fi cinstit. În chirurgia cardiovasculară semnificația se schimbă radical, se disciplinează pînă la austeritate, pînă la sensul ei frust.

Îmbrac înfrigurat halatul sterilizat, iau boneta, masca de tifon, galoși de pînză. În sala de operație cineva îmi spune să stau cuminte într-un colț. Pe jos — un desiș de cabluri, conducte și furtunuri colorate. De teamă să nu le agăț, devin statuie și fac ochii mari. Dacă aș participa la o expediție pe Lună, emoțiile n-ar fi mai mari. Aparatura modernă concentrată aici, reflexele ei excitante, lumina ca o spumă argintie, instrumentarul specializat, frecvența cardiacă sonorizată de monitor, gravitatea ritualului îmi dau chiar această senzație stranie: de călătorie cosmică. Numai că planeta spre care zburăm are nume de om, este chiar OMUL culcat pe masa de operație. Alte monitoare clipesc molcom, codificînd în limbajul cifrelor și sinusoidelor viața bolnavei aflate dincolo de starea de veghe. Acum, femeia, Eleonora C., nu știe nimic, nu simte nimic. A trecut hotarul conștienței cu încredere în medicul chirurg, confiind pe toți cei 8—10 oameni în alb care se mișcă în păienjenișul de plastic și nichel ca într-un balet fantastic. Echipa operatorie lucrează în aceeași formulă ca și la prima intervenție de la care se împlinesc exact zece ani. Cele aproape o mie de operații pe cord deschis efectuate în Secția de chirurgie cardiovasculară de la Spitalul Militar Central din București încununează zece ani de muncă, de voință și biruință la limită. Îmi revin în minte cuvintele colonelului dr. Vasile Cândea: *„Fiecare operație pe cord deschis este o premieră pentru că nu există doi bolnavi identici..."* Aparatele sofisticate, instrumentele ultraspecializate nu pot suplini experiența, calitățile umane și profesionale ale echipei. De aceea notez cu respect cuvintele cuiva: fiecare operație pe cord deschis reprezintă

o tentativă de cucerire a Everestului pe o nouă variantă! În cele patru, cinci sau șase ore de neant nici o geană de lumină, nici un vis, nici o amintire, fie și confuză, nu rămîne în memoria celui operat. Acest segment de timp nu-i mai aparține. Însă numai așa poate fi stăpînit mecanismul durerii. La acest lucru veghează locotenent-colonelul dr. Alexandru Popa, anestezistul secției, ajutat de surorile medicale Angela Caracota și Cristina Necea. Metoda, *anestezie prin acupunctură*, folosește tehnicile și aparatura concepute de prof. dr. George Litarczek, șef de clinică la Spitalul Fundeni. În chirurgia cardiacă această metodă a fost aplicată prima dată în țară la Spitalul Militar Central din București. Pentru un cardiochirurg este un act de mare curaj să renunțe la metodele clasice. Avantajele sînt însă categorice: se face apel la o cantitate infimă de medicamente (diazepam, scopolamină); se asigură bolnavului

Gînduri despre ostașii țării

[illegible] ostașii armatei populare am [illegible] dimensiune a patriotismului poporului nostru socialist.

DRAGOȘ VICOL

Viața aspră [illegible] a ostașilor [illegible]. Am trăit momente de neuitat în aplicațiile de iarnă și de vară fierbinte, în cazărmi, pe aerodromuri, pe nave [illegible] de valuri. Sînt fericit [illegible] prietenia atîtor infanteriști, marinari, aviatori, tanchiști.

NICOLAE MARGEANU

o mai bună stabilitate hemodinamică, o analgezie prelungită; electroacupunctura este salvatoare în cazul unor persoane cu alergie la diferite medicamente. Și colonelul dr. Cândea povestește de un caz extrem, cînd unui pacient i s-au blocat funcțiile vitale înainte de începerea operației. Cu mari eforturi a putut fi salvat, dar s-a renunțat la operație, datorită reacției la anestezice. Pragul de vîrstă în aplicarea electroacupuncturii a fost coborît, cu rezultate remarcabile, pînă la cinci ani.

Eleonora C. are 29 de ani, este frumoasă și gravă în somnul ei abisal. Protejată de cearșafuri bleu, candidata la această călătorie insolită nu are în contact cu aerul pe care îl respirăm decît o porțiune din piept, lată cît un fermoar. Înainte de a păși în sală mi-a spus: *„Vreau să trăiesc și să am copii. Fără această operație nu se poate nici una, nici alta..."*. Doctorul Cândea îmi precizează boala, o maladie gravă, se pare că există și o particularitate anatomică, îmi vorbește de cazuri pe care nu le-a întîlnit în literatura de specialitate: *„Impresia este inedită, așa cum un fenomen natural necunoscut ți-ar reteza privirea. Trebuie sînge rece, o decizie rapidă, justă"*.

Inima, *organul simbolic al vieții*, considerat intangibil chiar de medici. Au trecut însă mai bine de 25 de ani de la prima intervenție chirurgicală pe cord deschis efectuată unui copil de doi ani, cu *tetralogie Fallot*, de profesorul american Lillehei. De atunci au fost continuu perfecționate tehnicile operatorii și metodele de circulație extracorporală. Inima, asemănată de tratatele medicale cu o *pompă* în greutate de 270 g. Ritmul în care se contractă diferă de la specie la specie, de la starea de repaus la cea de solicitare. Pulsul la om are o frecvență de 60—70 de bătăi pe minut, la sportivul în plină competiție — 140, la elefant — 25, la cal — 40, la șoarece — 600, la pasăre — 800. Cu fiecare bătaie cordul „trage" și „respinge" 50—70 cm³ de sînge, adică 7 000 de litri pe zi. Într-o viață normală cele trei miliarde de bătăi, care mențin între parametri preciși de presiune și viteză circulația sîngelui în peste 150 000 km de vene, artere și capilare, reprezintă echivalentul unui travaliu capabil să urce un tren cu 15 vagoane pe vîrful unui munte de 5 000 m!

Liniștea pare tulburată numai de lumina fluorescentă. Doctorul Cândea intră în sala de operație cu modestie și discreție. Pulsul sonorizat al bolnavei pulsează ritmic. Timpanul tuturor este racordat la acest metronom. El este strigătul vieții care curge în trupul bolnavei înțepat de ace și sonde. Prin racorduri urcă și coboară soluții de culoarea șofranului, lichide incolore. Colonelul dr. Vasile Cândea pornește camera de televiziune cu circuit închis (fiecare operație poate fi urmărită în direct într-o încăpere apropiată), ia bisturiul și rostește calm: „Începem!"

O incizie scurtă și apăsată îndepărtează pielea care a împrumutat culoarea iodului. Dedesubt e osul alb și lat. Sora șefă pregătește fierăstrăul electric, o jucărie la prima vedere. Zumzetul lui gîdilă plăcut urechile. Cînd începe să despice sternul, mi se pune o ceață pe ochi. Prim-operatorul secționează osul în lungimea lui cu o viteză incredibilă. Gata, secundul, căpitanul dr. Gheorghe Dumitrașcu, tamponează cu tifon, apoi trage cu putere coastele. Deschide toracele așa cum ai întinde o armonică și-l blochează cu *depărtătorul autostatic*. Totul sîngerează, e o pierdere *în pînză*. Secundul cauterizează și execută ligaturi. Sora șefă strigă: *„Perete!"*, o soră branșează aspiratorul la rețea și conducta minusculă înghite ultima picătură de sînge, face o curățenie exemplară. Cearșafurile albastre (pentru a liniști ochiul impresionat de violența roșului) sînt stropite. Halatele imaculate — așijderea. Centrul de greutate oscilează acum deasupra pericardului, învelișul membranos al inimii, seiful fără ușă care urmează să fie „spart" de bisturiu. Doctorul Cândea îl prinde cu delicatețe, trage de el în sus și-l crestează iute. Mai încearcă el vreo emoție? Vorba dulce, cumpănită, nu-l trădează. Mă apropii mai mult. Este o clipă amenințătoare ca o veșnicie. Oamenii aceștia sînt obișnuiți cu veșnicia. Eu, nu... Bisturiu. Aspirator. Electrocauter. Nailon. Catgut. Tensiunea arterială a bolnavei scade. Privirea neliniștită a doctorului Popa. Sora medicală citește: 20... 53... 19... 54... Cifrele explodează în auz. Toaca electronică a pulsului se dezechilibrează un moment. Am impresia că mă scufund într-un nisip fluid...

Așadar, aceasta este inima vie a unui om! Nu seamănă cu nimic știut. Nu are nici culoarea roșie (cum mi-o imaginam!?), nici forma aceea simetrică din scrisorile îndrăgostiților. Este mai degrabă urîtă, ca o vînătă coaptă. Și nici măcar nu bate delicat. În pulsațiile ei se simte furie, încrîncenare, o învolburare turbată. Zici că acuși sare din piept. Iar doctorul Cândea trebuie s-o amăgească, s-o îmblînzească, să strecoare cu mii de tertipuri foarfeca lungă și curbă sau penseta printre cutele mișcătoare, să nu piște nici o cîtime. Sînt manevre care cer răbdare, știință, talent, dexteritate în ceața purpurie unde vîrful bisturiului taie. Și inima se repede mai departe la instrumente ca un crab cu o sută de picioare, ca o cîrtiță care nu mai nimerește mușuroiul. Abia acum văd fruntea chirurgului lac de sudoare, comentariu mut al bătăliei pentru viață...

Uneori o zi din viața unui om poate fi mai încăpătoare decît o viață de om. Colonelul dr. Vasile Cândea, șeful Secției de chirurgie cardiovasculară din Spitalul Militar Central, a adunat multe asemenea zile. Teleormănean fiind, urmează liceul la Turnu Măgurele iar facultatea în Bu-

curești. Ca medic de unitate la grăniceri, răspunde o perioadă de sănătatea militarilor de la pichetele din Delta Dunării. Din 1961 pînă în 1972 practică chirurgia generală. Susține doctoratul, realizînd primele limfografii cervicale din țară, apoi pregătește pentru tipar, împreună cu dr. Al. Bucur, „Sistemul limfatic în șoc". Colaborează la cunoscuta monografie „Șocul", premiată de Academia R.S.România, tradusă în mai multe limbi, este coautor la alte tratate: „Insuficiența cardiacă", „Sistemul arterial aortic" etc. Atras de chirurgia cardiovasculară, se specializează la Spitalul Clinic Fundeni sub îndrumarea prof. dr. doc. Ioan Pop D. Popa și în 1976 obține, prin examen, primariatul și conducerea actualei secții, dotate tehnic la cel mai înalt nivel. Abordează chirurgia în bolile de sînge și ajunge să dețină una dintre cele mai reprezentative cazuistici pe plan național și european în splenectomie, efectuînd peste 500 de operații cu reușită de sută la sută! În chirurgia cardiacă operează toată gama afecțiunilor cunoscute. Cu o singură echipă. Un colectiv de ofițeri medici tineri, profesioniști de clasă: locotenent-colonelul dr. Alexandru Popa, maiorul dr. Ion Țintoiu, maiorul dr. Cristian Apriotesei, căpitanul dr. Gheorghe Dumitrașcu, sora șefă Rodica Poreceanu. Doctorul Cândea desfășoară și o bogată activitate de cercetare. Sînt bine apreciate soluțiile sale în endocardita bacteriană, procedeele noi de protecție miocardică ș.a. Este membru al mai multor societăți internaționale. Profesorul Marius Barnard, alături de care a operat, notează: *„Apreciez răspunderea și devotamentul pentru tot ceea ce face echipa operatorie de sub conducerea dr. Vasile Cândea. De la medici la surori, cu toții depun un mare volum de muncă pentru ca bolnavii operați să fie recuperați cît mai grabnic..."* Are o figură blîndă și o ironie fină. E un om împlinit, dar nu lipsit de neliniști. Pentru că sînt și zile cînd, oricît ar forța, nu se poate și atunci lasă jos bisturiul cu lacrimi în ochi.

Această echipă de aur este pregătită să îmbrace halatele sterilizate la orice oră din zi sau din noapte. Tonusul responsabilității morale și sociale fiind totdeauna în punctul maxim. Pacienții operați pe cord deschis se situează, ca limite de vîrstă, între 2 și 65 de ani. În chirurgia vasculară pragul de sus a depășit 80 de ani. Stau de vorbă cu Gabriel B. La 12 ani a suportat o intervenție prin care i-s-au corijat patru defecte grave. Acum puștiul joacă fotbal și merge pe bicicletă. Un alt tînăr îmi spune că trece Dunărea înot, altul că practică alpinismul. Inimile amîndurora au trecut prin mîna doctorului Cândea. La scepticismul meu, doctorii îmi pun în față rezultatele controlului medical. Într-adevăr, sînt sănătoși, apți de exerciții fizice. Ștefan A., de 60 de ani, are copii și trăiește de multă vreme datorită chirurgiei vasculare care a dărîmat frontieră după frontieră: 75 la sută din sistemul său arterial este numai din plastic...

Stau ca vrăjit și privesc la dialogul în deplin consens dintre mîinile celor trei oameni: doctorul Cândea, doctorul Dumitrașcu și sora șefă Rodica Poreceanu. Despre sora șefă se spune că este una dintre cele mai bune instrumentariste în operațiile pe cord deschis. O recomandă performanțele. A și operat, mîna a doua, cu doctorul Cândea pentru realizarea filmului „Protezarea valvulară mitrală", premiul II în „Cîntarea României" (1983) și premiul I acordat de ACIN. Ea găsește într-o clipită dintr-o sută de instrumente orînduite savant pe cel potrivit. Ea știe (dar asta nu-i suficient) mai corect ea intuiește și înlesnește mișcarea următoare a celor doi chirurgi, reducînd la zero timpii morți.

Vocea doctorului Cândea e la fel de catifelată: *„Șnur pe cava superioară... Șnur pe cava inferioară... Bursă pentru canularea venei... Dublă bursă pentru canularea aortei..."* Limbaj încifrat, însă atît de familiar echipei, încît mă simt stingherit. În venă și în aortă se practică, de fapt, orificii pentru instalarea *canulelor* de perfuzie în vederea conectării bolnavei la mașina cord-pulmon artificial prin care se realizează circulația extracorporală. Se verifică să nu fie nici o bulă de aer pe conductele din plastic transparent. Un mililitru din aerul nostru indispensabil înseamnă moarte dacă pătrunde în circuitul sanguin. Maiorul dr. Ion Țintoiu devine personaj principal. *„Am pornit perfuzia!"*, anunță el sec. Și rămîne numai ochi și urechi în fața pupitrului cu zeci de butoane, ecrane și furtunuri al mașinii cord-pulmon artificial, al *pompei* cum o alintă bolnavii. Cu un burduf diform plin cu sînge. Este asistat de tehnicienii Dumitru Păfiu și Marin Alexandru care știu ce au de făcut și cu ochii legați. Flacăra vieții va fi alimentată vreme de un ceas (uneori mai mult) de la acest dispecerat. Tehnică modernă. Dar ea nu poate ceda? (Uite ce întrebare!) Și totuși... aflu că ipoteza s-a luat în calcul, existînd un mijloc de acționare manuală. Inima și pompa funcționează deocamdată în paralel. Treptat se produce și hipotermia organismului. 28 de grade C: la atît a scăzut temperatura corporală a Eleonorei C. Nu tremură însă, nu simte că fiecare fibră traversează o eră glaciară. Doctorul Cândea strangulează cu o pensă solidă aorta chiar deasupra cordului. *„Clampat aorta!"*, anunță el. Din acest moment sîngele nu mai circulă prin inimă. În arterele coronare pătrunde o soluție cardioplegică (ser rece glucozat) pregătită de doctorul Popa. Inima se răcește pînă la 15—17 grade C. Peste ea se mai toarnă ser fiziologic înghețat. Și abia-abia îmi dau seama că nu mai bate. Viața înseamnă mișcare, or inima este acum inertă, se odihnește. Parcă ar îngîna: *„Un bob zăbavă!"* Colonelul dr. Cândea ține inima bolnavei în palme. O întoarce pe o parte și pe alta. Oftează. Poate își aduce aminte de prima inimă așezată în talerul speranței cu zece ani în urmă: se numea Rodica Toma. O golește de sînge cu aspiratoarele de recuperare și începe să repare. Taie, înlocuiește, coase. Uneori substituie o valvă, alteori două, trei. Cît e nevoie pentru ca „motorul" vieții să nu se mai poticnească. O valvă cu leziuni *fibro-sclero-calcare* e ca o supapă înțepenită, o barieră coborîtă sau ridicată exact cît nu trebuie. Se discută despre *„poziționarea protezei valvulare"*, despre *„spălarea ei cu ser heparinat cu antibiotice"*, despre *„fixarea la orificiul mitral"* și *„controlul etanșeității suturilor"*. Prin saloane pacienții se laudă pe urmă: *„Eu sînt dublu protezat!" „Eu — triplu!"*

Din mîinile doctorului Cândea, mîini de virtuoz, iese o inimă care lucrează în piept fără prea multe mofturi. Acum e gata. Așteaptă lansarea pe valurile vieții. Se declampează cavele. Șuvoiul de sînge cald inundă iarăși cămăruțele golite de aer pentru evitarea emboliei gazoase. În sfîrșit, doctorul Cândea declampează aorta. E un moment dramatic: bate sau nu bate?! Balanța înclină nefast. Căpitanul dr. Dumitrașcu ia paletele pentru defibrilare și prinde inima între ele. Contact. Un minitrăznet, un șoc electric de 20—30 de wați pe secundă. Pe monitor steluțele luminoase intră în hora vieții. Doctorul Țintoiu urmărește în continuare tensiunea, presiunea venoasă centrală, pulsul, diureza, presiunea medie sîngerîndă, dezechilibrele electrolitice etc., etc. și le corelează cu debitele pompei. Ieșirea din *by-pass*-ul cardio-pulmonar (încetarea circulației extracorporale) se realizează cu infinite precauțiuni. În pieptul încă deschis al pacientei bate o inimă nouă pentru o viață nouă. Învață să bată. La început anemic, haotic, apoi tot mai convingător. Urmează, la terapie intensivă, 24 de ore de speranță. Aici, surorile medicale Margareta Pavel, Mariana Popa, Adela Marinca, Marinela Bosînceanu se întrec în a-și dovedi devotamentul față de bolnavi. Stau cu privirea pe flacoanele de perfuzie, pe injectomat și catetere. Dau alarma cînd urina virează spre roșu sau negru, cînd lichidele drenate depășesc cota.

Ochii doctorului Cândea sînt aburiți. Respiră adînc. Își îndreaptă spatele chinuit de efort, dar se mișcă vioi, glumește. Parcă a onorat o invitație la cel mai frumos vals din lume iar acum savurează acele clipe tulburătoare.

Maior
CONSTANTIN STRUNĂ

NOI, toate armele, la datorie!

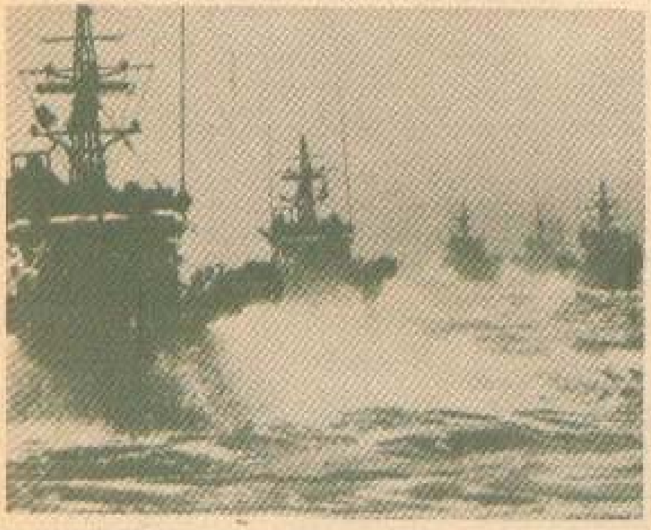

Gînduri despre ostaşii ţării

Un gînd de adîncă preţuire pentru armata ţării, pentru toţi cei aflaţi la datorie, pentru toţi cei care, în caz de nevoie, vor şti să apere, fie şi cu preţul vieţii, România socialistă, liniştea şi viaţa.

VIRGIL CARIANOPOL

Îi întîlnesc pretutindeni: mărşăluind spre cîmpul de instrucţie, în sălile de spectacole, în muzee şi expoziţii, la marile serbări populare. Şi-mi place să-i însoţesc cu privirile, să le admir uniformele îngrijite, ţinuta demnă şi respectuoasă, feţele surîzătoare.

HARALAMB ZINCĂ

MAREA CRUDĂ ŞI VEDETELE DE PATRULARE GRĂNICEREŞTI

Domnul Bernd Scheele din R.F. Germania a venit să-şi petreacă concediul de vară pe coasta Mării Negre, în România, staţiunea Venus, împreună cu familia. Cu domnul Bernd Scheele au venit, ca de obicei, foarte multe familii vest-germane.

Locotenentul-major Ionel Huştea, comandantul V.P.29 şi echipajul său îşi executa şi în această vară programul impus de rigorile serviciului în marina grănicerească, aşa cum şi-l executau toţi comandanţii de vedete de patrulare, navele şi echipajele lor.

Semnatarul acestor rînduri, zgîlţîit bine de valuri mai spre primăvară, la bordul cuterului „Hai-Hui 2", fusese interceptat în mare de V.P.24 de la bordul căreia un căpitan de rangul II, cu obrazul tăiat adînc de riduri, îl întrebase încotro navigă, ce documente posedă şi ce nevoi are. Comandantul de pe V.P.24 nu ştiuse atunci ce reconfortant este pentru cel aflat pe o ambarcaţie cu vele, pe furtună, cînd vîntul ţiuie în sarturi şi valurile încalecă bordul, să vadă răsărind din apele înspumate comanda metalică şi silueta de oţel a vedetei de patrulare grănicereşti, să urmărească manevra acesteia, perfect marinărească, în vîntul velierului său şi să audă un glas bărbătesc care stăpîneşte zgomotul elementelor dezlănţuite, fie chiar cu ajutorul microfonului. Deci întîlnisem în mare V.P.24, V.P.26, V.P.27; mi se oferise ajutor, prezenţa navelor militare (ca şi a elicopterelor) îmi dăduse o perfectă stare de siguranţă şi comandantul lui V.P.24, căpitanul de rangul II Constantin Moisuc, îmi povestise întîmplarea aceea din largul Vămii Vechi, în decembrie 1965, cînd comanda V.P.12, şi se aşternuse o furtună de N.E. cum se aştern furtunile de N.E. în Marea Neagră.

Cu valuri înspumate bubuind în coca de metal. Cu vîntul chiuind nebun în suprastructuri. Cînd îţi înţepenesc mîinile pe timonă. Cînd valurile se luptă să te înghită.

În ziua de 5 august 1979, domnul Bernd Scheele îşi ia soţia şi copilul, se urcă pe hidrobicicletă şi iese să se plimbe în faţa staţiunii Venus. Ca el, se plimbă cu hidrobicicletele alţi 25 de turişti şi vilegiaturişti germani, mame cu copii, sau numai copii.

Desigur, se depăşeşte linia balizelor.

Brusc, ca la Marea Neagră şi nu numai la ea, se întăreşte vîntul de la uscat. Hidrobicicletele sînt purtaţe spre larg. Marea se montează. Hidrobicicletei domnului Scheele i se fisurează un flotor care ia apă. Bernd Scheele sare în apă. Urcă flotorul pe umăr. Încearcă să asigure astfel echilibrul hidrobicicletei pe care se aflau soţia şi copilul lui. Unul din cei trei copii de pe altă hidrobicicletă cade în apă. Îl susţin doar cele două perne de aer prinse pe braţele prea fragede ca să lupte cu marea.

Tragedia îşi fîlfîie aripa peste cei care nu mai văd coasta. Atunci intervine V.P.29, vedeta de patrulare grănicerească comandată de locotenentul-major Ionel Huştea. Vedeta trece de la o hidrobicicletă la alta. Copii sleiţi de emoţie şi frig. Mame cu groaza de a-şi vedea copiii înecîndu-se sub ochii lor. Bernd Scheele epuizat de efortul de a suplini flotorul. Vedeta grănicerească nr.29, cu echipajul la posturi — marinari români la datoria lor umanitară — copii şi femei şi bărbaţi veniţi de departe care

Pe hotarele de apă ale ţării, în continuă veghe, marinarii-grăniceri

cer apă, cărora li se dau haine călduroase și mîncare caldă, care scapă de coșmar la bordul auster al navei de luptă.

— Nava a ieșit în mare la orele 15,00, îmi spune secretarul comitetului de partid al unității. La ora 18,00 acțiunea s-a terminat. Vedeta a salvat oamenii.

Domnul Bernd Scheele împreună cu soția sa și copilul s-au prezentat la vedetă înainte de a se întoarce în patrie. Au înmînat salvatorilor o foarte caldă scrisoare de mulțumire, însoțită de o... atenție în mărci vest-germane. S-a reținut scrisoarea. S-au restituit mărcile.

Datoria ostășească și omenia nu se plătesc! Recunoștința este singura floare care se poate oferi vedetei de patrulare grănicerești care poartă pe bordajul elansat numărul de ordine 29.

Domnul Bernd Scheele și ai săi s-au întors la cele zilnice, ca și ceilalți 25 de „naufragiați". Probabil că nu vor uita multă vreme apariția lui V.P.29 și omenia cu care au fost primiți la bord.

Locotenentul-major Ionel Huștea și echipajul său își execută cotidian misiunile grănicerești în marea teritorială.

Căpitanul de rangul II Constantin Moisuc, botoșeneanul cu 22 de ani de serviciu pe mare, rămîne dator cu povestea nopții aceleia cumplite la 8 mile marine în largul punctului Vama Veche, iar semnatarul acestor rînduri cu acel gînd greu de exprimat, născut o dată cu apariția navelor grănicerești din apele înspumate ale mării, cu forme zvelte, conținînd duritatea oțelului și a armelor, nave care poartă înscris pe borduri, cu mari litere albe, inițialele V.P.

Vedete de patrulare!

RADU THEODORU

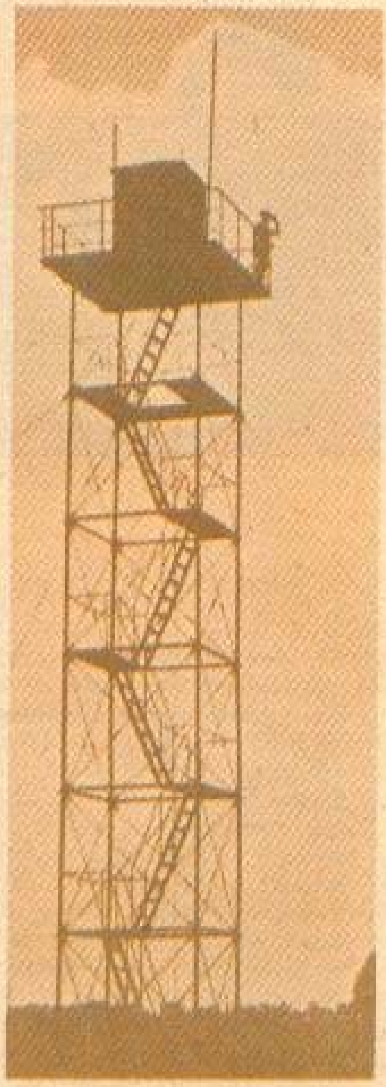

[illegible]

Acad. ELIE CARAFOLI

Gînduri despre ostașii țării

[illegible]

NICHITA STĂNESCU

NICOLAE DAN FRUNTELATĂ

Patrie mamă

Miroase-a iarbă cosită și-a vară trecînd
verde în dunga privirii
pămîntul meu primenit cu Dunăre
stă în anotimpul iubirii
sat după sat, grăniceri peste veac
tot ce-a fost, tot ce e, ce rămîne
legat prin destin și prin sînge legat
de cuvintele limbii române
din Valahia Mică, la Mara de sus
de la obcine peste Măcin
patrie-mamă, grai al vieților noastre
ca un soare de veghe, deplin
miroase-a iarbă cosită și-a vară trecînd
respiră-n cuvînt poezie
în cuvîntul prin care îmi ești și îți sînt
veșnicit de iubiri, veșnicie.

Poem în August

Eu, fiul vostru, scriu această carte
către o clipă în care — ați fost plecați
către visele voastre înflorind în tranșee
ca niște trandafiri însîngerați
pentru că fiecare poiană a acestei țări,
fiecare rîu, fiecare cuvînt
are urma tălpilor voastre și-a rănilor voastre
părinții mei soldați, soldatul meu pămînt
pentru că libertatea se învață murind
numai așa putea să ne rămînă
numai așa o stemă de la Careii Mari
vorbește azi cu noi limba română
Eu, fiul vostru, scriu această carte
e august și e liniște în munți
părinții mei soldați, cîți mai sînt încă
mărșăluiesc prin amintiri, cărunți.

Satului meu

Bălăcița, Bălăcița
sînt legat într-o cîmpie
ca o barcă la mal verde
mirosind a veșnicie
ca un cal de piatră-n iarba
îmbrăcîndu-l în răcoare
nerostitul care crește
într-o liniște prea mare
ca un greiere prea singur
să se-ncumete-a striga
amintirile din urmă
și copilăria mea
ca o casă văruită
cu iubirea mea dintîi
urma visului săpată
pe un colț de căpătîi
ca doi oameni așteptînd
doi bătrîni, la drum de seară
să se-toarcă, mult plecatul
de cu primăvară, vară
Bălăcița, Bălăcița
nume vechi și veche rană
într-o lacrimă numit
de-o domniță brîncovenească
la o lacrimă legat
barcă singură-n cîmpie
la mal verde și curat
mirosind a veșnicie

A fi

O, leagă-mă-n cuvinte
nici peste un veac nu mă voi putea dezlega
strînge verbele să-mi taie carnea,
otrava substantivelor rare
în sînge să picure-ncet
fă-mă prizonier la Capul Bunei Speranțe
dezertor din tăcere, poet
vinovat de-a fi prezis cîteodată
mișcarea planetelor, oarbă și grea
războaie ce bubuie încă departe
dar începute în inima mea
vinovat de-ntîmplări, vinovat de iubiri
care tulbură calmul zilelor mers
vînător stînd la pîndă pentru ținte pierdute
ucigaș cu un vers
O, dar leagă-mă din nou în cuvinte
funii dulci între care se poate muri
nu poți ști fericirea acestei pedepse
care-nseamnă a fi peste toate, a fi.

NICHITA STĂNESCU

Comandantul

El a însemnat istoria armatei
cu morții ei și-nvingătorii ei.
El este gîndul și noblețea tatei
cea de bărbat ales din trei.

La vorbă poate nu întotdeauna
E priceput să pună-o floare.
Dar n-a precupețit la tîmpla ei nici una
din tonele de sare.

E aspru, da, să fie aspru
ca piatra grea din care facem ziduri
cu largi ferestre către-un cer albastru
fără de nori și fără riduri.

E dur, ei da, să fie dur!
O, dacă munții ar fi moi
Orice meteorit impur
trecînd prin ei, ar da în noi.

N-au murit în zadar

N-au murit la Plevna în zadar
străbunii din legende și povești;
o dovedesc prea clar
cuvintele: Sunt, Ești.

N-au murit în zadar
părinții părinților noștri la Mărășești;
o dovedește prea clar
vorba care-o zic azi: Sunt, Ești.

În Tatra n-au murit în zadar
părinții noștrii cei tineri, celești.
Iată-ne rostind cu mîndrie și clar:
Sunt, Ești.

„Am simțit nevoia să aduc un omagiu ostașilor patriei"

— Ați făcut armata?
— Da.
— La ce armă?
— La artilerie. Mărturisesc chiar că examenul de sublocotenent l-am luat cu notă maximă. La început, am avut o mare sfială, ba chiar dorința de a mă „învîrti", într-un fel sau altul, de a mă „fofila", ca soldat neinstruit. În clipa în care însă am depus jurămîntul militar și am primit pentru prima oară în viața mea în îngrijire o pușcă, brusc am avut sentimentul că m-am maturizat, că am devenit bărbat. Nu este bărbat cel care nu face armata. Nu-ți poți apăra țara la nevoie dacă nu știi să ții în mînă o armă. Experiența armatei este la fel de necesară ca experiența primului sărut în adolescență"

(Fragment dintr-un interviu acordat de poetul Nichita Stănescu revistei „Viața militară", noiembrie 1969. În fotografie: în dialog cu căpitanul – pe atunci redactor la revista noastră – poetul și scriitorul Ion Lotreanu)

AFIRMARE PRESTIGIOASĂ ÎN AMPLA MANIFESTARE EDUCATIVĂ A OȘTIRII

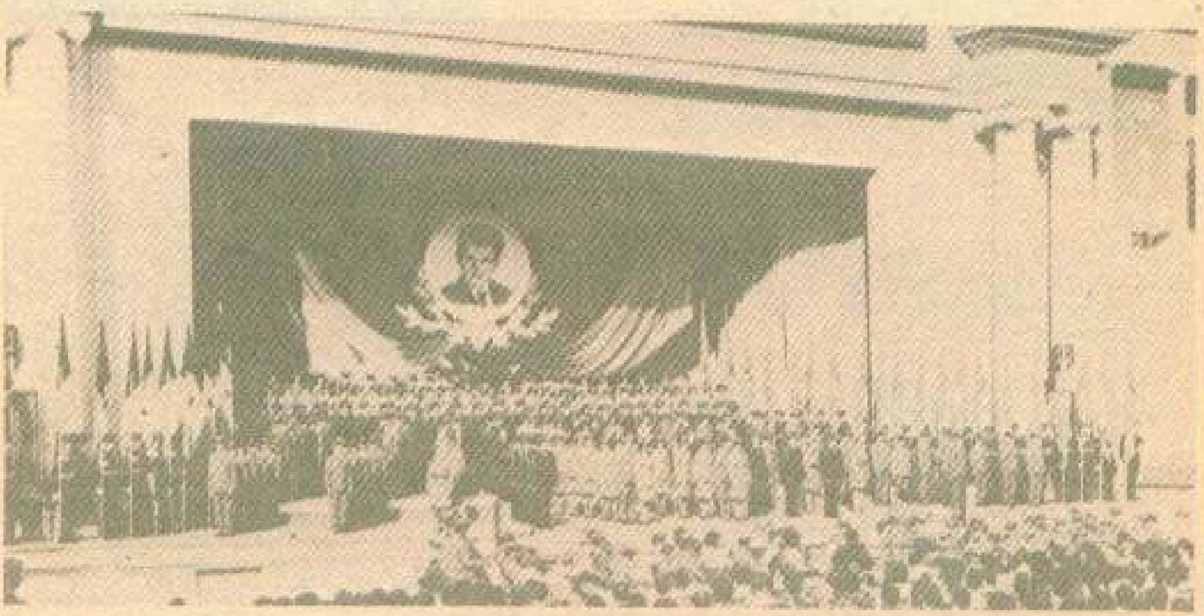

1

Întreaga activitate educativă și cultural-artistică din armată este circumscrisă Festivalului Național „Cîntarea României", manifestare cultural-educativă de amploare fără precedent în istoria spiritualității noastre, care sintetizează în chip magistral forța de creație a unui popor ce își făurește un viitor luminos. Izvorît din strălucita inițiativă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, festivalul a reușit ca, pe parcursul celor cinci ediții desfășurate pînă în prezent, să mobilizeze și să valorifice inepuizabilele energii creatoare ale maselor largi de oameni ai muncii. Astfel, alături de nepieritoarele valori ale minunatului nostru folclor și ale muzicii culte, clasice, au fost realizate lucrări care slăvesc timpul nou românesc, prin forța și dăruirea celor ce își creează, în spiritul bogatelor noastre tradiții, o cultură nouă, înfloritoare.

La marea reușită a „Cîntării României" au contribuit și contribuie cu prisosință și militarii armatei noastre, care, cu multă pasiune și dăruire, dau un plus de frumusețe și vigoare acestei frumoase întreceri spirituale. Fie că e vorba de formații corale, de orchestre, fanfare, montaje literare, teatru, dansuri, muzică populară, ușoară, de cameră, brigăzi artistice, pictură, filme, artă fotografică, artă populară,

2

creeţii tehnice, inventii şi inovatii etc., creatori şi interpreţi de diferite genuri, artişti amatori în uniformă ostăşească, şi-au manifestat întotdeauna entuziasmul, dragostea şi ataşamentul faţă de patrie şi de partid.

Obţinînd numeroase titluri de laureat, diplome şi locuri fruntaşe, artiştii militari – amatori sau profesionişti – s-au impus prin nivelul ridicat al interpretări şi prin abordarea unor genuri artistice specifice în marele concert educativ al naţiunii noastre, contribuind la creşterea calitativă a manifestărilor la care participă.

Ca urmare a multiplelor acţiuni spre care a fost îndreptată atenţia tuturor factorilor responsabili faţă de activitatea educativă şi cultural-artistică s-a accentuat caracterul de masă al participării militarilor la Festivalul Naţional „Cîntarea României", numărul formaţiilor artistice ajungînd în ediţia a V-a la 8 959 faţă de 5 596 în ediţia a IV-a, al interpreţilor individuali la 13 083 faţă de 9 093, iar al creatorilor amatori la 5 005 faţă de 3 638. Pe parcursul întregii ediţii, colectivele artistice ostăşeşti au prezentat peste 60 000 de spectacole şi au realizat 13 471 de creaţii artistice.

Creşterea calitativă a mişcării artistice de amatori din armată este pusă în evidenţă şi de cele 565 de premii şi titluri de laureat faţă de numai 282 în ediţia precedentă. Ce a însemnat Festivalul Naţional „Cîntarea României" pentru dezvoltarea mişcării artistice de amatori din armată, înţelegem mai uşor amintindu-ne că în prima ediţie nu s-au obţinut decît 31 de premii.

Pornind de la sarcinile rezultate din hotărîrile Congresului al XIII-lea al partidului şi indicaţiile date de tovarăşul Nicolae Ceauşescu în magistrala cuvîntare rostită la convocarea-bilanţ din decembrie 1985, în noua ediţie a festivalului (cea de a VI-a, în a cărei etapă de masă ne aflăm încă de la 1 octombrie 1985) se va acţiona în continuare pentru ca manifestările organizate să asigure, în toate unităţile, instituţiile militare şi casele armatei, dezvoltarea nivelului de cultură, de cunoştinţe al militarilor, punînd în centrul întregii activităţi de educaţie patriotică dragostea faţă de patrie, popor şi partid, faţă de comandantul nostru suprem, hotărîrea fermă de apărare a cuceririlor socialismului, de apărare a patriei, de întărire a independenţei şi suveranităţii României socialiste.

I.P.

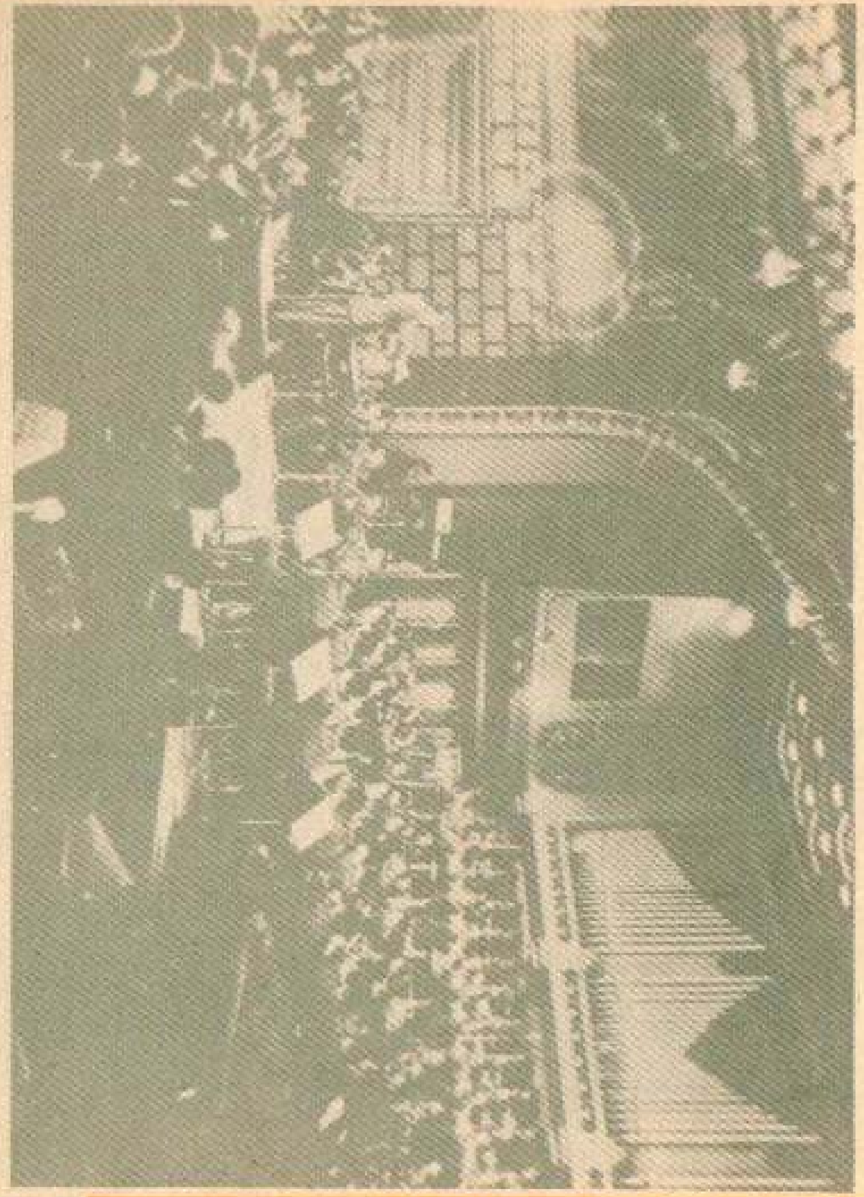

3

1. Formaţiile artistice ale armatei — profesioniste sau de amatori — îşi aduc o contribuţie însemnată la realizarea de ample manifestări artistice
2. Tablou coregrafic inspirat din universul vieţii ostăşeşti
3. Concert vocal-simfonic sub cupola Ateneului Român. Protagonişti: artişti militari

Prezente ostăşeşti în Festivalul Naţional „CÎNTAREA ROMÂNIEI"

Cu inima veşnic tînără, veterani ai războiului antifascist participă şi ei, sub diferite forme, la activitatea cultural-artistică din armată (În foto: corul veteranilor de la o casă a armatei)

Pe scenă — brigada artistică

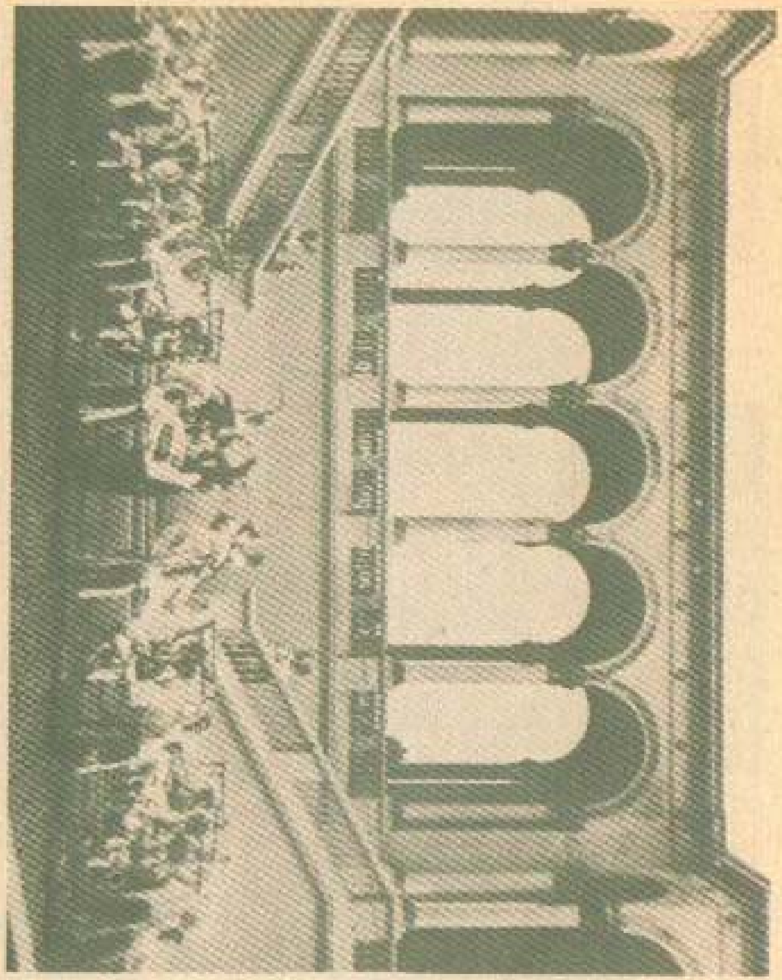

Neasemuitul nostru tezaur folcloric este valorificat cu măiestrie de către toate formațiile de dansuri din armată

● TINEREȚE, GRAȚIE, OPTIMISM ●

Toate genurile artistice sînt prezente în repertoriile artiștilor profesioniști și amatori din armată

TE APAR
ȘI TE CÎNT,
PATRIA MEA

TINEREȚEA FĂRĂ BĂTRÎNEȚE A UNUI FESTIVAL

FILE DIN TRADIȚIA CONCURSURILOR DE CÎNTECE OSTĂȘEȘTI

Sîntem unul dintre popoarele care se pot mîndri cu o foarte veche și frumoasă tradiție a cîntecului revoluționar, cu deosebire a celui ostășesc.

Anonime ori creații ale unor compozitori cunoscuți, cîntecele ostășești scrise în decursul vremii constituie o inestimabilă zestre spirituală ce îmbogățește continuu tezaurul cîntecului nostru patriotic și revoluționar. Documente vechi și mai noi dovedesc faptul că armata nu numai că a prețuit, păstrat și promovat creația cîntecului patriotic ostășesc, dar a și contribuit la dezvoltarea ei prin diverse modalități: festivaluri, concursuri, publicații, etc., organizate în armată sau la care a contribuit și armata.

Printre primele concursuri oficiale naționale ce au avut loc în România se înscrie și cel pentru crearea Imnului de Stat al Principatelor Unite, concurs organizat din inițiativa și dispoziția Domnitorului Alexandru Ioan Cuza, în anul 1861. Se pare că necesitatea creării unui imn național unic pentru ambele Principate s-a impus încă din primul an al Unirii (1859) cînd, cu prilejul solemnităților oficiale, prezența Domnitorului era marcată prin intonarea Horei Unirii sau a unor marșuri ocazionale. La concurs au participat 13 compozitori și deși în urma examinării creațiilor nu a fost selectat Imnul Național, dintre piesele prezentate au fost reținute trei lucrări ce aveau să constituie de atunci încoace baza repertoriului oficial interpretat cu diferite prilejuri, așa cum reiese și din *Ordinul de zi pe toată oastea nr. 20 din 22 ianuarie 1862*:

Comisia însărcinată cu esaminarea hymnelor recomandă Ministerului spre a se adopta în armata Română:

I-iu. Marș triumfal spre primirea Steagului și a Mării Sale Prințului Domnitor compus de D. Eduard Hübs, capelmaisteru Regimentului al II-lea de linie.

II-lea. Zorile cu Rugăciunea, compuse de D. Iosif Ialovici, capelmaisteru Regimentului al 5-lea de Linie.

III-lea. Marșul destinat la primirea oricărui șef în drept, compus de D. Pascu Purcărea, fost capelmaister.

Subscrisul p'd-o parte ordonă adoptarea lor, iar pe de alta exprimă a sa mulțumire autorilor.

Ministru de Resbel
Col. I. Ghica

În prima parte a secolului XX, conducerea muzicilor militare a inițiat, în mai multe rînduri, concursuri de creație. Acestea însă au privit exclusiv creația de fanfară, din cadrul căreia mare parte avea caracter ostășesc.

Avîntul fără precedent cunoscut de cultura și arta noastră, după 23 August 1944, a cuprins în mod firesc și armata, conducerea acesteia inițiind și organizînd, în perioada de după 1950, o seamă de acțiuni de o deosebită amploare, în cadrul cărora un accent deosebit l-a ocupat promovarea cîntecului ostășesc specific noilor

condiții de instruire, de viață, și muncă ale militarilor. În acest context, alături de atît de binecunoscutele și apreciatele concursuri ale formațiilor artistice ostășești, de popularizarea prin toate mijloacele puse la îndemînă de tehnica modernă (radio, televiziune, disc, tipărituri) a creației muzicale corale, între anii 1961—1967 au fost organizate de către Consiliul Politic Superior al Armatei, prin revista „Viața militară", mai multe concursuri de creație artistică (4). Unele dintre acestea, organizate numai în cadrul armatei, priveau mai multe genuri artistice: literatură, dramaturgie, cîntece ostășești, pictură, în timp ce altele priveau numai creația muzicală, — respectiv cîntecul ostășesc, unul dintre ele (cel din 1964) cuprinzînd și o secțiune de marșuri pentru fanfară.

Paralel cu aceste strădanii de stimulare a creației artistice, în toată perioada de pînă în jurul anului 1970, în cadrul armatei, sub semnul unor efervescente și cuprinzătoare acțiuni politico-educative și cultural-artistice, au fost organizate sistematic concursuri și festivaluri ale formațiilor artistice din unități și case ale armatei, manifestări ce au determinat o considerabilă sporire a numărului formațiilor și echipelor artistice, la ridicarea continuă a nivelului artistic-interpretativ al artiștilor amatori militari. În același timp, antrenarea largă a corurilor ostășești în concursurile corale televizate „Cîntare patriei" au determinat o creștere importantă a activității de învățare a cîntecelor patriotice și ostășești în armată, proliferarea formațiilor corale și, în același timp, larga lor diversificare, creșterea exigențelor artistice

1

interpretative. Fapt ce a avut repercusiuni evidente asupra cerințelor repertoriale sporite de cîntece ostășești, și a nivelului de interpretare a acestora.

Asemenea acumulări cantitative și calitative din cadrul întregii mișcări artistice ostășești au condus în mod firesc la promovarea unor modalități mai eficiente de dezvoltare a potențialului cultural-artistic, la stimularea și mai accentuată a acestuia în raport cu noile cerințe ale dezvoltării generale a patriei noastre. Una dintre aceste forme, menite a dezvolta cu prioritate creația muzicală destinată ostașilor este Festivalul cîntecului ostășesc „*Te apăr și te cînt, patria mea!*", inițiat de Ministerul Apărării Naționale în anul 1972 și sprijinit activ de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor, Uniunea Scriitorilor, Radioteleviziune și alte instituții cultural-artistice de stat. Drept urmare a unei largi cuprinderi tematice și de diversificare a genurilor (muzică patriotică, marșuri și piese de muzică ușoară), antrenării unui număr mare de creatori — compozitori și poeți — membri sau nemembri ai uniunilor de creație, unei organizări impecabile, precum și unei ample popularizări a manifestărilor și creațiilor prin radio, televiziune, presă, disc etc., festivalul s-a impus încă de la început ca una dintre cele mai frumoase și mult așteptate sărbători ale cîntecului patriotic românesc, ca o amplă acțiune cultural-artistică.

Cu prilejul fiecărei ediții a festivalului au avut loc întîlniri ale conducerii Ministerului Apărării Naționale cu compozitorii și poeții, organizîndu-se în același timp, numeroase vizite ale acestora în unități militare, instituții de cultură și învățămînt ale armatei.

Organizat din doi în doi ani în cadrul generos al Festivalului Național

(continuare în pag. 47)

2

La reușita acestei sărbători a cîntecului ostășesc își aduc contribuția cei mai valoroși soliști și ansambluri artistice. În foto: 1) Corul Școlii militare de muzică 2) Corul Regimentului de gardă 3) Ansamblul artistic „Doina" al armatei, formație ce dă strălucire inegalabilă celor mai pretențioase creații muzicale

3

CÎNTECELE OSTAȘILOR, CÎNTECELE PATRIEI

La aproape cincisprezece ani de existență, Festivalul cîntecului ostășesc „Te apăr și te cînt, patria mea!", organizat de armata noastră cu admirabilă minuțiozitate, cunoaște o permanentă ascensiune de la o ediție la alta. Care este secretul tinereții fără bătrînețe a acestui concurs? În primul rînd atragerea interesului creatorilor prin forme multiple (întîlniri, vizionări de filme, vizite în unități), astfel, încît, în lunile ce preced încheierea concursului, în perioada lui de „gestație", compozitorii și poeții sînt cuprinși într-un adevărat laborator de creație. În al doilea rînd, prin grija de a mobiliza alături de veteranii genului noile generații de tineri creatori. Este drept că această întinerire este mai puțin observabilă în cazul autorilor de versuri. În sfîrșit, un ultim argument, dar care poate fi și primul în ordinea importanței: modul exemplar, ținuta artistică ireproșabilă în care sînt prezentate în concurs cîntecele și marșurile de către formațiile militare profesioniste și de amatori, care reușesc să transforme această manifestare într-o adevărată sărbătoare a cîntecului coral românesc. Cine se poate lua la întrecere – în materie de interpretare și execuție artistică – în genul cîntecului patriotic-revoluționar, cu această formidabilă echipă (ca să mă exprim în termeni sportivi), întotdeauna bine antrenată, decisă să învingă, animată de autentică disciplină artistică care este Ansamblul artistic „Doina" al armatei? Care formație corală de amatori se poate lua la întrecere cu corul marinarilor „Albatrosul"? Desigur că și acest aspect este unul dintre focarele de atracție ale Festivalului cîntecului ostășesc: fiecare compozitor își dorește (și așa e firesc) ca lucrarea sa să fie bine studiată, expresiv interpretată (nu numai „executată"), cîntată din tot sufletul (nu numai „citită"); a-și asculta cîntecul prezentat fără reproș, așa cum au făcut-o formațiile militare la toate edițiile festivalului, iată una din satisfacțiile care încununează munca creatorilor – indiferent dacă au luat sau nu vreun premiu, iar dacă melodiile lor înfloresc pe buzele ostașilor, în cazarmă, pe cîmpul de instrucție, bucuria noastră, a creatorilor, este fără margini.

LAURENȚIU PROFETA

Corina Chiriac

Angela Similea

Soliști ai Festivalului cîntecului ostășesc „Te apăr și te cînt, patria mea!"

Cornel Constantiniu

Veronica Ionescu

Valentin Teodorian

Ion Bogza

(urmare din pag. 45)

„Cîntarea României", concursul a ajuns în acest an (1986) la cea de a opta ediție. Mereu îmbogățit și înfrumusețat, de la o ediție la alta, festivalul a reușit acumularea, pînă în prezent, a unui număr impresionant de cîntece patriotice, marșuri ostășești și lucrări de muzică ușoară, de o mare varietate tematică și realizate la un înalt nivel calitativ, creații ce au intrat în repertoriul permanent al formațiilor artistice ostășești și al altor formații și interpreți amatori și profesioniști, îmbogățind în mod substanțial zestrea cîntecului nostru patriotic, revoluționar și ostășesc.

Cîteva date și cifre statistice, sancite din cuprinsul celor șapte ediții, desfășurate pînă în prezent, credem că vor reuși să satisfacă într-o anumită măsură curiozitatea cititorilor:

● au fost primite la concursurile de pînă acum nu mai puțin de 3.009 creații, cel mai mare număr fiind înregistrat la cea de a doua ediție (1974) — 510;

● din totalul acestor creații au fost reținute, în cadrul primei etape de selecție a celor șapte ediții 461 de lucrări (416 în cadrul concursului și 45 hors concurs), lucrări ce au fost prezentate în concerte publice, bucurîndu-se de interpretarea celor mai prestigioase formații corale și artistice ostășești, a unor soliști ai Operei Române, a orchestrei de estradă a Radioteleviziunii și a celor mai buni soliști de muzică ușoară;

● au fost distinse cu premii acordate de Ministerul Apărării Naționale, precum și cu premii speciale oferite de unele instituții centrale, 174 de cîntece, dintre care: 63 cîntece patriotice, 56 marșuri ostășești, 55 piese de muzică ușoară;

● toate lucrările prezentate în concerte publice (din concurs și hors concurs) au fost transmise prin radio și televiziune și tipărite în cele 7 volume de cîntece „Te apăr și te cînt, patria mea", precum și în alte publicații militare: revistele „Viața militară", „Îndrumătorul cultural-artistic din armată", ziarele „Apărarea patriei" și „La datorie" ș.a.;

● mare parte dintre aceste cîntece au fost imprimate pe discuri de către „Electrecord", unele dintre ele constituind suportul muzical și chiar subiectul unor filme;

● cele 461 de creații lansate de festival poartă semnătura a peste 160 de compozitori și 120 de poeți din toate generațiile de creatori, profesioniști și amatori, de pe întreg cuprinsul țării (unii dintre ei înscriindu-se cu mai multe lucrări).

Nenumărați compozitori și poeți, în frunte cu Ioan D. Chirescu, Dumitru D. Botez, Gheorghe Dumitrescu, Vasile Popovici, Achim Stoia, Gheorghe Bazavan, Radu Paladi, Laurențiu Profeta, Filaret Barbu, Alexandru Pașcanu, Sergiu Eremia, Viorel Doboș, Constantin Romașcanu, Henry Mălineanu, Aurel Giroveanu, Florentin Delmar, George Grigoriu, Temistocle Popa, Ion Cristinoiu, Florin Bogardo, Marius Țeicu, Eugen Frunză, Ion Horea, Flavia Buref, Dan Mutașcu, Adrian Mierluțcă, Jean Gheluc ș.a. și-au adus o valoroasă contribuție la realizarea unor cîntece cît mai frumoase.

Iată și unele reflecții și păreri personale ale unor creatori privind Festivalul cîntecului ostășesc „Te apăr și te cînt, patria mea!":

ION DUMITRESCU, Președinte de onoare al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor, președintele juriului primelor ediții: *„Armata, care știe să le facă pe toate bine și cu rost, a organizat o acțiune largă, de masă, care a impresionat un mare număr de muzicieni și autori de versuri — participanți entuziaști — cu lucrări valoroase la concurs."*

IOAN D. CHIRESCU: *„Marele premiu al festivalului obținut spune că datoria nu cunoaște vîrste. Sînt și eu soldat. Deși la o vîrstă înaintată, nu am trecut în rezervă. Vorba bine scrisă e miezul bun al cîntecului."*

NICULAE CĂLINOIU, Președintele Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor, președintele juriului celor mai recente ediții: *„Impunîndu-se încă de la început ca o aleasă acțiune educativă și bucurîndu-se de un prestigiu necontestat, festivalul ocupă un loc distinct în calendarul manifestărilor periodice ce dau relief și culoare peisajului nostru cultural-artistic."*

VASILE POPOVICI: *„Nu le-aș dori (cîntecelor, n.r.) drept calități decît una singură, pe care o consider definitorie: să meargă «la sufletul omului»."*

VIOREL COSMA: *„Cînd ai atins opt ediții se poate spune că atunci cînd e vorba de cîntec și poezie, armata nu se joacă."*

GEORGE LESNEA: *„Poeții mari ai țării au scris în toate vremurile mult despre armată. Cîntecul patriotic are o mare audiență în rîndurile marelui public. A înălțat în toate timpurile inimile poporului. Să dăm cîntecului nostru ostășesc mai mult naturalul lui liber liric."*

HARALAMBIE ȚUGUI: *„Noi, poeții, sîntem datori să scriem astfel încît versurile să inspire muzica. Doresc ca acest concurs să fie al inimilor noastre."*

Corul marinarilor „Albatrosul" își impresionează întotdeauna auditoriul prin calitatea interpretării și disciplina scenică

Prezențe ostășești în Festivalul Național „CÎNTAREA ROMÂNIEI"

Deschisă prin tradiționala întîlnire organizată de conducerea Ministerului Apărării Naționale, în colaborare cu Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor și Uniunea Scriitorilor, la începutul acestui an și circumscrisă amplelor manifestări politico-educative desfășurate în armată în cinstea celei de-a 65-a aniversări a făuririi Partidului Comunist Român, cea de-a VIII-a ediție a Festivalului cîntecului ostășesc **„Te apăr și te cînt, patria mea!"** se constituie ca o importantă acțiune politică și cultural-educativă menită să realizeze o bogată creație de cîntece patriotice, marșuri și melodii de muzică ușoară, lucrări cu un vibrant mesaj educativ, străbătute de o mare bogăție de idei, profunzime și forță artistică, demne de menirea armatei — înaltă școală de pregătire politico-educativă și culturală a tinerei generații, participantă activă la viața social-politică a țării.

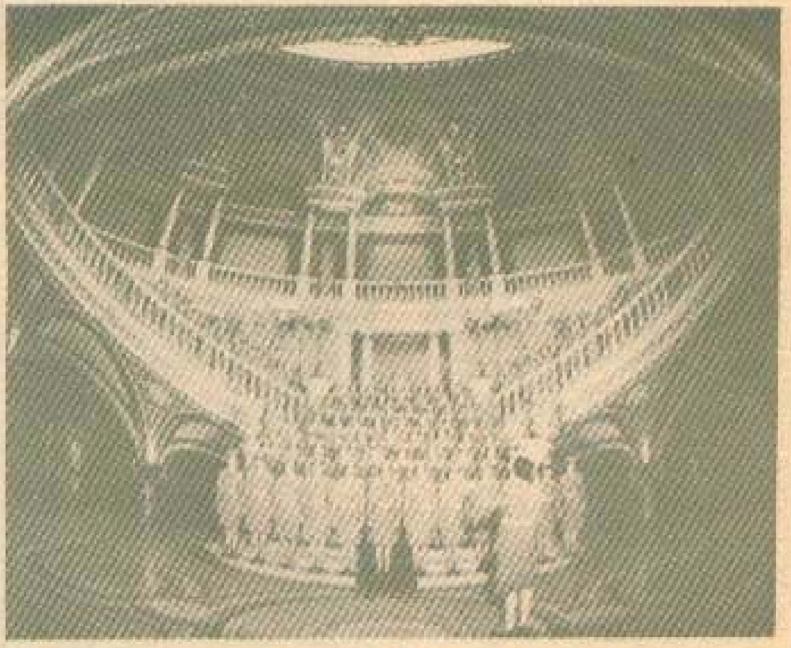

O formație mult aplaudată: Corul de ofițeri-femei al Casei Centrale a Armatei.

În cadrul climatului deosebit de fertil creat de partid artei românești contemporane, urmare a îndemnurilor și chemărilor adresate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, creatorilor de artă de a contribui activ, prin operele lor, la educarea socialistă a maselor, la formarea constructorilor conștienți, fermi ai socialismului și comunismului, care au avut un puternic ecou în rîndurile compozitorilor și poeților, precum și datorită diverselor acțiuni întreprinse de conducerea Ministerului Apărării Naționale, în cadrul etapei de creație a actualei ediții a festivalului au fost trimise un număr de 410 lucrări. Dintre acestea au fost selectate pentru etapa finală a concursului 66 de lucrări muzicale (marșuri, cîntece patriotice și piese de muzică ușoară) cu tematică patriotică și ostășească, aparținînd unui însemnat număr de compozitori și poeți, mare parte dintre ei participanți și laureați și ai edițiilor anterioare.

Aflate într-un stadiu superior de pregătire și interpretare, cu concursul unor formații artistice de înalt prestigiu (Ansamblul artistic „Doina" al armatei, Muzica reprezentativă a armatei, corul Școlii militare de muzică, corurile ostășești ale Regimentului de gardă, corul „Albatrosul" și corul de ofițeri-femei al Casei Centrale a Armatei, a unor soliști ai Operei Române, precum și a orchestrei de estradă a Radioteleviziunii române și a multor cunoscuți și apreciați soliști de muzică ușoară), lucrările urmează a fi prezentate publicului în cadrul concertelor ce vor fi susținute în luna octombrie a.c. Creațiile premiate de juriu (prezidat de Nicolae Călinoiu, președintele Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor), precum și altele care vor întruni aprecieri, vor fi difuzate la radio și t.v., imprimate pe discuri, vor apărea în publicațiile militare, îmbogățind zestrea cîntecului nostru ostășesc.

Și acum — cu cîntec, înainte, marș! „Brav ostaș la datorie, vreme rea sau bună fie..."

Iubitorii muzicii ostășești așteaptă cu îndreptățită speranță de la noua ediție a Festivalului cîntecului ostășesc cîntece cît mai melodioase, inspirate, energice și mobilizatoare, cu un profund mesaj patriotic-revoluționar, cîntece care să pătrundă adînc în inimile militarilor și care să-i însoțească în frumoasa lor viață și activitate ostășească de bravi constructori și apărători ai României socialiste.

Locotenent-colonel
ION PELEARCĂ

2500 de ani de la prima atestare documentară a luptei dacilor pentru independenţă

„cei mai viteji şi mai drepţi dintre traci"

Intrarea geto-dacilor — **„cei mai viteji şi mai drepţi dintre traci"** — în istoria militară universală şi totodată în conştiinţa lumii, s-a făcut în urma desfăşurării primului conflict militar petrecut pe teritoriul patriei noastre menţionat pentru prima dată de părintele istoriei, Herodot. Aşa cum rezultă din relatarea scriitorului din Halicarnass, geţii au fost din plin implicaţi în acest important eveniment militar petrecut la Dunărea de Jos în anul 514 î.e.n., dată în general acceptată în istoriografia românească şi străină.

Angajarea geto-dacilor din teritoriul dintre Dunăre şi mare în conflictul dintre sciţi şi perşi este elocventă pentru gradul înalt de civilizaţie, organizare politică, socială şi economică la care ajunsese la acea dată societatea din spaţiul carpato—danubiano—pontic. Izvoarele scrise şi descoperirile arheologice ni-i înfăţişează pe geto-daci chiar de la începutul istoriei lor constituiţi în importante formaţiuni politice de tipul uniunilor de triburi, avînd în fruntea lor şefi destoinici, pe care sursele antice nu se sfiesc să-i intituleze regi (basilei) ca pe conducătorii marilor regate greco-macedonene şi mai apoi elenistice.

O astfel de importantă formaţiune politică getică exista desigur şi în teritoriul dintre Dunăre şi Marea Neagră la data cînd Darius a iniţiat expediţia „de pedepsire" împotriva sciţilor din nordul Mării Negre. Rezultatele cercetărilor arheologice atestă cu pregnanţă existenţa pe teritoriul actualei Dobrogea a unor complexe culturale foarte bine definite, cea de la Dobrina-Ravna în sud şi Tariverde-Berdaud în nord, ambele de evidentă factură traco-getică, îndeaproape înrudite prin ceramică şi inventar cu grupul cultural geto-dac de la nord de Dunăre Ferigile-Bîrseşti şi care conturează, pe planul organizării politice a geto-dacilor din aceste teritorii, existenţa a două formaţiuni politice înglobînd triburi sau uniuni de triburi getice. Apare clar că aceste două formaţiuni politice geto-dace sînt cele care au depus o rezistenţă acerbă înaintării enormului corp expediţionar persan în drumul său spre nordul gurilor Dunării. Evenimentele prilejuite de această rezistenţă au surprins întreaga lume contemporană şi Herodot se face interpretul actelor de vitejie şi eroism de care au dat dovadă geto-dacii în confruntarea cu perşii. Această surpriză a fost cu atît mai mare cu cît toate triburile tracice întîlnite de Darius în marşul său de-a lungul ţărmului de vest al Mării Negre „se închinau unul după altul fără luptă". Or, vizibilul contrast între această lipsă de rezistenţă şi luptele duse de geţi împotriva perşilor constituie, înainte de toate, un indiciu clar al atitudinii hotărîte a unei forme politice de organizare — aşa cum erau formaţiunile politice getice — în faţa unui agresor, indiferent ce forţe ar fi angajat.

Conflictul geto-persan din anul 514 î.e.n. dovedeşte vitejia şi eroismul în luptă al poporului geto-dac, calităţi moral volitive care îi va jalona întreaga lui istorie trecînd ca o flacără

Tipuri de ostaşi geto-daci; arme folosite în lupte; o parte dintre uneltele lor; în prim plan, reconstituirea cu materiale originale a unei vetre folosite de strămoşii noştri daci (Muzeul Militar Central)

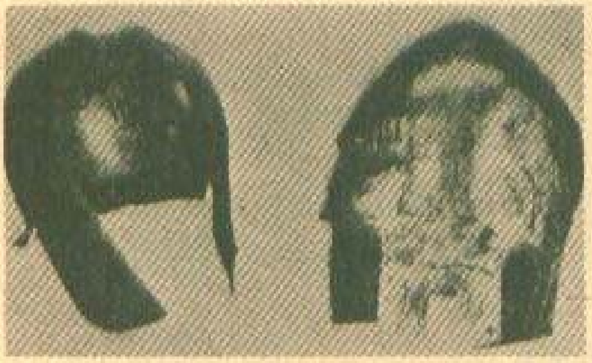

Coifuri geto-dacice descoperite la Gostavăţ (bronz, sec. V-IV î.e.n., în stînga) **şi la Peretu (argint, sec. IV î.e.n.,** în dreapta)

vie între însuşirile cele mai alese ale poporului român. „/.../ **încă cu mult înainte** — subliniază tovarăşul Nicolae Ceauşescu — **populaţia geto-dacă, o parte a marelui neam al tracilor, a avut o organizare înaintată, lucru demonstrat de altfel şi în cursul războaielor cu perşii conduşi de Darius. /.../ În aceste împrejurări s-au dovedit forţa şi dezvoltarea populaţiei de pe aceste meleaguri din epoca respectivă".**

Scopurile economice ale „giganticei expediţii" plănuită şi întreprinsă de „Marele Rege" se împleteau evident cu cele de ordin militar şi politic, urmărind pe de o parte transformarea Mării Negre într-un lac persan şi interceptarea căilor comerciale nord-pontice între Asia şi Europa, implicit înglobarea oraşelor greceşti nord şi vest pontice, iar pe de alta asigurarea frontierelor nordice ale imperiului, în primul rînd împotriva ameninţătoarei forţe scitice în perspectiva abordării decisive a principalei probleme politice persane, războiul cu polisurile greceşti continentale.

Planul campaniei conceput de Darius rezultă din însăşi desfăşurarea evenimentelor. După traversarea Strîmtorilor şi executarea unui marş de-a lungul ţărmului de-vest al Mării Negre, care trebuia să ducă la supunerea triburilor trace — în primul rînd a puternicului trib al odrysilor — şi a tuturor polisurilor greceşti, imensul corp expediţionar persan — izvoarele îl apreciază la 700 000 de oameni pe uscat şi 600 de corăbii care însoţeau efectivele pedestre împărţite în trei coloane — urma să atingă Dunărea maritimă care, odată trecută pe pontoanele dinainte asigurate de flotă, îşi dezvolta ofensiva, mai departe, în stepele nord pontice pînă la contactul, pe care Darius îl intenţiona decisiv, cu principalele forţe scitice.

Rezistenţa geţilor la înaintarea armatei persane a început imediat ce aceasta a trecut la nord de Munţii Balcani prin Aitos-Provadia; totodată geţii au depus rezistenţe succesive în timpul marşului armatei persane, luptele desfăşurîndu-se atît în sudul Dobrogei cît şi în nordul ţinutului dintre Dunăre şi Mare. S-a afirmat pe bună dreptate, încă mai de mult, că în sudul Dobrogei, pe teritoriul formaţiunii identificată în cadrul complexului Dobrina-Ravna, s-a desfăşurat una dintre cele mai crîncene bătălii dintre geţi şi perşi.

Descoperirile arheologice confirmă faptele istorice. Este vorba, printre altele, de descoperirea la Medgidia a unei piese unice, o sabie — emblemă în formă de pumnal — akinakes. Modalităţile de realizare a acestei piese, faptul că ea a fost turnată odată cu teaca, că este ornamentată numai pe o faţă şi are două piroane în scopul fixării în lemn sau în piatră duce inevitabil spre ipoteza, deja formulată, că în sudul Dobrogei în zona Medgidia această piesă împodobea un monument triumfal ridicat în cinstea unui şef get local căzut în lupta împotriva perşilor. Descoperirea vine să ateste, o dată mai mult, organizarea politică înaintată a societăţii geto-dace de pe actualul teritoriu al Dobrogei, stratificarea ei socială şi forţa economică de care dispunea.

O a doua rezistenţă importantă a geto-dacilor trebuie să fi avut loc în nordul Dobrogei acolo unde — aşa cum arătam mai sus — a fost identificat arheologic complexul cultural Tariverde-Beidaud, de evidentă factură getică. Realităţile arheologice confirmă pe deplin eroica luptă a geto-dacilor împotriva invadatorilor străini, adăugind chiar elemente noi informaţiilor oferite de „părintele istoriei". Se poate presupune astfel că în faţa inamicului comun, cele două formaţiuni politice getice îşi vor fi unit forţele, lucru care l-a determinat pe Herodot să vorbească despre geţi ca despre o singură entitate politică, care a depus o singură rezistenţă.

Darius, care avea fără îndoială informaţii foarte amănunţite atît despre grecii din Tracia cît şi despre triburile trace propriu-zise a primit desigur ştiri şi despre geţi mai ales că aceştia, ca popor distinct, locuiau compact — aşa cum atestă în numeroase rînduri mai multe izvoare antice — întregul teritoriu între Munţii Haemus (Balcani), Dunăre şi Marea Neagră. Este greu de spus dacă armata persană se va fi aşteptat sau nu la vreo rezistenţă dar este cert că îndîrjirea şi bărbăţia cu care i s-au opus geto-dacii îl va fi impresionat într-atît pe Darius încît a luat măsura includerii unor contingente getice în armata sa. Integrarea acestor contingente getice îi oferea lui Darius, avînd în vedere atît tactica cît şi forţa combativă a acestora, să contracareze cu succes tactica de luptă scitică.

Tactica folosită de geţi în confruntarea cu armata persană este uşor de întrevăzut avînd în vedere modalităţile de luptă ale geţilor, descrise cu circa 85 de ani mai tîrziu de către Thucydide: *„Geţii şi locuitorii de prin acele părţi sînt vecini cu sciţii, au acelaşi port şi sînt toţi arcaşi călări".* Apare din capul locului evident că atacurile fulgerătoare succesive asupra unor părţi din colosalul corp expediţionar, hărţuirea continuă executată asupra forţelor persane au constituit principalele modalităţi de luptă ale geţilor în această confruntare.

Scopul declarat al expediţiei spre gurile Dunării şi în nordul Mării Negre „pedepsirea sciţilor" apare cu totul colateral în contextul scopurilor politice majore ale imperiului persan în Peninsula Balcanică. Dacă atragerea unor triburi trace la cauza persană în conflictul declanşat cu lumea greacă a fost o realitate politică şi militară, nu mai puţin evident este faptul că lumea getică a rămas departe de aceste decisive confruntări, consolidîndu-se din punct de vedere politic şi economic şi păstrîndu-şi totodată, pînă la constituirea statului trac al odrysilor, o absolută independenţă. Chiar după închegarea primului stat al lumii trace care, conform informaţiilor date de Thucydide avea ca frontieră nordică Dunărea, formaţiunile politice getice deţineau, foarte probabil, în cadrul lui, o însemnată autonomie politică. Această realitate este confirmată de Sofocles, care la mijlocul secolului V î.e.n., vorbind despre geţi, aminteşte pe un rege al lor, Charnabon, şi evident că referirea nu se face la geţii nord-dunăreni ci la cei mai apropiaţi lumii greceşti, cei dintre Dunăre, Marea Neagră şi Munţii Balcani. Este de la sine înţeles că în timpul conflictului cu perşii formaţiunile politice getice sud-dunărene deţineau o independenţă politică ce n-a putut fi eliminată nici de urmările confruntării cu imperiul ahemenid şi cu atît mai puţin într-o perioadă imediat următoare retragerii, dealtminteri dezastruoasă, din expediţia scitică.

Confruntarea dintre formaţiunile statale getice şi armata persană constituie astfel prin relatarea lui Herodot prima menţiune într-un izvor scris a unui conflict armat în care geţii au fost direct angajaţi împotriva unei mari puteri expansioniste. Faptele de arme ale geţilor în timpul acestor lupte — din păcate rămase necunoscute în amănuntele lor — deschid astfel seria unor interesante dar constante relatări în izvoarele greceşti şi romane, reliefînd trăsăturile lor morale de excepţie care-şi aveau fundamentul într-o înaltă spiritualitate şi originală concepţie despre viaţă şi desfăşurarea proceselor ■.

M. ZAHARIADE

DECEBALUS „PER SCORILO"

Potrivit ștampilei aflată pe un celebru vas descoperit la Sarmizegetusa („Decebalus", „Per Scorilo"), Decebal era fiul regelui Scorilo, mort în anul 69, care lăsase tronul fratelui său Duras-Diurpaneus. Copil la data aceea, Decebal ar fi avut, după poetul Marțial și istoricul Dio Cassius, un frate mai mic, Diegis (care se va evidenția ca diplomat cu ocazia încheierii tratatului daco-roman din anul 89) și o soră. Unele scene ale Columnei (CXLV și LXXV) și bustul aflat la Muzeul Ermitaj (Leningrad) ne redau portretul său de maturitate: un bărbat de înălțime mijlocie, atletic, cu ținută maiestuoasă, figură dîrză cu pomeți proeminenți, arcade puternice, frunte înaltă, față suptă, încadrată de o barbă scurtă dar bogată. Așa arăta, probabil, în anii 102-106 e.n. La începutul domniei, cu 20 de ani mai devreme, va fi fost un tînăr energic, plin de vitalitate, a cărui inteligență era pe potriva vitejiei și priceperii sale militare.

Ca prinț moștenitor și nepot al regelui Duras, Decebal s-a putut afirma în calitate de comandant de oaste în anul 82 e.n., cînd geto-dacii au reluat contraofensiva la sud de Dunăre, încercînd să elibereze fostele teritorii ale statului lor dintre fluviu, Marea Neagră și Munții Haemus (Balcani), obligîndu-l pe împăratul Domițian (81-96 e.n.) să aducă în provincia Moesia noi trupe din Germania. A condus apoi campania din iarna anilor 85/86 avînd același obiectiv – refacerea stăpînirii lui Burebista. Cu această ocazie, tratatele existente cu Roma au fost unilateral denunțate de către daci, care au trecut prin surprindere Dunărea, pe gheață, prin mai multe puncte, atacînd garnizoanele romane. Descriind campania, istoricul got Iordanes nota că *„începură să devasteze malul Dunării, stăpînit de mult de Imperiul roman, nimicind armatele și pe comandanții lor. În fruntea acestei provincii era pe atunci Oppius Sabinus, iar domnia la goți* (geți – n.n.) *o avea Dorpaneus; dîndu-se lupta, romanii au fost învinși, lui Oppius Sabinus i-au tăiat capul"*. Întreg sistemul defensiv roman sud-dunărean a fost dezorganizat, numeroase „castre și orașe" arse încît, după Tacitus *„erau puse în cumpănă taberele întărite ale legiunilor și însăși stăpînirea noastră"* de către oștile dacilor care, băteau la porțile Balcanilor.

Domițian a fost nevoit să recurgă la toate resursele imperiului pentru a salva situația. Sosit la Naissus (Niș) pentru a supraveghea personal operațiile militare, el a introdus în luptă înseși gărzile pretoriene, numindu-l pe Cornelius Fuscus, prefectul pretoriului, comandant al întregii armate de la Dunăre. După respingerea cu mare greutate a călărimii dace peste fluviul înghețat, în scopul întăririi capacității de apărare, provincia recucerită a fost împărțită în două: Moesia Superioară și Inferioară, celor 4 legiuni deja existente adăugîn-

Una dintre aprigele lupte purtate de oastea dacă împotriva oastei romane (scenă de pe Columna Traiană de la Roma)

1900 ani

1. Fragment dintr-un vas dacic de ceramică purtînd celebra inscripție „Decebalus per Scorilo"

2. Sulițaș dac
3. Nobil dac
4. Luptători daci
5. Nobili daci
6. Arcaș dac

du-li-se noi unități aduse din celelalte provincii. De aici, din aceste două puternice baze de supraveghere și atac, Domițian intenționa să declanșeze viitoarea ofensivă împotriva teritoriului Daciei propriu-zise.

În situația în care romanii urmăreau să mute teatrul de acțiuni militare la nord de Dunăre, în fața iminenței lor ofensive se impuneau, pentru conducătorii daci: organizarea apărării teritoriului potrivit unei concepții strategice realiste, lichidarea oricăror manifestări de insubordonare ale căpeteniilor locale, completarea sistemului defensiv prin mobilizarea eforturilor întregului popor, întărirea disciplinei, creșterea calitativă a nivelului de pregătire a oastei, încheierea unui sistem operativ de alianțe etc. Toate acestea nu puteau fi realizate într-un timp scurt decît sub conducerea unui rege tînăr, energic, iubit de ostași pentru vitejia sa, apreciat de stat ca iscusit comandant și abil diplomat. Este rațiunea pentru care, după Dio Cassius, unchiul său, bătrînul *„Duras care avea domnia mai înainte o oferi de bună voie lui Decebal, regele dacilor, pentru că era priceput în ale războiului și iscusit la faptă știind cînd să năvălească și cînd să se retragă la timp, meșter a întinde curse, viteaz în luptă, știind a se folosi cu dibăcie de o victorie și a scăpa cu bine dintr-o înfrîngere, pentru care lucru el a fost mult timp pentru romani un potrivnic de temut".* Cu ridicarea sa în fruntea poporului și a statului geto-dac, în vara anului 86 e.n. începea, după același Dio Cassius *„cel mai mare război de atunci pentru romani"*, războiul *„împotriva dacilor"*, care se va încheia abia în anul 106 e.n., după campaniile victorioase (101-102, 105-106) la nord de Dunăre ale împăratului Nerva Traian (98-117 e.n.).

Îndelungata rezistență dacică a intrat – potrivit expresiei istoricului Vasile Pârvan – în conștiința poporului român, moștenitor al celor mai înalte virtuți ale dacilor și al însemnatelor realizări materiale și spirituale ale celor două civilizații, traco-dacă și romană, ca *„un imn de iubire cum rar le-a fost dat popoarelor să-i adreseze patriei lor în primejdie".*

MIHAI DRAGU

Sus: Decebal luptînd (pictură de Valentin Tănase)

Meșteri neîntrecuți, dacii își făureau armele pe care le foloseau cu iscusință în lupte (jos: pictură de H. Crețulescu, din pinacoteca Muzeului Militar Central)

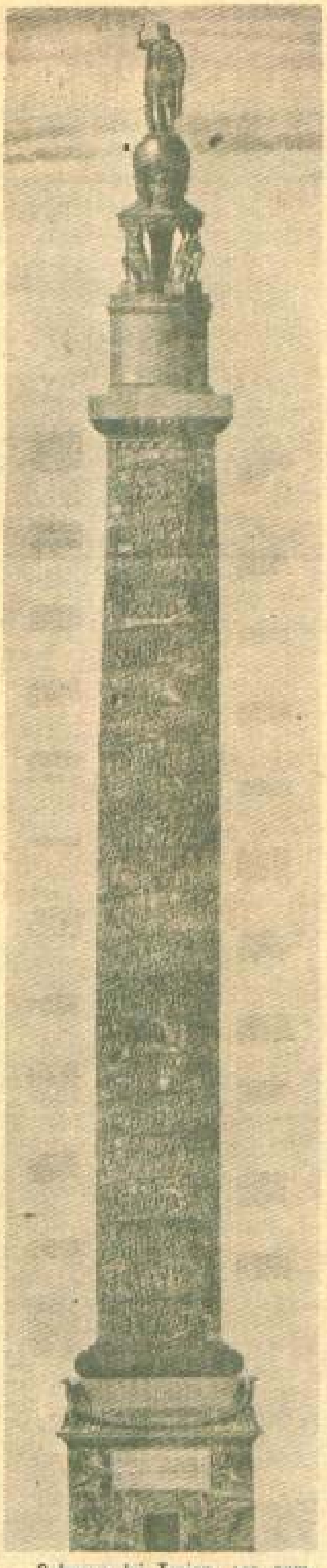

Columna lui Traian, așa cum arăta inițial, cu statuia împăratului în vîrf

UN MONUMENT AL ÎNVINGĂTORULUI GLORIFICÎND MĂREȚIA ÎNVINSULUI

Pașii călătorului descins de pe plaiuri mioritice în capitala Italiei, sora noastră de „ginte latină", se îndreaptă și astăzi, atrași de o forță irezistibilă, pe cărarea bătătorită de atîția și atîția înaintași, pe urmele, proaspete încă, ale oierului iubitor de adevăr și istorie, badea Cîrțan. Ajuns în fața monumentului care domină Forum-ul zis al „lui Traian", privirea sa se oprește, inevitabil, asupra modestei inscripții pusă în anul 113, la terminarea lucrărilor, pe soclul Columnei care patru ani mai tîrziu devenea mormînt al marelui împărat: *„Senatul și poporul roman împăratului Caesar, fiul divinului Nerva, Nerva Traianus Augustus, învingătorul germanilor, învingătorul dacilor, mare pontif, investit pentru a XVII-a oară cu putere de tribun, salutat pentru a VI-a oară ca învingător, consul pentru a VI-a oară, părinte al patriei, pentru a arăta înălțimea muntelui și a locului excavat prin eforturi atît de mari".*

Scopul declarat al ridicării construcției îi provoacă un zîmbet nostalgic, încărcat de înțelegere pentru că, spre deosebire de miile de turiști din toate colțurile lumii care vizitează anual Roma, el, călătorul de la Istru, cunoaște adevărul. Îl știe din bătrîni, așa cum a fost transmis, din generație în generație, în colindele, cîntecele de vitejie, basmele și legendele, așa cum s-au înscris în cronicile poporului său, împletite într-un unic poem epic al măreției dacilor „nemuritori" pentru care supremul sacrificiu era suprema bucurie — dovadă a dragostei de țară.

Milioane de metri cubi excavați într-adevăr cu mari eforturi, șaua care lega colina Capitolină de Quirinal — dispărută împreună cu toate clădirile ei, totul, pentru a face loc unui vast ansamblu arhitectonic, dominat de statuia învingătorului Traian de la înălțimea celor 39,83 metri ai coloanei de piatră. O muncă de Sisif pentru a marca — în concepția romană — încheierea unei trude de peste un sfert de mileniu.

Inițiată după desființarea Macedoniei (171—168 î.e.n.), ofensiva împotriva tracilor, seminția „cea mai numeroasă" — potrivit părerii „părintelui istoriei", Herodot — după aceea „a inzilor", părea a se fi încheiat, în sfîrșit, în urma a două decenii de lupte cu sorți schimbători, (86 e.n.—106 e.n.), purtate de imperiu cu *„cei mai viteji și mai drepți dintre traci"*, geto-dacii care *„vorbesc aceeași limbă"* (Strabo), *„poporul nemuritorilor"* pe care Dio Cassius îi considera *„superiori aproape tuturor popoarelor și aproape egali cu grecii"*, deci cu purtătorii unei civilizații mult mai vechi, superioară celei romane.

Complexul arhitectonic ridicat cu sudoarea a mii de sclavi, sute de meșteri și zeci de artiști, după planurile și sub conducerea vestitului Apollodor din Damasc era menit așadar să amintească generațiilor viitoare triumful scump plătit al anului 106, victoria considerată de lumea romană decisivă deși, dincolo de hotarul vremelnic implantat în trupul bastionului tracic nord-dunărean și întărit printr-un vast sistem de fortificații, stindardul libertății dace fusese deja preluat din ruinele Sarmizegetusei de statele succesoare, ale Daciei Libere. Columna, cu cele 155 de scene ale sale, comemora în fapt nu definitiva supunere a unui popor, ci succesele, greu obținute, ale oștilor divului Traian, în campaniile duse în anii 101—102 și 105—106 împotriva energicului rege Decebal pe care, înșiși adversarii, cunoscîndu-l ca *„potrivnic de temut"* îl admirau apreciindu-l drept *„priceput în ale războiului și iscusit la faptă, știind cînd să năvălească și cînd să se*

retragă la timp, meșter în a întinde curse, viteaz în luptă, știind a se folosi cu dibăcie de o victorie și a scăpa cu bine dintr-o înfrîngere" (Dio Cassius). Copleșitoarelor armate romane (peste 150 000 de luptători) el le-a opus inteligența, abilitatea diplomatică, geniul militar al unui mare strateg al lumii antice, vitejia și setea de libertate a agricultorilor, păstorilor și meșteșugarilor daci, brațul înarmat al unui întreg popor conștient de dreptatea cauzei sale. A organizat apărarea hotarului țării pe întreaga linie a Dunării și puțin a rămas ca viguroasa contraofensivă declanșată în Dobrogea să îi asigure victoria prin întoarcerea flancului drept al frontului roman și distrugerea bazelor imperiale din Moesia. Învins nu atît de romani, cît de timpul nefavorabil, a organizat și condus apoi apărarea pămîntului țării, transformînd fiecare înălțime în fortăreață și orice trecătoare în capcană astfel că — notează Dio Cassius — dușmanul, *„trecînd prin multe primejdii"*, s-a văzut nevoit să ia cu asalt *„cu pericole, munte după munte"*. Comatii săi au intrat în moarte și legendă apărînd cu eroism zidurile cetăților Orăștiei. Îndurînd chinurile foametei și setei, bărbați — tineri și bătrîni — femei, copii au egalat faptele de vitejie ale eroilor troieni, apărînd capitala spiritualității traco-dace, sacra Sarmizegetusa. *„Numai puterea îngenunchie pe Decebal!"* — afirma Dio Cassius exprimînd mai curînd o dorință decît realitatea, pentru că, pe fiul regelui Scorilo nimeni nu l-a putut vreodată îngenunchia, nici măcar moartea. El a rămas nemuritor — un simbol peste veacuri!

Luptînd pas cu pas, Decebal s-a retras cu resturile oștirii prin munți, la Ranisstorum unde-a fost surprins în momentul în care se pregătea să reorganizeze rezistența. Descoperit de avangarda unui detașament de urmărire, condusă de Tiberius Claudius Maximus — eveniment redat de stela funerară de la Grammeni-Philippi (în Macedonia) — el a respins clemența oferită. Sub privirile înspăimîntate ale soldaților romani, regele dac, imitat „de numeroase căpetenii și-a curmat viața retezîndu-și gîtul cu sica tradițională. Mîna sa dreaptă și capul, luate ca trofeu, au fost expuse pe scările Gemoniae de la Roma pentru ca dovada victoriei să șteargă spaima cetățenilor Orașului Etern. O parte a tezaurului dacic, însumînd 165 tone de aur și 331 tone de argint, a refăcut finanțele sleite ale imperiului, permițîndu-i lui Traian să ofere plebei înfometate și nemulțumite 123 de zile de belșug și sărbătoare, iar capitalei sale — vestitul Forum care-i poartă numele. Coloniști „ex toto orbe Romano" au invadat pămînturile „Eldorado-ului" dacic și 40 000 sau 50 000 de soldați au fost afectați noii provincii pentru a-i veghea liniștea, sute de castre au fost ridicate pentru a păstra noua cucerire laolaltă din ea pavăza imperiului. Dar niciuna dintre măsurile luate nu a reușit să stingă setea de libertate a dacilor sau să umbrească amintirea intratului în legendă Decebal, regele devenit simbol al neatîrnării și dragostei de glie, eroul care a preferat moartea umilinței înfrîngerii.

Grupați în cete de haiduci („latrones" — lotri), comatii daci au continuat să lupte pentru libertate menținînd, prin repetate atacuri asupra oficialităților militare și civile romane, nesiguranța în provincia Dacia, obligîndu-i pe împărați să aducă noi trupe, să extindă procesul de împămîntenire a veteranilor și să procedeze la dese reorganizări administrativ-teritoriale. Măsurilor luate de autoritățile imperiale li s-a răspuns prin puternice răscoale conjugate cu atacurile dacilor liberi care au pus în repetate rînduri (117, 143, 156—157, 167, 170, 183—184, 236, 242, 245—247, 248—251, 253, 257—259, 271) sub semnul întrebării stăpînirea romană, nu numai la nord de Dunăre, dar și în Moesia. Dincolo de zidurile orașelor, viguros renăscute din înfrîngere, continua să se întindă, atotstăpînitoare, lumea dacă, o lume a satului — așa cum ne-o înfățișează rezultatele săpăturilor arheologice — a comunităților de agricultori, meșteri specializați și păstori, în care coloniștii s-au putut încadra treptat și cu greutate. Împămîntenirea s-a produs îndeosebi în rîndul celor ce-și cîștigau traiul cu puterea brațelor și sudoarea frunții, interesați ca și stăpînii de drept ai pămîntului în organizarea apărării comune a vieții pașnice împotriva atacurilor neamurilor migratoare. Solidaritatea s-a închegat în timp deci, îndeosebi în rîndul celor mulți care constituiau masa producătorilor direcți ai bunurilor materiale și care s-au ridicat nu o dată împreună și împotriva dușmanului intern comun — fiscul imperial. Elocvente sînt, pentru atitudinea agricultorilor, meșteșugarilor, sclavilor veniți sau aduși în provincia romană Dacia, și integrați în lumea satului dac, relatările autorilor latini reflectînd o realitate proprie momentului retragerii aureliene din anul 275 și secolelor imediat următoare. *„Într-un glas se roagă țăranii romani* — nota cu uimire Salvianus — *să-i lase a trăi cu barbarii"*. Încercînd să explice fenomenul, Paulus Orosius și Priscus din Panion descopereau că *„se află romani care voiesc să trăiască mai bine săraci dar liberi între barbari, decît să susțină între romani greutatea dărilor"*, pentru că, *„cei ce rămîn"* erau siguri că își pot duce *„traiul în liniște, fiecare bucurîndu-se de tot ce are, nesupărat și neasuprit"*.

Armata și administrația romană s-au repliat strategic în Valea Dunării, bastionul nordic al imperiului devenind, în sud-estul Europei, spațiul tracic nord-balcanic; masele de producători romani însă au rămas pe loc, integrîndu-se în cele din urmă armonios în societatea populației autohtone la a cărei înflorire a civilizației și-au adus o însemnată contribuție prin cunoștințele tehnice și bagajul spiritual propriu lumii mediteraneene din care proveneau. Privită în această perspectivă istorică **„victoria romanilor a deschis** — potrivit aprecierii marelui gînditor și om politic al lumii contemporane, președintele Republicii Socialiste România, secretarul general al Partidului Comunist Român, comandantul nostru suprem, tovarășul Nicolae Ceaușescu — **o perioadă lungă de conviețuire în care s-a accentuat împletirea civilizației dace și romane. După cum atestă scrierile vremurilor respective, cercetările arheologice, datele științifice, în această perioadă s-a realizat simbioza daco-romană și a început formarea unui nou popor bazat pe cele mai înalte virtuți ale dacilor și romanilor. Așa s-a născut poporul român."**

În vatra vechii Dacii, poporul care a sintetizat cele mai înalte virtuți și valori ale civilizațiilor traco-dacă și romană, și-a apărat statornic, în fața vicisitudinilor istoriei, dreptul la existență liberă și unitară, perpetuînd peste secole amintirea dîrzeniei și neînduplecatei mîndrii de neam a regelui erou Decebal, și a spiritului de sacrificiu al ostașilor săi nemuritori într-adevăr prin destoinicia faptelor lor de arme și neostoita dragoste de glie. Înfruntînd adesea legiunile Romei și apoi ale noii Rome, Bizanțul, oamenii din Carpați, de la „Marea ospitalieră" și din Valea Dunării au dat lumii primului mileniu al erei noastre conducători care prin geniul lor politic și militar s-au dovedit demni urmași ai regelui erou. De la Regalianus care se considera scoborîtor din stirpea lui Decebal, la Decius, Maximin Thrax, Justin sau Justinian, pretendenți sau purtători ai purpurei imperiale i-au urmat exemplul, văzînd în el un simbol al luptei împotriva cotropirii, un îndemn la rezistență în calea încălcătorilor de hotare, un exemplu de gospodar viteaz și vrednic al țării. Și, în mod inevitabil, la perpetuarea amintirii ultimului mare rege al seminției trace, dacul Decebal, ale cărui fapte urmașii le-au împodobit cu aură de legendă, o însemnată contribuție și-a adus-o însuși monumentul triumfal al adversarului său — Columna —, ale cărei imagini vor povesti întotdeauna generațiilor care vin despre faptele de arme, vitejia, dîrzenia și spiritul de sacrificiu al înaintașilor. Glorificîndu-se pe sine, ca învingător de moment, Traian l-a glorificat în același timp pe marele învins, învingător prin moarte, eroul-simbol al unui popor care a știut să înfrunte timpul durîndu-și pentru eternitate istoria — ca trecut, prezent și viitor — în vatra străbună.

Locotenent-major
MIRCEA DOGARU

600 de ani de la urcarea pe tronul Țării Românești Muntenia a lui

MIRCEA CEL MARE

În fresca votivă de la Cozia, Mircea vodă cel Mare ni se înfățișează ca un bărbat înalt în strai de cavaler: încălțăminte roșie brodată cu aur, după moda veacului XIV; mantie-pelerină încopciată elegant și artistic pe umăr; sabie scurtă în cingătoare de aur; chip dîrz, demn, luminos; pe cap, coroană bizantină, înaltă, împărătească. Totul în concordanță cu titlul: *„Io Mircea, mare voievod și singur stăpînitor, domn a toată țara Ungrovlahiei și a părților de peste munți, încă și spre părțile tătărești și herțeg al Amlașului și Făgărașului și Domn al Banatului Severinului și de amîndouă părțile peste toată Podunavia, pînă la Marea cea Mare. Și singur stăpînitor al cetății Dirstor"*.

Marele Mircea Voievod (reproducere după o frescă)

Așa ni se înfățișează și după mai bine de o jumătate de mileniu, Mircea I voievod în ctitoria sa, împodobit și cu coroană în cinci colțuri, încoronat. Așa ni-l descrie, în cadență de vers alexandrin, și poetul Grigore Alexandrescu:

„Este el, cum îl arată sabia lui și armura,
Cavaler de al credinței sau al Tibrului stăpîn
Traian, cinste a Romei ce se luptă cu natura?
Uriaș e al Daciei, sau e Mircea cel Bătrîn?"

Documentele și cronica arată că, în acea vreme de început de stat organizat, încolțeau făgăduitor semnele prosperității: ogoarele dădeau rod tot mai bogat, turmele sporeau din an în an, vînatul cădea adesea sub săgeată și sub buzdugan, iar prisecarii storceau mierea în putini și-o porneau spre Sibiu, Brașov ori Giurgiu, împreună cu bulzurile mari de ceară plăcut mirositoare, ca să aducă de acolo multe arme, piei bine lucrate, stofe trainice. Voievodul încheia tratate comerciale cu orașele din Țara Românească-Transilvania, din Țara Românească Moldova, din Ungaria și Polonia, cu genovezii care-și urcau corăbiile pe Dunăre pînă la Giurgiu și Turnu Severin să încarce grîne, sare, miere ori ceară.

În acel veac, în largul lumii europene se pritoceau fapte de vrajbă mare: feudalii francezi și englezi se sfădeau între dînșii într-un nesfîrșit război de o sută de ani. Dar tocmai atunci dinspre miazăzi se răsturna peste popoarele Europei tăvălugul însîngerat al puterii otomane. Cum zice Eminescu:

...„flamura cea verde se înalță an cu an,
Neam cu neam urmîndu-i zborul și sultan după sultan

Astfel țară după țară drum de glorie-i deschid...
Pîn-în Dunăre ajunge furtunosul Baiazid"...

Serbia și țaratele bulgare cădeau, bucată cu bucată, sub robia otomană, după bătălia de la Cîmpia Mierlei. Sultanul Baiazid Ildîrîm ambiționa să subjuge tot continentul. De aici adevărul metaforei eminesciene: voia „ca

Împăratul Traian și Mircea cel Mare (medalie emisă cu prilejul împlinirii a 50 de ani de la reintegrarea Dobrogei în viața românească)

din pristolul de la Roma să dea calului ovăz".

Această năvală a impus poporului român un lung, crîncen și istovitor război, vreme de aproape trei decenii. Mircea cel Mare a fost cel dintîi voievod român care a înfruntat trufia otomană, dînd *„război mare, cît se întuneca de nu se vedea văzduhul de mulțimea săgeaților"*, cum scrie cronicarul. Acolo, „la Rovine în cîmpii", în 17 mai 1395, *...„așa se varsă sînge mult cît era văile crunte", „Și mai pierdu Baiazid oastea lui cu totul"*.

În lupta de la Rovine, românii au folosit nu numai arma și dibăcia ostășească, nu numai îndrăzneala tactică și strategică, nu numai vitejia, ci și tot ce le

Sîntem aici de mii de ani

oferea teritoriul ca mijloc de apărare: dealurile și văile, mlaștinile și „rîul, ramul", cum zice Eminescu. Adică tot ce poate duce la biruința unui dușman de zece ori mai puternic.

Peste un an, la Nicopol, Mircea voievod, în strălucită alianță cu regele Sigismund de Luxemburg și cu falnicii cavaleri ai Apusului, orînduind o adevărată cruciadă se afla iar față în față cu armia lui Baiazid. Victoria ar fi fost a aliaților creștini dacă ambițiosul duce de Burgundia n-ar fi pornit necugetat la atac, ca nu cumva voievodul român să-l lipsească de cinstea și avantajele unei victorii, de care singur se socotea vrednic. A sfidat cu ușurătate de cuget puterea de luptă a spahiilor otomani și s-a năpustit orbește, nechibzuit. Splendizii cavaleri burgunzi s-au poticnit în cursa gropilor de lup, ca niște momîi în armură de fier, iar spahii i-au strivit în copitele cailor ori i-au luat prizonieri. Atacul burgunzilor a hotărît soarta cruciadei de la Nicopol din 1396.

Ci Mircea voievod n-a deznădăjduit cum deznădăjduiseră falnicii cavaleri ai Apusului. Și așa, după cum Basarab unise sub a lui oblăduire toate cnezatele și voievodatele dintre Carpați și Dunăre, în fața primejdiei tătărești, tot așa Mircea rîvnea să strîngă rîndurile celor de același grai și de aceeași lege, amenințați de cea mai mare primejdie: invazia otomană. Și, în următorii patru ani, Mircea a înfrînt două atacuri otomane. Astfel Țara Românească Muntenia s-a ridicat prin Mircea și poporul său la rangul înalt de scut al Europei împotriva invaziei otomane. A înțeles voievodul român că sînt bune alianțele cu cavalerii apuseni, vestiți în războaie, dar că numai o unire a popoarelor de la Dunăre și îndeosebi o unire a voievozilor din Țările Române Moldova, Transilvania și Muntenia putea zăgăzui năvala otomană. De aceea l-a ajutat pe Alexandru să urce în scaunul domnesc de la Suceava și, așa cum arată documentele, a făcut chiar o vizită în cetatea voievodului frate pe care istoria avea să-l numească „Bunul". Ca și toți sfetnicii săi, ca și românii din Transilvania ori Moldova, Mircea urmărea ca pentru liniștea lor și a Europei să întîrzie, să slăbească și chiar să doboare impetuoasa, puternica năvală turcească. Știau că asta-i mai ușor de împlinit dacă, în prealabil, ațîțau dezbinările din familia sultanului, dacă întețeau disensiunile din lăuntrul Imperiului otoman. Împrejurări propice s-au ivit după 1402, cînd Baiazid Ildirim a fost înfrînt de Timur Lenk, în bătălia de la Ankara și luat prizonier: cei doi fii – Soliman și Musa – au deschis între ei lupta pentru putere. Mircea l-a susținut pe cel de-al doilea; iar cînd acesta a fost înfrînt a încurajat pe Bedr-ed-Din, un răzvrătit, sectant religios. După lupte prelungite, Soliman a zdrobit răzvrătirea; totuși a fost bine, că Mircea s-a bucurat de cîțiva ani buni de liniște. În acei ani, pe drept cuvînt, lumea apu-

Monede bătute în vremea marelui voievod

seana îl socotea pe voievodul român, cum formula Leunclavius „*dintre creștini, principele cel mai puternic și mai viteaz*". Stăpînea țara de la Banatul Severinului pînă la țărmul mării și pînă la Nistru.

Suveran deplin liber în țara lui, urzea planuri mari de luptă comună anti-otomană. Dar cînd sultan a ajuns al treilea pretendent, Mahomed, acesta și-a năpustit spahii și acîngii pe Dunăre, prădînd fără milă și robind „*feciori mîndri ca soarele și fete drăgălașe ca trandafirii*".

Comandant de oști viteaz, diplomat iscusit, cunoscînd mentalitatea și interesele principilor din Europa, Mircea cel Mare a ajuns la convingerea că, pentru a feri țara și poporul de robie, mai potrivit era să plătească tribut, pe temeiul căruia să i se recunoască autonomia, adică sultanul să nu se amestece în treburile dinlăuntru ale domniei, să nu țină soldați pe pămîntul țării, să nu zidească moschei la nord de Dunăre. Era înțeleaptă politica lui Mircea de apărare, de conservare a unei cît mai mari libertăți naționale. Pe baza celor stabilite între voievodul de la Tîrgoviște și sultan au funcționat raporturile dintre români și puterea suzerană pînă la fanarioți.

Țările Române, așa cum scriau și cronicarii, au fost „închinate" nu cucerite de puterea otomană. Ele au avut un statut aparte care le-a permis să-și păstreze și să-și dezvolte ființa națională. Așa, acum șase secole, Mircea cel Mare a intrat în istorie ca unul dintre voievozii cei viteji și luminoși. Nu întîmplător Eminescu l-a ales ca pe un model de înțelepciune, iscusință ostășească și politică, dîrzenie eroică și putere de previziune. Versurile închinate lui i-au însuflețit și luminat cu aură nepieritoare personalitatea, făcîndu-l să crească în conștiința tuturor românilor, ca un stîlp de maximă rezistență și frumusețe la marea zidire a istoriei poporului român. Cuvintele pe care Eminescu le-a pus pe buzele lui Mircea voievod sînt testamentare pentru oricare dintre noi.

„Eu? Îmi apăr sărăcia și nevoile și neamul
Și de-aceea tot ce mișcă-n țara asta, rîul, ramul
Mi-e prieten numai mie, iară ție dușman este,
Dușmănit vei fi de toate, făr-a prinde chiar de veste;
N-avem oști, dară iubirea de moșie e un zid
Care nu se-nfiorează de-a ta faimă, Baiazid!"

Asemeni lui Basarab I și Bogdan, lui Iancu Corvin și Ștefan cel Mare, Mircea cel Mare a fost, este și va fi pentru istoria noastră un „*descălecător de țară, dătător de legi și datini*"; adică unul dintre cei șapte stîlpi ai dreptății, înțelepciunii, vitejiei și veșniciei românești.

DUMITRU ALMAȘ

DRACULA între legendă şi adevăr

1. Pornind de la un roman de senzaţie...

În urmă cu nouă decenii, în 1897, apărea în Anglia un roman care a făcut imediat senzaţie şi s-a bucurat ulterior, de-a lungul anilor, de o glorie pe care puţine cărţi din lume au avut-o: *Dracula*, de Abraham (Bram) Stoker (pînă în 1971 a cunoscut 85 de ediţii). Cartea a avut la apariţie, dar şi după aceea, un succes senzaţional datorită subiectului, asupra căruia autorul se documentase destul de serios înainte: vampirismul, mai exact spus povestea unui conte secui cunoscut pentru setea de sînge şi ororile pricinuite de el. Apropierea făcută numaidecît de către toţi cititorii între personajul lui Stoker şi personajul real cu acest nume — domnitorul român Vlad Ţepeş, supranumit Dracula (după numele tatălui său) au dus repede la o reputaţie nedorită şi — mai ales — inexactă pentru cunoscuta figură a istoriei noastre.

Dar să vedem care este ţesătura intrigilor romanului şi firul său epic, aşa cum le regăsim redate de profesorul Radu Ştefan Ciobanu într-o carte consacrată domnitorului nostru, „Pe urmele lui Vlad Ţepeş" (Editura Sport-Turism, 1979): „*În Transilvania, la reşedinţa contelui Dracula, castelul ruinat de la Pasul Bîrgăului, soseşte tînărul avocat Jonathan Harker, trimis al unui birou de notariat britanic pentru a încheia cu Dracula contractul de cumpărare a unor noi proprietăţi în Anglia. Situaţia nou creată i s-a părut bizară lui Harker: a început să noteze într-un jurnal, ceea ce a văzut şi a auzit între zidurile aflate în apropierea trecătorii dintre Moldova şi Transilvania. Odată cu prezenţa în Transilvania a personajului său, avocatul englez Bram Stoker a folosit procedeul literar al istorisirii imaginarului jurnal al lui Jonathan Harker şi, în acelaşi timp, comentarea lui. Repede a fost dezvăluită adevărata înfăţişare a lui Dracula: era un vampir setos de sînge şi de putere. El urmărea cucerirea imediată a două tinere şi frumoase femei, iar, în perspectivă, subjugarea Angliei. Intenţiile nu i-au reuşit. S-a format un comitet anti-Dracula în care a fost atras şi renumitul savant olandez Van Helsing din Amsterdam, filozof şi metafizician, unul din cei mai avansaţi oameni de ştiinţă ai timpului. Groaza şi tensiunea luptei împotriva lui Dracula cresc pînă la punctul culminant al ultimelor pagini ale cărţii. În aventura sa fantastică Dracula a fost purtat de Bram Stoker în Anglia şi Europa occidentală. Urmărit, s-a retras în castelul din Pasul Bîrgăului. Ajuns de membrii comitetului anti-Dracula, vampirul a căutat să se apere, folosindu-se de o şatră de ţigani din apropiere. Cartea are un happy-end: Dracula a fost înfrînt de urmăritori, lumea fiind salvată astfel de un monstru...*"

2 ...ajungînd la autorul lui...

Cine era, aşadar, Bram Stoker şi de unde şi pînă unde apetitul lui pentru un asemenea subiect? De ce Dracula şi nu un alt nume? Iată primele întrebări pe care orice cititor de bun simţ şi le pune imediat ce sfîrşeşte cartea aceasta de senzaţie care a dus peste mări şi ţări o tristă şi neplăcută faimă pentru Vlad Ţepeş.

Fire bolnăvicioasă, irlandezul Bram Stoker (1847—1912) a încercat mai întîi, copil fiind, să studieze matematica, apoi s-a orientat către teatru, reuşind ca în 1878 să se apropie şi să rămînă pînă la sfîrşitul vieţii (ca director de scenă) de Henry Irving, proprietar al societăţii dramatice Lyceum. Tot cam din această perioadă Bram Stoker începe să studieze cu pasiune vampirismul şi pseudo-ştiinţele oculte şi se înscrie în societatea Golden Dawn, care avea asemenea preocupări. Astfel, în acest context, îi vine şi ideea de a scrie un roman şi începe să se documenteze. Mai întîi a căutat să afle amănunte despre personajul cu numele Dracula, apoi despre vampiri în general. Prin intermediul profesorului Arminius Vambery de la Universitatea din Budapesta a putut citi *Povestirile germane despre Vlad Ţepeş Dracula* (care aveau o anume circulaţie în Europa acelei vremi), apoi a parcurs o serie de fragmente traduse în germană ale *Cosmografiei* lui Sebastian Münster, ca şi povestirile hinduse despre vampiri, *Arabian nights* (editate de sir Richard Burton şi în engleză). Toate acestea i-au dat o idee generală atît despre vampiri, cît şi despre Dracula — evident o idee denaturată. Cît priveşte cadrul geografic în care avea să-şi plaseze acţiunea, locurile prin care avea să-şi plimbe personajul viitorului său roman lui Bram Stoker nu i-a fost deloc greu; a citit şi studiat mai multe atlase geografice şi s-a oprit în mod special asupra Transilvaniei deoarece asupra ei se ţesuse în secolul al XIX-lea legenda existenţei vampirilor.

3 ...şi de aici la un mit care bîntuie încă literatura şi cinematografia lumii

Imediat după apariţie, romanul lui Bram Stoker a fost dramatizat iar piesa — purtînd titlul *Dracula sau cel ce n-a pierit* — care dura la reprezentaţie nici mai mult nici mai puţin decît patru ore, a fost numaidecît urmată de altele, atît în Ir-

landa, în Anglia cît şi în alte ţări, pentru ca „apogeul" succesului să fie atins în perioada dintre cele două războaie mondiale. În 1927, cu piesa *Dracula*, de Hamilton Deana, preluată de aproape toate teatrele de pe Broadway. Subiect de senzaţie, *Dracula* a intrat foarte repede şi în lumea peliculei. Regizori de toate mărimile şi orientările au găsit în el cheia unui succes fără precedent. Pînă azi s-au turnat peste 450 de filme, dintre care se cuvin a fi reţinute ca „piese" de referinţă pentru acest subiect: *Nosferatu* sau *Simfonia groazei* în regia lui Friederich Murnau (1922) şi *Groaza de Dracula*, de regizorul englez Terence Fischer (1958).

Pe de altă parte sînt de amintit şi filmele care au ironizat vampirismul şi chiar personajul, constituindu-se în adevărate parodii, nelipsite nici ele de succes, cum ar fi: *Singele lui Dracula* (1957), *Billy the Kid îl întîlneşte pe Dracula* (1965), *Curajoşii ucigaşi de vampiri*, de Roman Polanski (1967) şi încă multe altele cu acest subiect cunoscut acum din America şi pînă în Japonia, din Europa şi pînă în Ţara de Foc.

4. Este Dracula un nume misterios?

Ce ascunde, de fapt, numele de *Dracula*?

El apare în documente încă din secolul al XV-lea şi se leagă de existenţa tatălui lui Vlad Ţepeş, pe care hrisoavele îl numesc Vlad Dracul (cum este menţionat şi în actele cancelariei regale de la Budapesta în două rînduri: la 6 februarie 1452 şi la 17 decembrie 1456). Numele s-a extins în posteritate şi asupra fiului şi a făcut „cariera" literară şi cinematografică extraordinară de care am amintit. Care să fie explicaţia? Să-i dăm din nou cuvîntul profesorului Radu Ştefan Ciobanu. „*Tatălui lui Vlad Ţepeş* — zice el în cartea din care am mai citat — *i s-a spus Dracul, nu în sens peiorativ, ci numai ca o referire la medalionul Ordinului Dragonului pe care-l purta permanent pe piept. Determinarea poreclei de simbolul dragonului este indiscutabilă dacă se ţine cont de faptul că în limba latină DRACO înseamnă balaur, iar în slavonă termenul DRAKU are acelaşi înţeles. De la Vlad Dracul, numele de Dracul s-a extins şi asupra urmaşilor săi, Vlad Ţepeş şi Radu cel Frumos*". Să mai adăugăm la aceste precizări încă una: numele de *Dracula* era foarte răspîndit în popor, dar mai ales peste hotarele ţării — ceea ce, se pare, îl determină pe domnitor ca la cea de a doua lui urcare pe tron să semneze actele oficiale, hrisoavele şi celelalte documente eliberate din cancelaria lui cu patronimicul *Dracula*...

Dar noul nume sub care semnează domnitorul începe să fie interpretat şi altfel, mai ales de către duşmani: ca simbol al răului şi întunericului. Denaturarea pare a se fi produs prin anii 1459—1460 cînd între Vlad Ţepeş şi patriciatul oraşelor din sudul Transilvaniei au loc mai multe conflicte, transilvănenii ridicînd un rival, pe Dan „cel Tînăr" — în actele căruia apare pentru prima oară numele de Dracula asociat cu acela de rău, precum în scrisoarea din 5 aprilie 1459, în care citim: „*...şi venit-au judeţii şi pîrgarii din Braşov, şi oameni buni şi bătrîni din Ţara Bîrsei, care mi s-au plîns, cu inima însîngerată de cele ce a făcut Dracula vrăjmaşul nostru cum el n-a ţinut credinţa stăpînului nostru craiului* (şi) *s-a dat la turci. Acest lucru l-a făcut cu adevărat învăţat de Dracul*".

Loviţi în interesele lor comerciale, saşii din Transilvania au dus o campanie sistematică de defăimare a domnitorului Vlad Ţepeş, iar cînd acesta a ajuns să fie închis de Matei Corvin (în noiembrie 1462) curtea regală din Budapesta a preluat ideile defăimătoare ale saşilor şi le-a răspîndit pe o arie geografică mai largă; astfel numele de Dracula, în sens de diavol, a devenit repede cunoscut în toată Europa.

Cine studiază „prezenţa" numelui domnitorului în documentele epocii constată că pînă în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, cînd s-a impus numele de Ţepeş, la noi a fost o adevărată şi îndelungată „luptă" între termenii de Drăcea, Dracea, Draculea, Dracula şi Ţepeş. Impunerea celui din urmă se datorează asprimii pedepselor ordonate de el.

5. Un personaj pentru folclorul lumii medievale: Dracula

Faptele voievodului român şi întîmplările legate de el au avut, încă din timpul propriei vieţi, un puternic ecou în conştiinţa lumii. Creatori anonimi din Europa, din Asia anterioară şi chiar din Africa de Nord s-au grăbit să-i imortalizeze evenimentele. Astfel, au apărut numeroase scrieri literare şi istorice care (potrivit aceluiaşi Radu Ştefan Ciobanu, pe care l-am citat mai înainte) pot fi grupate în mai multe categorii, după provenienţa şi atitudinea autorilor lor: *povestiri româneşti, povestiri slavone, cronici bizantine, povestiri germane*, unele fragmente din *Cronica* lui Antonio Bonfini, din *Cronica* lui Ioan de Thuroczi, fragmente din *Cosmografia* lui Sebastian Münster, pasaje din *Cronicile turceşti*. Desigur, fiecare dintre ele sînt fie favorabile lui Vlad Ţepeş (precum cele româneşti şi cele slavone), fie, dimpotrivă, nefavorabile (precum cele germane), după atitudinea autorilor lor, după simpatia ori antipatia purtată voievodului nostru. De altfel Vlad Ţepeş s-a bucurat, dacă se poate spune aşa, de o mare atenţie şi din partea unor scriitori străini ca Filippo Buonaccorsi Callimachus, Adam Mickiewicz, Victor Hugo ş.a.

6. Vlad Ţepeş în conştiinţa istorică şi literară românească

Cercetarea, analiza, motivarea, lămurirea, judecata epocii lui Vlad Ţepeş şi a domniei acestuia au constituit încă de la începuturile epocii moderne preocupări importante pentru istoriografii români. Dintre cei care au studiat îndeaproape perioada domniei şi s-au pronunţat ca istorici asupra figurii voievodului îi amintim pe Ion Budai-Deleanu, Gheorghe Şincai, Dionisie Fotino, Mihail Kogălniceanu, Aaron Florian, August Treboniu Laurian, B.P. Hasdeu, A.D. Xenopol, I. Bogdan, Nicolae Iorga, Ilie Minea, C.C. Giurescu, Barbu T. Cîmpina, Ştefan Andreescu, Nicolae Stoicescu, Radu Ştefan Ciobanu şi alţii.

Pe plan literar şi cinematografic figura lui Vlad Ţepeş i-a inspirat mai de curînd pe Marin Sorescu (în piesele *Răceala* şi *A treia ţeapă*) şi pe Doru Năstase (în filmul *Vlad Ţepeş*).

7. Dincolo de mit şi legendă: adevărul istoric

Vlad Ţepeş a fost domn al Ţării Româneşti în anii 1456—1462 şi în 1476. Porecla de Ţepeş îi venea de la pedeapsa pe care o dădea deopotrivă făcătorilor de rele ca şi celor ce tulburau liniştea ţării. Fiu al lui Vlad Dracul, el s-a distins ca un remarcabil comandant militar, fiind adeptul unei domnii autoritare şi înfrîngînd tendinţele anarhice ale marii boierimi. A fost primul domn român care a recrutat în mod sistematic ţărani în oastea ţării. În 1459 a declanşat o mare ofensivă antiotomană, refuzînd să plătească haraciul şi — în urma unor campanii fulgerătoare din iarna anilor 1461—1462 — a nimicit garnizoanele turceşti de la Dunăre. Între aprilie şi noiembrie 1462 a dus un război împotriva unei mari armate otomane conduse de sultanul Mahomed al II-lea, care invadase ţara. Înfrînt în cele din urmă, Vlad Ţepeş s-a refugiat în Transilvania unde, în urma unor uneltiri ale negustorilor saşi, este arestat şi închis de către Matei Corvin. În 1476, cu

sprijinul lui Ştefan cel Mare, revine pe scaunul Țării Românești, dar pentru scurt timp fiindcă este omorît de boieri în împrejurări rămase neclare pentru istorie.

Din perspectiva timpului, domnia lui Vlad Țepeș se remarcă drept o perioadă de prosperitate. Voievodul s-a îngrijit de întărirea Țării Românești Muntenia și protejarea comerțului, a înălțat cetăți și a întărit orașele, a format o armată de elită și a încercat să pună capăt certurilor dintre taberele boierești.

Iubitor de neam și de țară, drept și necruțător cu dușmanii și cu cei ce tulburau rînduielile domniei, cu toți făcătorii de rele, el aplica pedepse aspre — de unde i s-a tras și porecla cu care a rămas în memoria vremii. Nu este mai puțin adevărat, însă, că atît contemporanii cît mai ales posteritatea i-au hiperbolizat cruzimea. De aceea au perfectă dreptate Constantin C. Giurescu și Dinu Giurescu atunci cînd afirmă în „Istoria românilor din cele mai vechi timpuri pînă azi" (Editura Albatros, 1971): „*S-a exagerat cruzimea acestui voievod care e prezentat de unii istorici ca un bolnav, un sadic, de fapt, schingiuirile și execuțiile pe care le-a ordonat el nu erau pornite dintr-un capriciu maladiv, ci aveau întotdeauna o rațiune, foarte adesea o rațiune de stat. Ele serveau ca exemplu și asigurau ordinea; de altfel nu erau mai numeroase sau mai crude ca acelea ale atîtor alți stăpînitori contemporani din Europa: așa erau vremurile*".

Din exagerările de care vorbesc cei doi istorici s-a putut naște prin veacuri legenda care, ca orice legendă, atribuie personajului real (care a fost, cum am văzut, una din figurile importante ale istoriei noastre naționale, cu reale și remarcabile merite în gospodărirea țării) trăsături fantastice, lipsite de temeinicie, adesea denaturante.

8. Locuri, cetăți și monumente legate de numele lui Vlad Țepeș-Dracula

Mai multe orașe, cetăți și monumente existente și azi — locuri pentru posibile pelerinaje turistice — evocă figura voievodului intrat în istorie și în legendă: *București* (una din cetățile lui de scaun), *Mănăstirea Snagov* (unde a fost înmormîntat în taină de sletnici credincioși), *Cetatea Poienari* din Argeș (un adevărat cuib al vulturilor, unde își avea una din reședințe), orașul *Tîrgoviște* (a doua lui cetate de scaun, martora asprelor pedepse date nelegiuiților), apoi *Brașovul*, *Sighișoara* și *Sibiul* (orașe cînd prietene, cînd dușmane ale voievodului; la Sighișoara s-a bătut cea dintîi monedă purtînd însemnul Ordinului Dragonului ce strălucea pe pieptul lui Vlad Dracul, tatăl lui Țepeș), *Pasul Bîrgăului* din apropierea Bistriței (unde se mai păstrează ruinele unui castel, menționat și de Bram Stoker, în care se presupune că ar fi locuit vremelnic voievodul) și altele.

Pe drumul de istorie și de legendă călătorul contemporan are, între altele, prilejul de a cunoaște monumente de mare importanță, dar și de a străbate locuri de mare frumusețe și pitoresc cu care a fost binecuvîntat pămîntul românesc.

FLORENTIN POPESCU

Respectind adevărul istoric, cineaștii români au evocat în filmul „Vlad Țepeș" personalitatea domnitorului român, așa cum a rămas în conștiința poporului nostru: iubitor de neam și țară, iscusit comandant de oști, drept și viteaz, necruțător cu dușmanii și călcătorii de legi

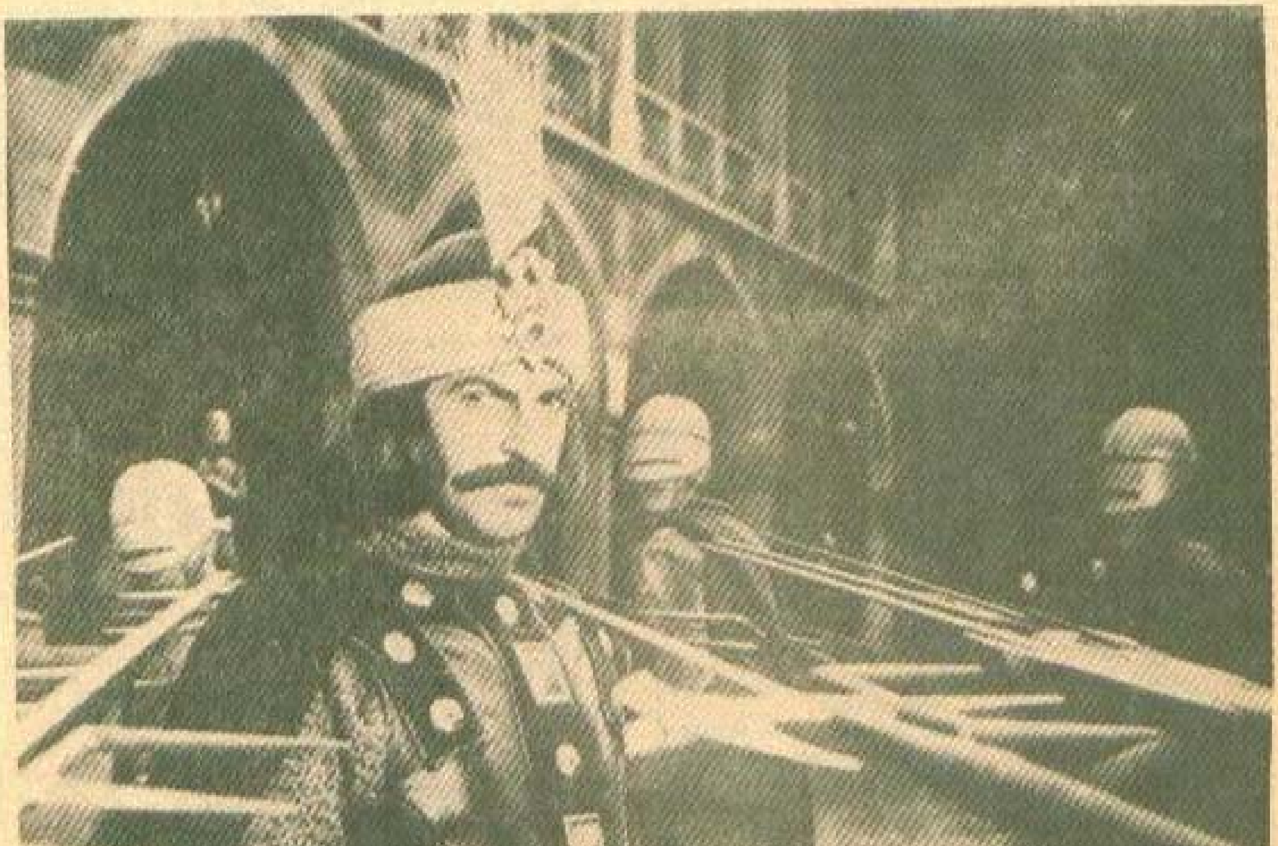

Un subiect de largă răspîndire în literatura europeană

Domnia și faptele lui MIHAI VITEAZUL

Suirea pe tronul Țării Românești, în anul 1593, a viteazului voievod Mihai, dar mai ales faptele lui de vitejie (ridicarea împotriva Imperiului otoman și prima unire a celor trei Țări Române) au avut imediat un puternic răsunet în conștiința popoarelor vecine, îndeosebi a celor de la sud de Dunăre, subjugate de otomani.

Revolta lui Mihai Viteazul — în care creatorii populari (și nu numai ei) au văzut imediat cel dintîi semn al unor vremuri noi, prevestitoare de libertate — a devenit, cum era firesc, subiectul a numeroase opere literare, voievodul fiind considerat un simbol al vitejiei și al dorinței de libertate, al ridicării împotriva împilărilor. Astfel, în creații anonime bulgărești și grecești, dar și ungurești, figura și faptele marelui bărbat român sînt conturate în puternice linii de lumină, cu o mare capacitate de sugestie, poeții remarcînd, între alte calitățile lui Mihai, virtuțile sale ostășești, omenia, modestia, popularitatea.

În folclorul bulgar s-au răspîndit nu mai puțin de trei tipuri de balade și cîntece referitoare la voievodul român. În cel dintîi intră texte care-l reprezintă pe Mihai Viteazul ca fruntaș al răsculaților din „Kara-Vlașca" și „Cara-Bogdana"... O a doua categorie (reprezentată, de fapt, de o singură baladă) include un text în care accentul cade pe figura eroului în ipostaza de eliberator al creștinilor la sud de Dunăre. În fine, în a treia grupă ar fi de citat o baladă în care viteazul voievod e văzut de creatorul anonim în apropiere de Alba Iulia, în mijlocul soldaților, unde, în timp ce joacă hora e atins și ucis de un glonț rătăcit.

Trebuie remarcat din capul locului că toate baladele bulgărești, indiferent de categoria în care le includem, încep cu amintirea ridicării la lupta antiotomană a lui Mihai (desigur, foarte impresionantă pentru creatorul anonim):

S-a răsculat Țara Vlășească
Țara Vlășească și Bogdănească
Mi le-a răsculat Mihai Voievodul...

Dincolo de țesătura lor epică baladele bulgărești sînt interesante și pentru viziunea autorilor care-l văd pe Mihai drept dezrobitor al creștinilor de la sud de Dunăre, el conducînd oștile celor trei țări române unite:

Ca să-și dezrobească surorile și frații ,
Să dezrobească Alba-Bulgarie.

Într-una din balade turcii, speriați de iureșul stîrnit împotriva lor de viteazul valah, îl trimit pe Marcu Crăișorul să-l omoare pe Mihai, dar el nu poate s-o facă și atunci se roagă:

Doamne, Dumnezeule! Ce s-a făcut acum?
Frate la frate să-și bea sîngele.
Fă, Doamne, ca eu primul să cad (să mor)
Și apoi facă-se voia Ta!

Auzindu-l, divinitatea îi îndeplinește dorința:

O pușcă bubuie și acesta (Marcu, n.n.) *se prăbușește.*

Cît privește relațiile neînfricatului conducător de oști valah cu soldații lui, aflăm că e un om popular, modest, că împarte cu ai săi, deopotrivă, și bucuriile și necazurile:

Sub steag Voievodul Mihai
Cîntec cîntă, toată oastea-l ascultă
Horă joacă, tot pămîntul se cutremură

Dar în timp ce el se veselește, orașul Alba Iulia se jeluiește:

Din trei părți oștile m-au înconjurat
Dintr-o parte oastea nemțească
Din cealaltă negrii tătari
Dintr-a treia parte Turcii anadoleni.
Pe cîmp sînt corturi lîngă corturi.
În mijlocul acestora steag verde
Sub steag Mihai Voievodul.
Pușcă bubuie din orașul Budim
Și-l lovește pe Voievodul Mihai.

Faptele lui Mihai Viteazul au avut un puternic ecou și *în folclorul grecesc*, cum o dovedește, între altele, și o baladă culeasă în satul Crusevo din Macedonia și publicată de Teodor Burada în „Convorbiri literare", în 1891, baladă din care aflăm:

Mihai-Beiul ni s-a pornit să se ducă să se bată
la Evanghelia din Vlahia și Cru-

Cîteva dintre lucrările apărute peste hotare în care sînt elogiate uimitoarele fapte de arme ale voievodului român unificator

cea din Constantinopole
În frunte merge Crucea, în urmă Evanghelia
Iar Mihai-Beiul. Între ele, ca soarele, ca luna.
Acolo unde se duse și poposi în livezile cele verzi
Așeză steaguri roșii pe corturile verzi
Și s-au apucat de luptă, de pustia de zăngăneală
Sentinela strigă, sentinela spune,
Încetează bătălia. Mihai, pustia de zăngăneală
Să numărăm oștirea noastră, să numărăm oastea.
Numără Turcii de trei ori, le lipsesc trei mii,
Numără și puii de Vlahi, le lipsesc trei inși
Păcat de asemenea copii, păcat de asemenea viteji.

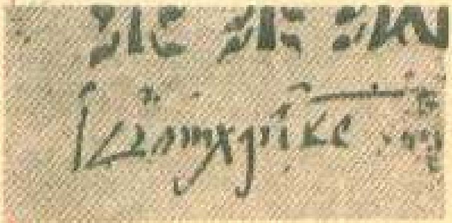

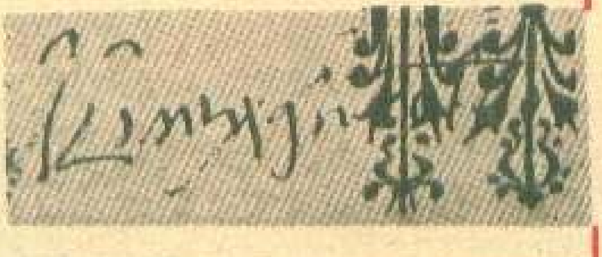

Documente de epocă purtînd semnătura domnitorului român

Despre existența unui alt cîntec grecesc lăudînd faptele lui Mihai Viteazul aflăm din „*Catalogul manuscriselor grecești de pe Muntele Athos*" (vol. I, Cambridge, 1895, pag. 125). Textul cîntecului datează din secolul al XVIII-lea, a fost găsit la mănăstirea Simopetra și în el se vorbește cu venerație de voievod: „*O, duce și Principe a toată Transilvania*
Mihai Vodă Domn al Ungrovlahiei".

În final, poetul anonim nu șovăie să spună:
Ai cîștigat o glorie nepieritoare în veci
Și un nume nemuritor pentru luptele tale glorioase.

Gloria lui Mihai Viteazul în luptele contra otomanilor s-a bucurat de ecouri literare și *în folclorul unguresc*. Astfel, A. Veress în lucrarea „*Cîntece istorice vechi unguresti despre români*" (București, 1927) consemnează două poeme care conțin cîte un pasaj referitor la lupta de la Călugăreni, din care-l vom cita — în traducere liberă — pe primul (în care voievodul le vorbește soldaților unguri din oastea lui):
„*Mihai Vodă îmbărbătă pe ungurii săi, ca să fie viteji și să-l urmeze pe dînsul, care bucuros își primejduiește capul înainte cu dînșii, numai să nu aibă teamă de dușmanii făloși și să facă ce vor vedea la el, căci e mai bine să cadă cu toții cu arma în mînă decît să le zornăie lanțurile în țările de peste mare. Așadar să dăm năvală cu curaj asupra pașei — grăi Domnitorul — și de veți lupta bine, vom fi învingători*".

Dar figura lui Mihai Viteazul, eroicele lui încrîncenări cu oștile otomane, mult mai numeroase și superioare în ce privește tehnica militară, au constituit teme importante nu numai pentru creația folclorică din zona Balcanilor, ci și pentru cea cultă.

Bunăoară, doi scriitori greci — Vistiernicul Stavrinos și Gh. Palamed — au scris, fiecare, cîte un lung poem în care relatează evenimentele nu fără emoție și har poetic:
Acolo să vezi ce înfrîngere suferă Turcii
— zice Stavrinos —
Și ce pot face niște oi în mijlocul lupilor
iar confratele său într-ale creației notează:
Precum cînd oile sînt în turmă
Și pasc sărmanele într-o livadă
Și lupii le surprind, de îndată ele se împrăștie
Tot astfel au pățit și Turcii în lupta aceea (cu Mihai, n.n.)

Aici este, desigur, vorba despre lupta de la Călugăreni, unde turcii au suferit dezastrul cunoscut.

Vorbind despre sfîrșitul voievodului cei doi poeți se diferențiază. La Gh. Palamed (probabil inspirat de baladele bulgărești) Mihai moare împușcat, pe cînd la Stavrinos el este străpuns de suliță și sabie — prilej pentru a-i inspira autorului o comparație sugestivă:

...Și unul dintre ei (soldați, n.n.)
îl străpunge cu sulița în coastă
Și îl nimerește în inimă.
Altul lovindu-l cu sabia, îi taie capul
Frumosul său corp se rostogolește ca un copac
Astfel l-au omorît prin surprindere
Fără să se întîmple sabie, în mîna sa ageră.

În folclorul românesc imaginea lui Mihai Viteazul a fost eternizată prin balade publicate în cunoscutele culegeri ale lui Vasile Alecsandri (1866), Simion Florea Marian (1873) și G. Dem. Teodorescu (1885) și prin numeroase scrieri în proză sau versuri dramatice.

Despre viața și faptele de vitejie ale voievodului s-a relatat în multe cronici (precum cea a unui logofăt din ramura Buzeștilor, a lui Constantin Căpitanul Filipescu sau a lui Miron Costin). S-au elaborat biografii de către Dimitrie Bolintineanu, Petre Ispirescu ș.a. De asemenea, faptele sale au fost consemnate în toate istoriile românilor (de la Nicolae Bălcescu și pînă la cele mai noi lucrări).

Deși toate acestea din urmă ies, practic, din sfera beletristicii propriu-zise, totuși, ele demonstrează, încă o dată, gloria de care s-a bucurat și se bucură în posteritate cel dintîi unificator al românilor.

„*Temut de adversari, adorat de creștinii subjugați care vedeau în luptele purtate de Mihai împotriva turcilor prilejul de a reveni și ei la o viață liberă* — scria în 1935 Al. Iordan, unul dintre remarcabilii cercetători ai epocii în care a trăit voievodul român — *aceștia toți* (este vorba de cronicari, de poeți și de creatori anonimi, n.n.) *au lăsat posterității amintirea marelui erou, ale cărui fapte le-au preamărit în cîntecele lor*".

P. FLORENTIN

EVENIMENTELE *din* 1877-1878

Viteaza noastră armată a consfinţit independenţa patriei pe cîmpurile de luptă în războiul din 1877—1878
(„Biruinţa" — gravură de Bogdan Stihi)

CRONICĂ EROICĂ

9 mai. Încununare a năzuinţelor de veacuri ale poporului român, Adunarea Deputaţilor proclamă la Bucureşti Independenţa de stat deplină a României. Cu acest prilej, ministrul de externe al ţării, Mihail Kogălniceanu, declara cu legitimă mîndrie: **„Suntem independenţi; suntem naţiune de sine stătătoare [...] suntem o naţiune liberă şi independentă"**. În urma declarării Independenţei de stat a României, Adunarea Deputaţilor votează o moţiune, prin care **„se ia act că rezbelul între România şi Turcia"**, că **„ruperea legăturilor noastre cu Poarta şi independenţa absolută a României au primit consacrarea lor oficială.**

10 mai. Printr-un înalt ordin, şeful statului şi al armatei se adresează ofiţerilor, subofiţerilor, caporalilor şi soldaţilor pentru ca „în **momentele grele prin care trece ţara**" să-şi aducă aminte **„că sunteţi armaşii eroilor de la Ravine şi de la Călugăreni"** şi să fie la înălţimea speranţei pe care ţara şi-o pune în armata ei. **„Patria, cu recunoştinţă** — se arăta în ordin— **va înscrie numele bravilor ei apărători pe frontispiciul edificiului independenţei române"**. Adunarea Deputaţilor, în unanimitate, anulează plata tributului către Imperiul otoman, în valoare de 914 000 lei, afectînd suma respectivă cheltuielilor necesitate pentru **„întreţinerea armatei pe anul curent"**.

17 mai. Ziarul „Românul" reproduce o telegramă primită din Viena privitoare la declaraţia a 300 de români aflaţi în capitala Imperiului habsburgic prin care îşi manifestă solidaritatea cu lupta dreaptă şi nobilă a poporului român, urînd **„glorie şi izbîndă armatei sale"**.

30 mai. „Gazeta Transilvaniei" din Braşov publică un protest împotriva măsurilor luate de autorităţile ungare relative la desfiinţarea comitetelor formate în numeroase localităţi transilvane în vederea strîngerii de fonduri şi ofrande destinate armatei române şi îngrijirii răniţilor, cu atît mai mult cu cît **„Causa ostaşului român e o causă generală română. Victoria lui e a întregii naţiuni, fie acea risipită în oricare parte a lumii"**.

10 iunie. Cea dintîi ambulanţă a Societăţii Crucii Roşii Române, organizată în Bucureşti pentru a veni în ajutorul îngrijirii răniţilor, pleacă spre frontul de la sudul Dunării, între numeroasele trăsuri care o alcătuiau distingîndu-se cea pe care stătea scris: „Doamnele române din Transilvania".

25 iunie. Se aprobă deschiderea unui credit extraordinar de 106 900 lei pe exerciţiul 1877 **„pentru cumpărarea, de la guvernul sîrb, a 5 000 de corturi individuale, contractarea altor 5 000 de corturi individuale şi a 100 corturi ofiţereşti"**.

16 iulie. Conform înţelegerii intervenite între comandamentele rus şi român, o brigadă din Divizia 4 infanterie trece Dunărea, preluînd de la armata rusă paza cetăţii Nicopol. **„Pentru prima oară, după uriaşele lupte din vremurile de vitejie şi de mîndră viaţă naţională ale românilor** — notă un martor ocular —, **steagul lor se implinta iarăşi peste Dunăre şi fîlfîia acolo unde victorios îl purtase braţul tare al lui Mihai"**.

17 iulie. La sediul Marelui Cartier General de la Poiana are loc solemnitatea distribuirii drapelelor de luptă unui mare număr de regimente de dorobanţi şi de artilerie, ostaşii lor fiind îndemnaţi a-şi da **„viaţa pentru a-l apăra şi a-l păstra, făcîndu-l pururea să fîlfîie peste toate obstacolele ce le va învinge vitejia voastră"**.

19 iulie. Marele duce Nicolae, comandantul suprem al armatelor ruse, adresează domnitorului României o telegramă, în care îi cere cu insistenţă ca armata română să treacă Dunărea **„pentru înlesnirea mişcărilor mele"**, căci „**turcii, adunînd cele mai mari mase de trupe la Plevna, ne zdrobesc"**.

22 iulie. Răspunzînd la telegrama primită, domnitorul României asigură pe marele duce Nicolae că a luat toate măsurile **„pentru concentrarea a vreo 30 000 de oameni ca să luăm într-o silinţă comuna Plevna, cu corpurile angajate în jurul acestei poziţiuni, care e un pericol permanent pentru armata imperială"**.

23 iulie. În urma hotărîrii Marelui Cartier General Român de a trece armata peste Dunăre, aceasta a fost reorganizată în Armata de operaţie şi Armata de observaţie.

10 august. Unităţi ale armatei române din Divizia 4 primesc „botezul focului" în faţa Plevnei.

12 august. Ziarul „Românul" reproduce o relatare a unui corespondent francez, care nota cu vădită admiraţie: **„Soldaţii sînt plini de avînt. Frumoasa ţinută a regimentelor române a pus în mirare pe ofiţerii ruşi"**.

16 august. La Cartierul general al armatei ruse de la Gorni Studen, în prezenţa ţarului Alexandru al II-lea, marelui duce Nicolae şi al domnitorului României, se discută reglementarea raporturilor de cooperare între cele două armate, domnitorului Carol al României încredinţîndu-i-se comanda supremă a tuturor forţelor române şi ruse de pe frontul Plevnei.

27 august. Primul atac românesc în direcţia redutei Griviţa 1 a început la orele 15, ostaşii români punînd stăpînire pe redanul otoman cu preţul a trei ofiţeri răniţi, 16 soldaţi morţi şi 113 răniţi.

30 august. Începe cea de-a treia bătălie de la Plevna, una dintre cele mai mari bătălii ale războiului. După o eroică încleştare, trupele române ocupă puternica redută Griviţa 1. Cad în luptă 9 ofiţeri — maiorul George Şonţu, căpitanii Nicolae Valter Mărăcineanu, Leon Caracaş, Alexandru Panu, locotenentul Chiva Stănescu, sublocotenenţii Vasile Horcea, Constantin Ulescu, Alexandru Iarca şi Nicolae Nancovici — şi aproape 800 de soldaţi.

3 septembrie. Ziarul „România liberă" elogiază, într-un mişcător articol, faptele de arme ale ostaşilor români în luptele de la Plevna. **„Înscrieţi românii în cartea nemuririi** — se arată, între altele, în articol — **pe eroii morţi la Griviţa, căci aceşti eroi sunt fraţi ai noştri,**

sunt fii ai României. S-au luptat ca niște lei copiii Carpaților! [...] Vitejii de la Grivița au înscris cu sîngele lor o frumoasă pagină de istorie".

6 septembrie. Cinci baterii române deschid foc asupra pozițiilor otomane de la reduta Grivița 2; urmează asaltul trupelor române, care, copleșite de inamic, sînt nevoite să se retragă.

25 septembrie. Ziarul „Resboiul" publică o știre preluată din ziarul „Daily News", în care se elogiază vitejia dovedită de trupele române în luptele din zona Plevna: **„Românii înaintează [...] spre a doua redută de la Plevna cu o răbdare și o dibăcie care merită lăudată".**

12 octombrie. Trupele române și ruse — aproximativ 18 000 de militari — atacă pozițiile otomane de la Gorni Dubnik, garnizoana otomană fiind nevoită să capituleze; peste 3 500 de militari inamici sînt scoși din luptă, restul trupelor otomane căzînd în prizonierat.

7 noiembrie. Încep luptele pentru cucerirea cetății Rahova, obiectiv de mare importanță în sistemul de apărare al trupelor otomane de pe frontul de la sudul Dunării. Rolul determinant în cucerirea cetății Rahova l-au avut trupele române, însuși marele duce Nicolae apreciind că **„Izbînda de la Rahova aparține întreagă armatei române".** Aici au căzut eroic maiorii Dimitrie Giurescu și Constantin Ene, locotenenții Pavel Bordeanu și Nicolae Radovici și 148 de soldați.

9 noiembrie. Trupele române desăvîrșesc cucerirea Rahovei.

15 noiembrie. La București începe să apară ziarul „Dorobanțul", care, în articolul de fond al primului său număr, scria: **„Alaltăieri s-au împlinit trei luni de cînd oștirea română urmărește cu vitejie pe dușmanul românimii și al creștinătății. Lumea întreagă, cînd vrăjmașii noștri văzînd-o că se luptă cu vitejia străbună, o admiră și începură să respecte țara noastră, de care pînă acum nu prea ținea seama, și s-o proclame vrednică de a fi de sine stătătoare".**

28 noiembrie. Trupele române cuceresc puternicele redute de la Opanez. Osman pașa, rănit, predîndu-se, după cum menționează tradiția istorică, **„în mîinile junei și bravei armate române".**

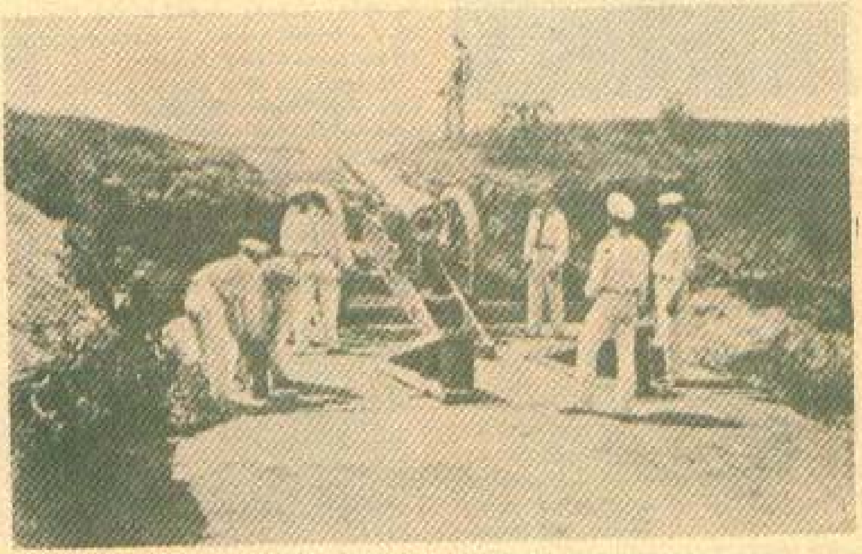

Marea victorie a armatei române (alegorie)
Bateria „Mircea", instalată la Calafat, a asigurat trecerea Dunării de către trupele române spre cîmpurile de bătălie antiotomane
Luptă la baionetă — Plevna 1877 (desen de epocă)

1 decembrie. Numeroase ziare române publică articole prin care se relevă marele entuziasm al întregii populații la aflarea veștii căderii Plevnei, elogiind vitejia și spiritul de sacrificiu al trupelor române.

12 ianuarie 1878. După un energic atac, trupele române ocupă localitatea Smîrdan, punct important al sistemului de apărare al Vidinului, inamicul lăsînd pe cîmpul de bătaie 400 de morți și o mare cantitate de muniții.

15 ianuarie 1878. Artileria română de pe ambele maluri ale Dunării începe bombardarea masivă a cetății Vidin, **„vulturul românesc, care și-a desfășurat aripile la Grivița, odihnindu-și acum zborul pe fecioarelnicele ziduri ale Vidinului"**, după cum se menționa într-un ordin de zi.

19 februarie 1878. La San Stefano se încheie tratatul de pace între Rusia și Imperiul otoman, fără participarea statelor balcanice interesate, inclusiv România. Prin acest tratat, României, Serbiei și Muntenegrului li s-au recunoscut independența, iar Bulgariei, autonomia.

1 iunie—1 iulie 1878. La Berlin se desfășoară lucrările Congresului internațional convocat în vederea revizuirii tratatului de la San Stefano. Prin tratatul de la Berlin, se recunoaște independența României și drepturile acesteia asupra străvechiului pămînt românesc al Dobrogei, județele din sudul Basarabiei, retrocedate Moldovei prin Tratatul de la Paris din 1856, au fost din nou încorporate Imperiului țarist.

Dr. DORINA N. RUSU

FETE ÎN UNIFORMĂ

Anotimp

Vîntul îmi încălzește cuvintele
și adoarme în părul bălai
al gîndului,
în palma pămîntului
a izbucnit pădurea
cu flori de iubire tînără.
Eu — fata ostaș,
contemporană cu visul îndrăzneț,
miros pîinea caldă
din griul proaspăt al dragostei
și primesc sfaturi
de la istorie. Caut
să înțeleg clipa
în care se simte cît
de sublim și drept
urcă lumina patriei
lîngă care am rostit
jurămîntul tinereții noastre.

Locotenent
OTILIA BÎLTAC

1. „**La datoria**" (pictură de Valentin Tănase)
2. Un zîmbet și o invitație la zbor pentru călătorii Companiei TAROM
3. **Tinerețe, gingășie, dar și măiestrie ostășească** (fotografie de **Albin Stănescu**)

UN MANUSCRIS AL LUI JEAN BART

a

Eugeniu P. Botez, născut la 28 ianuarie 1874, fiul generalului Panait Botez, a fost timp îndelungat ostaș-marinar, ajungînd pînă la gradul de comandor. După cum se cunoaște, sub pseudonimul Jean Bart a scris povestiri, schițe, nuvele, romanul „Europolis" (primul de acest gen din țara noastră) a căror acțiune se derulează în mediul atît de apropiat scriitorului. Eminentul critic George Călinescu, în a sa *Istorie a literaturii române de la origini pînă astăzi*, îi caracterizează astfel scrierile: „*adevărata originalitate a ușoarelor însemnări* din Jurnalul de bord *al lui Jean Bart (Eugeniu P. Botez) este de a divulga într-o operă literară terminologia marinărească cu acea savuroasă erudiție ce amintește* Nautica *lui Boldi*" (...). Nuvelele sale sînt „*amintiri ușor rectificate ale unui scriitor sentimental, care arată pretutindeni simpatie pentru sălbăticiuni, oameni și animale*". A servit o vreme pe bricul „Mircea" I, apoi pe nave fluviale, a făcut parte din Comisiunea Europeană a Dunării, iar în ultimii ani ai vieții (a murit în 1936) a funcționat ca inspector general în Ministerul Sănătății.

Cu puțin timp înainte de a muri a început să redacteze un fel de jurnal, care cuprinde însemnări lapidare asupra cărora scriitorul nu a mai revenit, privitoare la bricul „Mircea" I: data lansării la apă, componența primului echipaj, rearmarea navei, călătoriile efectuate de aceasta și alte evenimente colaterale din perioada 1882–1929. Manuscrisul – redactat lapidar, cu creionul –, încredințat redacției de către colaboratorul nostru C. Crăciunoiu, este, credem, inedit și constituie numai o parte dintr-o lucrare amplă, pentru care autorul aduna materialul necesar, mai mult ca sigur un istoric al acestei nave atît de îndrăgite, intrată de mult în istoria marinei române. Unele informații sînt expediate într-o singură frază și se referă la cîte un an întreg: „*1884 – Mic voiaj pe coastele Asiei Mici în M. Neagra*"; „*1891 – Voiaj în arhipelag*". Descoperim însă și notații interesante. Astfel aflăm că în 1884 bricul „Mircea" a luat parte la unele acțiuni întreprinse de Comisiunea Europeană Dunăreană și la festivitățile legate de dezvelirea monumentului eroilor francezi din Constanța... „*În 1895* – mai notează Jean Bart – *Comandant Coandă Ion. La 29 martie pleacă cu* Elisabeta (altă navă românească, n.n.) *spre Kiel. Din dorința sultanului Turciei au trebuit să navigheze* (autorul nu se afla la bordul bricului) *separat în apele turcești, la interval de 8 zile. La 21 iulie Mircea e la Brest. La întoarcere o echipă de români marinari se distinge prin ajutorul dat la un incendiu în oraș. La 5 septembrie sosit în* Constanța. *La 15 septembrie Regele Carol, cu ocazia inaugurării podului de la Cernavodă visitează pe Mircea.*" „*La 21 iunie 1905* –

În fotografii: a) scriitorul în uniformă de comandor; b) Jean Bart în mijlocul echipajului de pe bricul „Mircea" și ofițeri români de pe bricul **Mircea**, printre care se află și Jean Bart, vizitînd piramidele din Egipt; d) Prima navă-școală „Mircea"; e) fotocopie după manuscrisul amintit.

b

visita neașteptată a lui *Potemkin* (vas rusesc al cărui echipaj răsculat a primit încuviințarea guvernului român de atunci de a se refugia în țara noastră, n.n.) *care pleacă reapărînd la 24 iunie cînd se predă românilor. La 28 iunie Potemkin e luat la remorca unor nave rusești"; „Mari serbări pentru aniversarea marei furtuni prin care a trecut Mircea la 1888 – au luat parte mulți foști ofițeri și soldați de pe atunci"*. Jurnalul se întrerupe brusc cu consemnarea „1929-1930"...

Cercetările ulterioare ar putea aduce noi și interesante informații în legătură cu preocupările literare ale fostului comandor de marină Jean Bart.

J. GH.

c

d

e

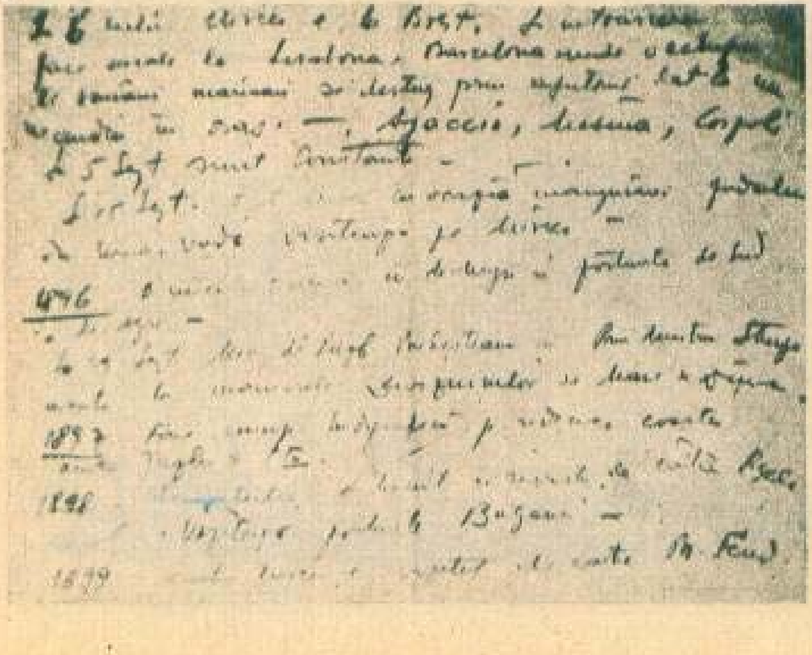

NAVE

Principalele limbi romanice au cuvinte asemănătoare pentru a desemna construcția plutitoare mai mare ca barca și avînd destinația să transporte mărfuri, materiale, oameni etc. sau să îndeplinească alte servicii pe apă. Această construcție este denumită NAVIS în latină, NAVE în franceză și italiană, la fel în spaniolă, NAVĂ în română. Cuvîntul – împreună cu sufixe, prefixe, cuvinte sau părți de cuvinte – stă la originea a o sumedenie de alți termeni: naufragia, naufragiu, naufragiat, naupatie, nautic, nautofon, naval, navalist, naviga, navigabil, nenavigabil, navigabilitate, navigator, navigație, naviplan, navisferă, navomodel, navomodelism, navomodelist ș.a.

În funcție de zona de navigație navele pot fi oceanice, arctice, maritime, de cursă lungă, fluviale, costiere (de cabotaj, cabotiere, întrucît acționează în apropierea coastei).

Misiunile – pașnice sau belicoase – determină clasificarea navelor în nave civile și nave militare.

Navele comerciale fie transportă mărfuri, materiale sau pasageri, fie exploatează resurse ale Oceanului planetar, fie au alte destinații extraordinar de diverse: cazare personal (n. bază sau pontoane), aprovizionare cu diferite lichide (tancuri de apă, de combustibil etc.), ajutorarea navelor și echipajelor aflate în pericol sau în dificultate (n. de salvare), cercetarea mediului acvatic (n. hidrografice, n. oceanografice), remorcări de nave (remorchere), asigurare medicală (n. spital, n. de carantină), instruire și

Căpitan de rangul III ILIE BLEJOI

(continuare în pag. 222)

Escale la MUZEUL MARINEI din Constanța

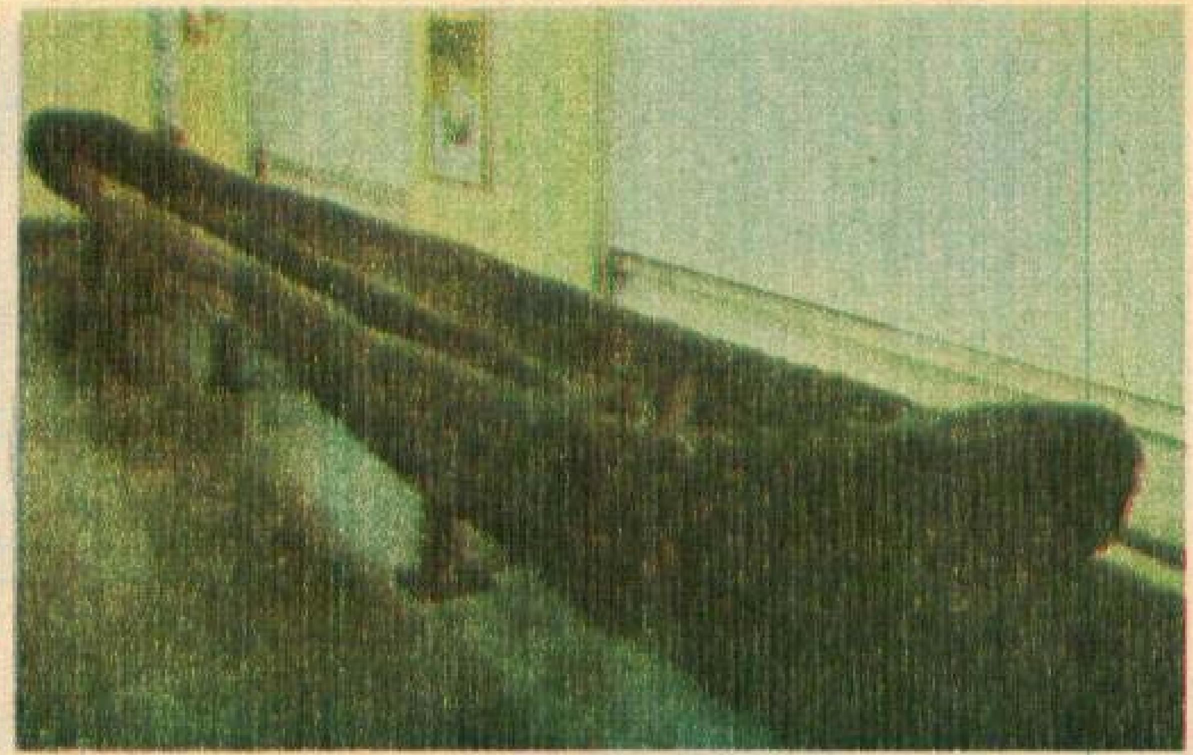

1

Dunărea, rîurile navigabile și Marea Neagră au favorizat dezvoltarea mijloacelor de navigație și a îndeletnicirilor marinărești ale locuitorilor din spațiul carpato-danubiano-pontic. Izvoarele istorice atestă că geto-dacii erau navigatori îndrăzneți, buni cunoscători ai acestei meserii, știind să folosească cu pricepere mijloacele lor plutitoare pentru menținerea legăturilor și a schimburilor comerciale.

Pe calea apelor, strămoșii noștri ajungeau ușor în cele mai îndepărtate colțuri ale Daciei, folosind monoxile, apoi luntre și ambarcațiuni cu vele.

Prima atestare documentară privind existența la Dunăre a numeroase mijloace de transport pe apă o datorăm „părintelui istoriei" Herodot. De la el aflăm că Darius, regele perșilor, în expediția sa din anul 514 î.e.n. împotriva geților dobrogeni, a folosit cca. 600 corăbii și ambarcațiuni pentru trecerea pe malul stîng al Dunării a celor 100 000 luptători.

O sută șaptezeci și nouă de ani mai tîrziu, Alexandru Mace-

2

1. Monoxilă, una dintre cele mai vechi ambarcațiuni folosite de strămoșii noștri
2. Navă de transport pe Dunăre în epoca romană
3. Nave de luptă romane (reproducere de pe Columna Traiană)
4. Canoniera „Fulgerul"

3

4

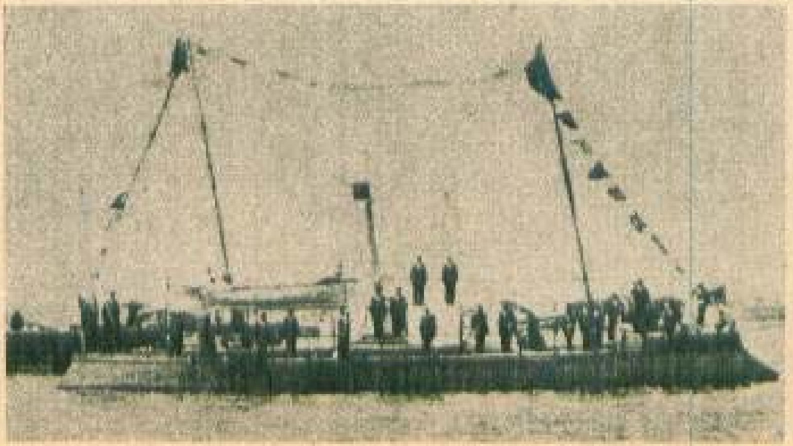

Escale la MUZEUL MARINEI din Constanța

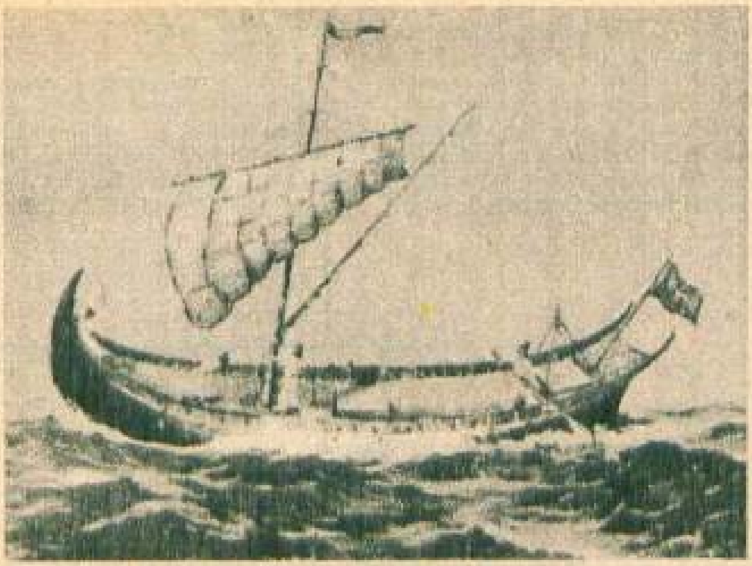

Pinzar moldovenesc (pictură de Valentin Donici)

don, în campania sa dusă contra daco-geților, va rechiziționa de la localnici — după informația transmisă de Ptolemaios, prin Strabon, și de Arianus — un număr mare de ambarcațiuni, cu care într-o singură noapte va reuși să-și transporte întreaga oaste în cîmpia munteană.

Cîteva veacuri mai tîrziu, împărații „Cetății eterne" vor cunoaște îndeaproape aptitudinile marinărești ale poporului dac. Metopele Columnei lui Traian — adevărate documente săpate în piatră — redau cu fidelitate aspecte ale confruntărilor duse pe apă și uscat dintre cele două armate.

Perioada posterioară războaielor daco-romane va cunoaște o spectaculoasă dezvoltare a comunicațiilor pe apă și îmbunătățirea mijloacelor de navigație existente pe rîurile interioare, Dunăre și mare. O dovadă — existența flotilei de corăbii a lui Mircea cel Mare, la sfîrșitul sec. XIV. Strălucit diplomat, strateg și cîrmuitor de țară, pe lîngă celelalte mari merite ale sale, Mircea cel Mare l-a avut și pe acela de organizator al flotei noastre comerciale și militare. Mai tîrziu, în timpul bătăliei de la Nicopol (septembrie 1396), alături de flota Veneției erau prezente și corăbiile Țării Românești Muntenia. Aportul acestora la transportarea trupelor proprii și a materialelor de luptă, precum și a cavalerilor cruciați, a fost deosebit de însemnat.

Vestitele pînzare ale lui Ștefan cel Mare — nave cu excelente calități nautice, demonstrînd iscusința constructorilor din șantierele navale ale cetăților-porturi moldovenești — au străbătut apele multor mări. La Mănăstirea Zografu, de la Muntele Athos, se află un turn-far, construit prin grija domnitorului, pe a cărui piatră de temelie este dăltuită următoarea inscripție „IO ȘTEFAN VOIEVOD CU MILA LUI DUMNEZEU, DOMN AL ȚĂRII MOLDOVEI, FIUL LUI BOGDAN VOIEVOD, AM ZIDIT ACEST TURN PENTRU CORĂBII ÎN ANUL 6983" (1475).

Expansiunea puterii otomane, pierderea cetăților-porturi de la gurile Dunării și de la Marea Neagră, precum și încorporarea Dobrogei în Imperiul otoman au constituit grele lovituri pentru navigația românească...

Prima navă românească navigînd sub pavilion național în Marea Neagră — reluînd astfel, după secole, cursele spre Levant — este corabia „Marița".

Prima navă-școală „Mircea"

Mortier cu servanți din bateria „Perseverența" — 1877 (dioramă)

Escale la MUZEUL MARINEI din Constanța

Cu ocazia lansării navei la apă în anul 1833, în portul Giurgiu, Cezar Bolliac va scrie poezia „La cea dintîi corabie românească".

După înfăptuirea statului național român modern, prin unirea Țării Românești Moldova cu Țara Românească Muntenia s-a constituit și Marina Militară națională, care în anul 1864 va primi pe Dunăre primul vas militar cu propulsie mecanică numit, nu întîmplător, „România".

Obținerea independenței naționale în anul 1877 va deschide o nouă filă în istoria dezvoltării marinei. Reorganizarea marinei militare, înființarea școlilor cu specific marinăresc, intrarea în serviciu (1882) a primei nave-școală, bricul „Mircea", realizarea amenajărilor portuare, constituirea în 1890 a Serviciului de Navigație Fluvială (N.F.R.), iar în 1895 a Serviciului Maritim Român (S.M.R.), dotarea atît a marinei militare, cît și a celei comerciale cu nave noi etc. — sînt doar cîteva din măsurile luate de statul român pentru dezvoltarea marinei sale.

Cele două războaie mondiale, pe lîngă distrugerile imense aduse economiei țării, vor cauza mari pierderi și în parcul de nave comerciale. Spre exemplu, din toată flota comercială a țării (care număra zeci de vase la începerea celui de-al doilea război mondial), România va rămîne cu un singur cargou, și anume „Ardealul". Dar asemenea păsării Phoenix, marina noastră va renaște ca și în alte dăți. Datorită politicii înțelepte a partidului și statului nostru, personal a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în ultimii douăzeci de ani marina noastră cunoaște o impetuoasă dezvoltare. Astăzi, pe mările și oceanele lumii, tricolorul țării este purtat de cca 245 de vase moderne, care în marea lor majoritate sînt construite în întregime pe șantierele patriei.

Marina militară dispune de nave capabile să-și îndeplinească misiunile în cele mai grele condiții de luptă. România se numără printre puținele țări din lume care, în afara unei rețele de învățămînt marinăresc de toate gradele, are și un institut cu facultăți unde sînt pregătiți specialiști pentru marina militară, comercială și de pescuit oceanic. Pentru formarea deprinderilor practice ale tinerelor cadre, institutul dispune de două nave-școală: cunoscutul bric cu artimon „Mircea" (urmașul velierului intrat în serviciu la sfîrșitul secolului trecut) și nava-școală „Neptun".

Magistrala transdobrogeană — Canalul Dunăre-Marea Neagră — prin porturile și șantierele sale va duce în curînd la schimbări radicale ale vieții din regiune. Evoluția în decursul mileniilor a navigației în spațiul carpato-danubiano-pontic și dovezi materiale ale îndeletnicirii strămoșilor mai îndepărtați sau apropiați, legate de meseria apelor, pot fi văzute în cadrul Muzeului Marinei Române din Constanța. Aici sînt păstrate, cu grijă, documente și relicve istorice care dovedesc că dintotdeauna noi am fost pe acest pămînt numit România și am navigat pe aceste ape românești.

Suprastructură de cargou

HRISOV, CA UN IZVOR. Cîtă limpezime și frumusețe păstrează [illegible] acel domnesc *„Hrisov pentru corăbiile Țărei ce sunt a înoda pe Dunăre"*, scris aici în „Bucuresci la anii 1793 noembre 23". Deci *„ca să se poată căra și aduce mărfile prin înlesnire pe apa Dunărei de la unu locu la altulu... am cugetat cu multă rîvnă să pricinuim această facere de bine țărei... ca să poată Valahia a face și a avea bolozane, șaici, caice și de toate vasele pe apa Dunărei"*. Așa că s-a făcut tot *„cîte unu vasu pentru trebuința fiesce-căruia județu"* și toate, au fost date spătăriei mari, *„sub oblăduirea căria este și paza tuturor marginilor țărei"*. De asemenea, la fiecare vas, prin poruncă domnească, s-au orînduit *căpitan „credincios și vrednic"*, reiz turc, veteran sau elthegiu, precum și marinari — *„șaicari și ghimigii, cîți vor trebui după mărimea vasului"*. Din acel noiembrie 1793 au trecut aproape două veacuri, în care multe s-au isprăvit, dar bruma uitării nu a acoperit vînzul de odinioară, care se ivește, iată din străfunduri de vreme așa ca un izvor de-a pururi susurînd!

ARGONAUT

Lansarea la apă

Căpitan de rangul II
VALENTIN DONICI

AICI, „culoarea cîntă iar lutul se preface în statui"

STUDIOUL DE ARTE PLASTICE AL ARMATEI

Bucurîndu-se de aportul unor artiști deosebit de înzestrați, Studioul de arte plastice al armatei, înființat în anul 1945, a dat la iveală mii de lucrări de sculptură, pictură sau grafică, toate avînd ca sursă de inspirație universul vieții ostășești, neasemuitele frumuseți ale patriei, tumultul marilor șantiere ale socialismului, istoria multimilenară a armatei și poporului român.

PICTURĂ — GRAFICĂ

„Ostaș român în aplicație" (grafică de Ion Pandele)

CALEIDOSCOP

Primul vapor militar

Mare solemnitate în portul Giurgiu, la 2 august 1864. Se face botezul primei noastre nave moderne de război, care va primi numele „România". Diligențele au adus de la București oaspeți de seamă, în frunte cu generalul Manu, ministrul de rezbel. Întregul oraș strălucește sub fîlfîirea drapelelor tricolore. Muzica militară cîntă și mulțimea adunată în port admiră frumosul vapor care se

leagănă pe valuri. În numele Domnitorului Cuza, generalul Manu spune: „Mergi, acum, scumpă „Românie", mergi pe apele Danubiului; străbate-i undele care încing țara de la un capăt la altul și spune tuturor că de azi patria și-a adăugat o nouă părticică, prin tine, care ești primul nostru vapor de război...".

Vaporul „România" avea o lungime de 35 de metri și era înarmat cu două tunuri.

Primele imagini

Un artist francez — Auguste Raffet — a trecut prin țara noastră în anul 1837 și a realizat mai multe desene pe care le-a publicat mai tîrziu în presa franceză. Desenele

sînt datate și înfățișează aspecte din viața ostășească bucureșteană. La 16 iulie 1837 Raffet a lucrat două dintre aceste desene: defilarea unui batalion de infanterie și ...

CALEIDOSCOP

hora ostășească, la o petrecere dată de domnitorul Alexandru Ghica, în grădina Scufa de pe Podul de Pămînt (Calea Plevnei de

azi). Acestea sînt primele imagini cu dată certă din activitatea ostășească de la noi, din secolul trecut.

Primele calendare militare

Printre sutele de calendare apărute în țara noastră în secolul trecut, se numără și trei care au avut profil militar: „Almanah

CALENDARUL
Resboiului
PE ANUL
1880.
Cu multe ilustrații.
PREȚUL 50 BANI

militar cu calendar", „Calendarul războiului" și „Calendarul armatei", toate apărute în București, primul în anul 1865, al doilea în 1880 și ultimul în 1890. „Calendarul răz-

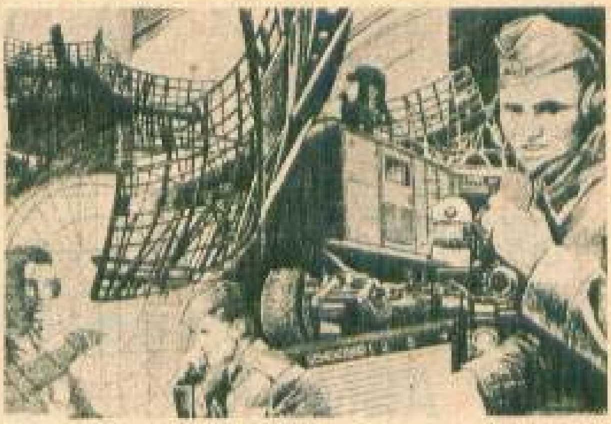
„De veghe" (grafică de Valentin Tănase)

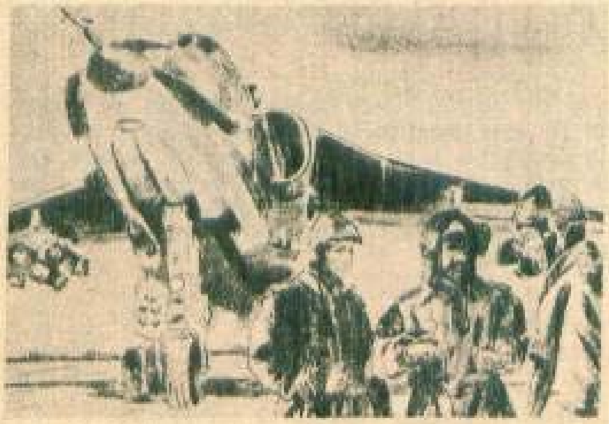
„Întoarcere din misiune" (studiu de locotenent-colonel Gheorghe Ioniță)

„Grija pentru armamentul din dotare" (grafică de Ion Pandele)

„Gata de zbor" (pictură de Ion Țărălungă)

STUDIOUL DE ARTE PLASTICE

„Prietenii vinătorilor de munte" (grafică de Albin Stănescu)

„În aplicație" (desen de Victur Dima)

STUDIOUL DE ARTE PLASTICE

SCULPTURĂ

„Zamolxes" (gips patinat de Pavel Mercea)
„Generalul-maior Panait Donici" (gips de maior Th. Zamfirescu)

Realizate în maniere diferite, purtînd o reală încărcătură emoțională, dar și mesaje pline de lumină, lucrările impodobesc incintele instituțiilor de cultură și învățămînt din armată, cazărmile, sînt prezente în numeroase alte locuri din țară.

Prin măiestria artiștilor studioului „culoarea cîntă iar lutul se preface în statui", **așa cum scria cîndva poetul Nicolae Dumbravă, și cum vă puteți convinge privind reproducerile publicate de noi în acest almanah.**

(continuare în pag. 112)

CALEIDOSCOP

boiului" avea 80 de pagini, în format de buzunar, și conținea, în afară de partea calendaristică propriu zisă, cîteva articole referitoare la războiul din 1877—1878, frumos ilustrate cu gravuri reprezentînd scene de lupte. „România — se afirma într-unul dintre aceste articole — s-a aruncat în acest război făcîndu-se admirată prin bravura fiilor săi". Mai substanțial — dublu ca format și număr de pagini —, „Calendarul armatei" pe anul 1890 publica, printre altele, o cronologie a evenimentelor care au precedat declanșarea războiului cu Poarta oto-

mană, precum și principalele episoade din luptele care au dus la victoria armatei române. Pe una dintre paginile acestui calendar întîlnim o frumoasă poezie a colonelului Candiano-Popescu — „Sentinela păzind steagul" (1877—1878), din care reproducem trei strofe:

Simt fiori trecînd prin mine
Și pe gînduri mă pornesc
Cînd mă uit cu drag la tine
Steag războinic românesc.

Vor pieri ades vlăstare
Sub al morții crud topor
Dar copacul stă-n picioare
Cînd e trunchiul un popor

Sîntem viță românească,
Noi prin voi vrem să trăim
Și chiar slava strămoșească
De pomană n-o primim.

În alte pagini sînt tipărite biografiile — însoțite de portrete în peniță — ale unor mari comandanți și ale eroilor din Războiul de independență.

CALEIDOSCOP

În perioada 1890—1916 au mai apărut: „Almanahul ostașului", „Almanahul militar", „Almanahul aviatorilor", „Calendarul maritim", „Calendarul amicul soldatului" — toate acestea aflîndu-se în colecțiile Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România și la Muzeul Militar Central.

ION MUNTEANU

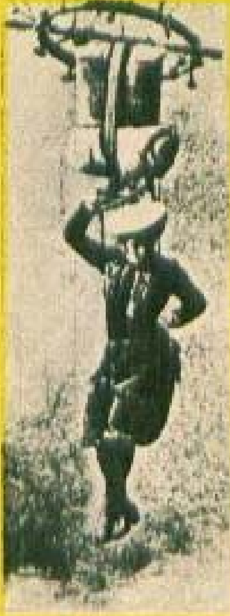

La sfîrșitul secolului trecut, un salt cu parașuta (construită rudimentar, cu o foarte mică marjă de siguranță), era considerat, pe bună dreptate, un act de mare cutezanță rezervat, în exclusivitate, bărbaților. Germana K. Paulus a vrut să demonsteze contrariul. A avut curaj și noroc și a reușit un salt spectaculos de la 1 000 de metri!

Una dintre cele mai rare fotografii executate în timpul primului război mondial: saltul în gol al unui aviator german după ce aparatul său a fost lovit în plin. De notat că, în 1915, cînd a fost înregistrată imaginea, piloții nu aveau parașute.

O superfortăreață zburătoare făcînd explozie în timpul executării unui raid aerian

EROI, VICTORII, LĂNCI ȘI SPADE...

Pînă a ajunge la o viziune artistică modernă, analitică, asupra istoriei, filmul cu mari desfășurări de trupe a parcurs un drum lung. Născut în epoca „marelui mut", el s-a simțit obligat, pentru a-și cuceri un public larg, să pună la bătaie tot arsenalul și tehnica proaspăt descoperite – spade, tunuri, tancuri, obuze –, dar din toată încleștarea zgomotoasă dintre armatele de pe ecran, nu răzbăteau în sală decît sunetele unui pian dezacordat... Gigantice decoruri reconstituite la Cinecitta sau la Hollywood, un Babilon sau un Ninive asediate, or spectaculoase bătălii ca în Cabiria lui Pastrone sau Intoleranța lui Griffith, cu mii de figuranți „uciși" pe cîmpul de luptă – erau imagini impresionante dar... mute. Deci, nevoia de exagerare a gestului, a suferinței exteriorizate patetic, a uralelor mimate excesiv, așa, ca să poată răzbate la public ceva din marile dureri pe care le aduc cu ele, de cînd lumea, războaiele. Purtate și pe ecran, cînd cu ghioaga, cînd cu laserul, de la războiul cavernelor la fantasticul (dar, vai, cît de posibil!) război al stelelor... Pentru că iată, cu timpul și cu istoria cinematografului, pînă și un „science-fiction", cum i se spune, modern, în care luptătorii cosmici mînuiesc spade-laser luminoase, silențioase, poate deveni un film actual. Descriind o istorie pe cît de fantastică la prima vedere (ca Ultimul țărm al lui Kramer sau Odiseea... lui Kubrik), pe atît de posibilă aventură distrugătoare a omenirii.

O generoasă tradiție:

FILMUL PATRIOTIC

Vocația pentru film istoric-patriotic s-a afirmat chiar de la prima noastră realizare cinematografică datînd din 1912 — **Războiul pentru independență** — film care evocă, în imagini inspirate, surprinzătoare pentru acea vreme, evenimentul de la 1877, luptele și jertfele prin care statul nostru modern își obținea neatîrnarea.

Prima reconstituire românească se filma în condiții rudimentare, dar cu entuziasmul unor mari actori patrioți și regizori de teatru, conduși de Grigore Brezeanu, fără experiența filmului, cu trei ani înaintea faimoasei epopei americane *Nașterea unei națiuni* de Griffith.

Războiul pentru independență a stîrnit un puternic ecou patriotic în sufletele românilor de pretutindeni pentru că a rulat cu succes imens *„dincoace și dincolo de Carpați, pregătind spiritele pentru Unirea cea mare"* — cum anunțau cu mîndrie ziarele vremii. Episoade ale gloriosului război pentru obținerea independenței de stat erau reconstituite pe ecran cu ajutorul a 80 000 de ostași și ofițeri ai armatei noastre ce asigurau desfășurarea scenelor de luptă, autenticitatea secvențelor de front. Evenimentele erau prea apropiate (se împlineau doar 25 de ani de la celebrele victorii de la Grivița și Smîrdan imortalizate în picturile „tînărului" Nicolae Grigorescu — picturi ce inspiraseră cadrele filmate) pentru ca documentul să nu prevaleze în film asupra ficțiunii. Mulți dintre foștii combatanți trăiau încă, ei se revedeau în vîltoarea luptelor, reconstituirile trebuiau deci să aibă girul documentului și al iconografiei vremii, la care se adăuga și o literatură devenită bun cultural de largă circulație, precum ciclul de versuri patriotice închinate de Vasile Alecsandri bravilor dorobanți. *„Toți dorobanții, toți căciularii, români de viță veche..."*

Ostașul român, erou de film

Din ele s-au inspirat autorii primului nostru film-document și totodată primul film de ficțiune — cînd au creat portretele-simbol ale lui Peneș Curcanul, ale junei Rodica *„purtînd cofița cu apă rece"* spre a alina durerile rănițiilor din tranșee. Tablouri vivante, care alegorice, ca la o mare sărbătoare populară — așa și era această primă filmare a unei mari victorii a *„falnicei armii române"*, cum o cîntau poeții — toate își dădeau mîna spre a crea acel suflu sincer, vibrant, ce avea să facă din primul film istoric românesc și un document interesant al spiritului entuziast al epocii. Entuziasmul unor mari autori precum: Constantin Nottara, Aristide Demetriade, Aurel Athanasescu, Ion Brezeanu, Aristizza Romanescu, Maria Ciucurescu, Agepsina Macri — dintre care unii interpreți acceptaseră roluri mici sau chiar figurație, pentru a nu lipsi de la acest măreț *„gest patriotic și cultural"*, cum a fost socotit. Gest urmat și de alte încercări mai izbutite artistic sau mai puțin, dar toate dovedind interesul pentru filmul istoric al unor personalități ale vremii. În 1914, scriitorul Emil Gîrleanu aduce pe ecran, împreună cu un grup de actori ai „Naționalului" craiovean, faimoasa legendă a Cetății Neamțului. După război se realizează mai multe evocări. Cu toate stîngăciile începuturilor, a naivităților de filmare, aceste imagini ne transmit și astăzi ceva din vibrația unei vocații naționale: cea a filmului istoric — și a unei reveniri, în timp, la chipul eroului-ostaș.

„PENTRU PATRIE" ȘI MARILE EPOPEI ÎN IMAGINI

Nobila tradiție a filmului patriotic e preluată cu succes în anii noștri, ani în care se pun bazele epopeii cinematografice moderne cu **Dacii** și apoi cu **Columna.** Mai tîrziu, Sergiu Nicola-

Agonia unei nave (18 martie 1916)

Curiozități

● Senaherib, rege al Asiriei (705—681 î.e.n.) a suferit o înfrîngere din cauza șoarecilor, mai precis a șoarecilor de cîmp din Egipt. Se spune că șoarecii au ros, în timpul nopții, toate corzile arcurilor și toate curelele scuturilor soldaților săi, punîndu-i în imposibilitatea de a lupta.

● În apropiere de o tabără militară, aflată în împrejurimile orașului Sydney, își aveau cuiburile stoluri de coțofene. Cu timpul, păsările s-au deprins să imite cu atîta meșteșug sunetul goarnei, încît au produs o adevărată dezorganizare în viața taberei. Cînd se așteptau mai puțin, soldații erau chemați la masă sau auzeau cu uimire sunetul alarmă. Pînă la urmă, goarna a trebuit să fie înlocuită de cimpoiul scoțian.

● Cine nu știe că gîștele de pe Capitoliu au fost acelea care au salvat Roma de la invazia galilor? Acest amănunt a determinat șefii unei firme americane („Truck Equipment Incorporated") să achiziționeze un număr de gîște „de serviciu", le-au școlarizat și le-au dat nume de Georgia, Rosie, Endi, Sandy și Slim. Rezultatul? Gîștele păzesc cu străşnicie sediul firmei. Niciunui hoț nu i-a reușit vreo spargere.

● În Canada, muștele din genul „Drosophila" sînt folosite pe aeroporturi pentru a depista arme sau droguri. În acest fel, canadienii au pus în practică cercetările geneticianului japonez Nikuchi care a reușit să obțină muște din specia amintită — mutantele de oțel — extrem de sensibile la mirosurile emanate de asemenea obiecte sau substanțe.

● Alexandru Macedon este primul care a legiferat raderea bărbii în țara sa. Motivul? Într-o bătălie cu perșii, unul dintre detașamentele sale a suferit pierderi considerabile deoarece cei atacați îi apucau pe potrivnici de barbă și îi doborau foarte ușor.

● Revolverul a fost fabricat în anul 1837 de un tînăr american, Samuel Colt, care încă din copilărie dovedise o pasiune pentru armele de foc. Numele său este cunoscut astăzi prin revolverul tip **Colt.**

● Pixul a fost inventat acum 53 de ani. Inițial, invenția n-a interesat pe nimeni, fiind considerată inutilă. În timpul celui de-al doilea război mondial, aviatorii se plîngeau că la calculele pe care le făceau în timpul zborului nu puteau folosi stilourile obișnuite, deoarece, din cauza diferențelor de presiune, cerneala era aruncată afară. Atunci s-au cercetat arhivele birourilor de brevete și descoperitul creion cu pastă a cucerit în scurt timp lumea.

Culese de R. DUMITRU

Caleidoscop

O cursă de pomină

În primăvara anului 1896 a fost organizată prima cursă pedestră de mari proporţii din ţara noastră. Iniţiativa a avut-o Cercul Militar din București, care a reușit să atragă în competiţie citeva sute de candidaţi: ostaşi, studenţi, funcţionari, meşteşugari. Cel mai tînăr înscris a fost un elev din Piteşti, în vîrstă de 15 ani, iar cel mai

bătrîn, un pensionar din Călăraşi, în vîrstă de 78 de ani. Duminică 12 mai 1896 s-a dat plecarea din Bucureşti. Erau prezenţi la start 334 de concurenţi (din mai mult de o mie înscrişi). Mulţi dintre concurenţi au abandonat cursa după primii kilometri, alţii pe la jumătatea drumului spre Piteşti, unde au căzut frînţi de oboseală. „Da ce-aveţi maică, de alergaţi aşa?" – îi întrebau ţărăncile pe cei căzuţi, ieşindu-le înainte cu doniţele cu apă. „Erau, printre alergători, tot felul de oameni – ne spun ziarele timpului – unii desculţi, alţii cu cisme, cei mai mulţi cu opinci luate înadins pentru acest drum; unii aveau umbrele ca să se apere de bătaia soarelui." La terminarea acestei curse Bucureşti-Piteşti şi înapoi (218 km) primul sosit a fost sergentul-major Ilie Gheorghe (în fotografie [illegible] cuceriseа întreaga distanţa în 42 de ore, al doilea sosit, Secara Ion, în 45 de ore, iar al treilea – de necrezut – pensionarul Stan Alexe, în vîrstă de 68 de ani.

După terminarea marii întreceri, cîştigătorul, Ilie Gheorghe, a declarat ziariştilor: „Am luptat numai şi numai pentru onoarea de militar şi, în special, de vînător" (făcea parte din unităţile de vînători).

Vivandierele

Vivandierele au apărut pentru prima dată în armata franceză, în secolul al XVII-lea şi s-au menţinut pînă în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Ele însoţeau trupele în deplasare, la manevre şi în campanii, ţinînd

escu realizează **Pro Patria** (Pentru patrie), cu acelaşi ţel artistic în a descrie sufletul şi suflul colectiv — cel al armatei române, acţionînd ca un singur om în războiul pentru obţinerea independenţei — o replică modernă, de înaltă profesionalitate, la *Războiul...* pionierului celei de a şaptea arte la noi, Grigore Brezeanu. Aceeaşi tipologie populară — sute de oameni proveniţi din diverse medii, fiecare individualizat prin cîteva tuşe energice: gornistul (Emil Hossu) care moare în braţele surorii lui (Ileana Popovici), o fetişcană îmbrăcată în haină militară, care va prelua goarna şi va suna atacul; Peneş Curcanul (interpretat simplu şi emoţionant, cu căldura şi hazul cunoscut al actorului Sebastian Papaiani); bunele surori de caritate îngrijind răniţii, cîţiva generali cunoscuţi, comandanţi, îmbărbătîndu-şi ostaşii — un tablou uman multicolor, avînd ca dominantă dragostea de ţară. Puterea de sacrificiu. O pagină glorioasă din vasta galerie istorică începută tot de Sergiu Nicolaescu şi Titus Popovici cu **Dacii**. Cei pe care i-ai crede pogorîţi parcă din legendă, ca şi **Burebista** (alt film portret datorat de astă dată lui Mihnea Gheorghiu şi Gheorghe Vitanidis, protagonist George Constantin), dacă existenţa lor pe acest pămînt şi bogata civilizaţie găsită de romani în Dacia n-ar fi atestată de istorici cu peste două mii de ani în urmă. În **Dacii** şi **Columna** (ultimul în regia lui Mircea Drăgan) aduce, alături de detaliul bătăliilor dintre daci şi romani (refăcute cu exactitate pornind de la imaginile dăltuite în piatră pe Columna lui Traian), memorabilele scene ale serbărilor închinate lui Dionysos, în care apar şi numeroase portrete în acţiune ale unor căpetenii consemnate de istorie: Decebal (Amza Pellea) alături de marele preot (Emanoil Petruţ) sau împăratul Traian

(Amedeo Nazzari). Într-o viziune unitară, şi **Dacii** şi continuarea, **Columna** (scenariul Titus Popovici, regia Mircea Drăgan) recompun, cu un puternic simţ dramatic, furtunoasa pagină de formare a unui mare popor, poporul român. De aici respect pentru imaginea celor două armate duşmane în crîncenă înfruntare; nimic minimalizat în favoarea unora din ele — forţa tragică cu care sînt zugrăviţi ostaşii lui Decebal, de o vitejie legendară, *„învinşi dar nesupuşi"* — cum sună cronica lui Dio Cassius — de către legiunile romane, superioare numeric, cu armament „modern" (ca în scena antologică a dărîmării zidurilor cetăţilor dace cu faimoasele berbece romane). O concepţie ştiinţifică a stat la baza acestei ample viziuni artistice. Mai liber ca fantezie, ca ficţiune artistică pentru o perioadă istorică anterioară *Dacilor*, cea a formării primului stat dac centralizat a fost, cum am mai amintit, **Burebista**.

Un mare salt în istorie... şi ajungem la portretul cinematografic. Acelaşi scenarist — Mihnea Gheorghiu şi acelaşi regizor — Gheorghe Vitanidis — au adus pe ecran şi chipul lui Dimitrie Cantemir (strălucit interpretat de Alexandru Repan), urmat de filmul de aventuri, din aceeaşi perioadă, **Muşchetarul român**. Tablou de epocă viu colorat, straie de muşchetari porniţi într-o acţiune pe cît de temerară pe atît de eroică, nerv, fantezie, umor şi un rol-mănuşă pentru simpaticul muşchetar cu capă şi spadă: Iurie Darie.

Ostaşul român, erou de film

CU MIHAI VODĂ LA ALBA IULIA

Cînd armele zăngăne, muzele tac. Vechiul dicton nu pare potrivit „muze-ului" nostru cinematografic. Unde se pot găsi de toate, de la platoşele şi zalele oştenilor lui **Mihai Viteazul**, la puşca mitralieră sau tunurile antiaeriene ce apără **Porţile albastre ale oraşului**. Şi am numit două filme, foarte diferite ca gen şi scriitură cinematografică, avînd ca numitor comun un erou — l-aş zice eroul colectiv. Ostaşul român reprezentat de miile de viteji ai domnitorului care a intrat în Alba Iulia, ca voievod al celor trei Ţări Române, împlinind visul străvechi de unire: Mihai Viteazul. Desigur, mai ales lui, grandiosului vizionar şi luptător al neamului, diplomat înţelept şi mare om politic al vremii, cinematograful românesc i-a dedicat portretul scris de Titus Popovici, regizat de Sergiu Nicolaescu şi interpretat memorabil de Amza Pellea. A urmat şi un al doilea, într-o altă concepţie, mai eseistică faţă de eveniment, **Buzduganul cu trei peceţi**, scris de Eugen Mandric, regizat de Constantin Vaeni şi strălucit interpretat, cu un fel de nelinişte modernă, de Victor Rebengiuc. Totodată, foarte dinamic realizat era în ambele filme şi portretul colectivităţii care apărea în planul secund, îndeosebi în secvenţa antologică a încoronării lui Mihai la Alba Iulia (film realizat în regia lui Sergiu Nicolaescu). Aparatul descria, în cadre largi, mulţimea înflăcărată de oşteni şi tîrgoveţi, ţărani ovaţionînd pe cel ce realizase prima mare unire.

VARA CEA MAI FIERBINTE

Grupul cel mai mare de filme care au antrenat condeiele scenaristice, forţele regizorale, actoriceşti şi operatoriceşti cele mai multe şi mai diverse ca stil, îl constituie, desigur, grupul filmelor închinate istoricului eveniment de la 23 August 1944. Revoluţia socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă, care a deschis României drumul spre marile prefaceri de astăzi, a inspirat pagini cinematografice antologice. De la **Valurile Dunării** (debutul scenaristic al lui Titus Popovici şi Francisc Munteanu, regia de Liviu Ciulei) la **Ziua Z**, cea mai recentă evocare a pregătirii şi desfăşurării insurecţiei organizată şi condusă de Partidul Comunist Român (film scris de Ioan Grigorescu şi adus în imagine de Sergiu Nicolaescu), cinematografia naţională se poate mîndri cu reuşite emoţionante. Lor li se adaugă o nouă filă istorică, reconstituită cinematografic tot de Sergiu Nicolaescu, după o partitură scenaristică a lui Titus Popovici. **Noi, cei din linia întîi**, imaginea jertfelor eroicei armate române care a luptat pentru înfrîngerea definitivă a fascismului, pînă la victoria finală. Dar lupta eroică în cel de-al doilea război mondial s-a dus deopotrivă pe front ca şi în spatele frontului. Personajul din filmul **La patru paşi de infinit** (filmul lui Francisc Munteanu) este un ofiţer în civil (Silviu Stănculescu) care, rănit în urma unei acţiuni

Ostaşul român, erou de film

CALEIDOSCOP

un fel de mici bufete — cum le-am spune astăzi — în care vindeau ostaşilor alimente şi băuturi. Pe vremea lui Cuza, vivandierele au apărut şi în armata română. În „Monitorul oastei", din 19 august 1864, se află publicat înaltul ordin de zi nr. 1048, semnat de Domnitorul Cuza, care hotărăşte: „Se aprobă ca fiecare corp de armată să aibă cîte o vivandieră. Leafa şi întreţinerea ei va fi din masa generală de întreţinere a corpului". Uniformele vivandierelor erau diferite, fiecare armă avînd modelul său. Toate însă purtau şorţuri şi pălării.

I.M.

Cine a inventat submarinul?

Fireşte că nu se poate răspunde la întrebare dînd numele unui singur om. Ca în numeroase alte domenii şi în cel al construcţiilor navale — în cazul de faţă al submersibilelor — nenumăraţi inventatori şi constructori şi-au adus contribuţia, de cele mai multe ori anonimă sau uitată cu timpul. Investigarea atentă a documentelor poate oferi surprize dintre cele mai plăcute. Iată ce se poate citi, de exemplu, în ziarul englez „The Daily Telegraph" *din 25 ianuarie 1882*: „După cîte ştim, numeroasele experimente făcute în direcţiunea aceasta (a realizării unui submarin — n.n.) n-au condus la nici un rezultat practic; se pare însă că un tînăr inginer român numit Traian Teodorescu, după o lungă stăruinţă, ar fi izbutit să învingă greutăţile şi dificultăţile care doborîseră atîţia inventatori. De cîtva timp acest domn a supus la aprecierea unei comisii tehnice, constituită de guvernul român, modelul vasului său submarin". *Ziarul scrie în continuare cum funcţionează „vaporul-peşte" şi perspectivele pe care le are, amintind şi de cartea lui Jules Verne intitulată „20 000 de leghe sub mări".*

Mitralioara de la 1877

Printre armele cu repetiţie cunoscute în Europa în deceniul al optulea al secolului trecut, se afla şi mitraliera „Cristophe-Montigny", fabricată la Bruxelles în anul 1874. Una dintre aceste mitraliere a fost folosită de trupele române în războiul de independenţă. Presa a consemnat-o sub denumirea de „Mitralioara de la 1877", fiind prima şi singura armă cu repetiţie din dotaţia armatei

CALEIDOSCOP

noastre de atunci. Locotenentul Petre Ștefănescu, din Batalionul 2 Vînători, a lăsat o descriere amănunțită a acestei arme, din care extragem următoarele: „țeava armei era formată dintr-un tub lung de 900 mm și gros de 150 mm. În tub se aflau 37 de țevi mai mici. Mecanismul de aprindere avea 37 de percutoare și 37 de arcuri spirale, grupate într-un butoiaș de bronz. Întregul ansamblu era montat pe un afet de tun, pe două roate, tras de un atelaj cu trei cai. Mitralioara era deservită de cinci ostași, comandați de locotenentul Ciupagea".

Indiferent de rezultatele obținute cu această armă, ea reprezintă o pagină interesantă din istoria Batalionului 2 Vînători și a armamentului oastei române.

I.M.

Arme cu țeavă curbă

Despre existența unor arme cu țeava curbă s-a mai scris, dar foarte puțini le-au văzut sau au luat cunoștință de eficacitatea lor. Documentele de arhivă demonstrează că, într-adevăr, s-au făcut experiențe cu astfel

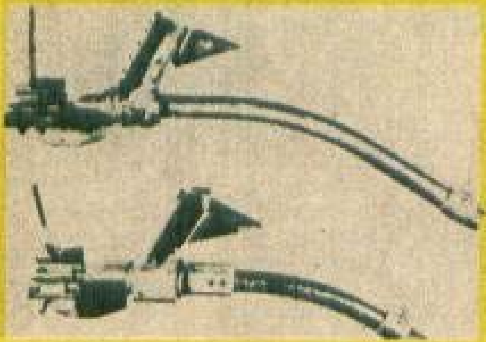

de arme și chiar au intrat în înzestrarea unor unități germane. Existau trei tipuri de arme cu țeavă curbă realizate de hitleriști în timpul celui de-al doilea război mondial și făceau parte, ca și rachetele V1 și V2, din arsenalele secrete cu care Hitler spera să schimbe soarta războiului în favoarea sa. La prima vedere ar părea arme de mică importanță dar pentru realizatorii lor, nu. Ele erau menite a acoperi unghiul mort de tragere al mitralierelor instalate pe avioane. De asemenea se preconiza folosirea lor și în luptele de stradă, trăgătorul putîndu-și alege și fixa ținta printr-un vizor special instalat la unele modele. Pînă la urmă, dintr-o serie de modele încercate în poligoane speciale, s-au reținut doar două: un pistol mitralieră, pentru luptele de stradă și, ca atare, prevăzut cu vizorul amintit, și un altul împotriva tancurilor. Se pare că s-a renunțat la montarea lor și pe avioane, scopul principal pentru care fuseseră concepute. Nu deținem date asupra rezultatelor obținute, dar bănuim că mare ispravă n-au făcut de vreme ce din totalul de circa 20 000 cîte se preconiza a fi fabricate s-au realizat doar 4—500. În fotografie: pistoale mitralieră cu țeavă curbă și vizor.

GH. LUCIAN

de sabotare a mașinii de război germane e adăpostit în podul unei case cîteva zile de o fetișcană. El va reuși, prin intermediul tinerei, să reia legătura cu comandamentul ce pregătea insurecția. O poveste de dragoste sfîrșită dramatic — eroul moare dar fata îi va prelua misiunea patriotică. E și cel mai bun film al lui Francisc Munteanu — regizorul cel mai pasionat și consecvent cu evocarea acestei pagini din istoria țării (**Tereza și diavolii,** în care Ion Dichiseanu era conducătorul unui mic grup de comando pe frontul antihitlerist, sau **Pistruiatul** (serial de televiziune), prietenia dintre un copil orfan și un locotenent, jucat cu căldură de Sergiu Nicolaescu — sau **Detașamentul Concordia** (tot un militar ajută la organizarea unui sabotaj într-o regiune petroliferă ce alimenta frontul hitlerist).

Personajul din această perioadă descris de Francisc Munteanu are cam aceleași trăsături morale: curaj, disciplină, inițiativă,

Ostașul român, erou de film

umanism, în mai toate filmele sale, indiferent ce actor l-ar interpreta. Dar el are şi cîteva calităţi în plus care-l particularizează faţă de alţi eroi ai filmului Eliberării şi anume: firesc, simplitate, discreţeţe, umor. Şi o anume autoironie care îl salvează de patetism rigid, chiar şi în cele mai dramatice situaţii. În **Alexandra şi infernul** — ecranizare de Iulian Mihu a romanului unui scriitor dedicat evocării vieţii ostăşeşti — Laurenţiu Fulga (care a şi trăit această viaţă, încă din tranşeele războiului antihitlerist) — eroul e o femeie. Dar toată odiseea traversării frontului în căutarea iubitului aduce în prim-plan acelaşi erou emblematic de care aminteam. Şi anume, eroismul ostaşului român. Iulian Mihu e regizorul care, cu mulţi ani în urmă, debutase (împreună cu Manole Marcus) cu un film cutremurător, evocînd episoade din primul război mondial: **Viaţa nu iartă.** Accentul dramatic era pus atunci pe consecinţele nefaste ale războiului, pe drama celor întorşi acasă cu sufletele ori trupurile mutilate. Un puternic pamflet antirăzboinic în favoarea păcii şi a umanismului luminat, inspirat din literatura lui Alexandru Sahia. Şi tot o sursă literară generoasă, **Pădurea spînzuraţilor** de Liviu Rebreanu, şi aceeaşi dramatică perioadă istorică, războiul din 1916, a stat la baza operei de mare profunzime şi umanitate regizată de Liviu Ciulei. În rolul ofiţerului român Bologa (în care îndentificăm pe fratele romancierului) ce preferă să fie spînzurat decît să tragă în fraţii săi, Victor Rebengiuc. Genul filmului evocare a unei întîmplări reale, „filmul document" — să-l numim — e strălucit reprezentat de **Pe aici nu se trece,** dedicat de Titus Popovici şi Doru Năstase eroilor de la Păuliş — elevii unei şcoli militare — dintre care mulţi jertfindu-şi viaţa, jertfindu-se pînă la ultimul om, au apărat poziţia încredinţată. Şi o altă evocare-monument (fără a avea ceva rigid monumental în ea) este cea realizată de Virgil Calotescu în cinstea eroilor de la Moisei: **Ultima frontieră a morţii.** Un sat întreg devine erou sub conducerea ofiţerului comunist (fostul învăţător al satului) interpretat cu umanitatea şi simplitatea caldă a celui care a fost un mare actor de film, Emanoil Petruţ. În acelaşi film despre Moisei, un rol de compoziţie realizat admirabil de Florin Piersic. Şi o interpretă de mare clasă artistică (din păcate rar întîlnită în filmele noastre) Mariana Mihuţ — jucînd un fel de „ostaş fără uniformă" — partizană, ducînd un joc dublu, extrem de periculos, pentru a încerca să distragă atenţia hitleriştilor (unul din ei, figurat cu subtilitate de Ion Dichiseanu).

STEJAR, EXTREMĂ URGENŢĂ

Un semnal care a marcat începutul insurecţiei — **„Stejar, extremă urgenţă"** — a devenit şi titlul filmului prin intermediul unui dramatic episod din activitatea extrem de interesantă a unui agent de contrainformaţii — interpretat de Constantin Diplan (actor aflat la început de drum artistic) într-o competiţie a inteligenţei, perspicacităţii, curajului, cu inamicul său — ofiţerul hitlerist — susţinut cu multă subtilitate şi forţă de Ion Caramitru. În rolul unei tinere violoniste evreice urmărite de Gestapo, strălucită, Irina Petrescu.

Un alt trio actoricesc de zile mari, într-o altă acţiune de spionaj-contraspionaj avînd ca fundal geografia, frumoasa natură a Deltei, iarna, dar ca fond istoria, cîteva luni înainte de **Ziua Z** — susţinea filmul lui Sergiu Nicolaescu, după un foarte bun scenariu al lui Bujor Nedelcovici: **Întîlnirea.** Cei trei, în riscantul joc

Ostaşul român, erou de film

Caleidoscop

Călare, 3550 Km

Un ofiţer român, căpitanul de infanterie N. Păun, este trimis la Paris, în anul 1911, pentru a se specializa în cartografie. Dornic să cucerească admiraţia lumii sportive, acest cutezător se hotărăşte să parcurgă călare drumul pînă în capitala Franţei. Obţine aprobarea şi începe călătoria. Din procesul verbal încheiat de reprezentanţii Ministerului de Război aflăm amănuntele plecării: „Căpitanul N. Păun, din infanterie, a pornit în ziua de 24 aprilie 1911, ora 7 dimineaţa, călare, spre Paris, pe iapa Nonnius, în etate de 9 ani, jumătate sînge, de provenienţă din Rădăuţi. Greutatea purtată: 59 de kg călăreţul şi 22 de kg şaua cu coburii plini cu

cele necesare şi cu o pătură de lînă deasupra — total 81 de kg. Iapa este însoţită de o mînză, de 2 ani, care poartă pe spate un împachetaj cu două samare pline cu bagajele ofiţerului (între acestea fiind şi un aparat fotografic şi 8 potcoave de oţel) — total 38 de kg. Mînza merge alături de iapă, legată cu o coardă lungă de 2 metri".

Un grup de ofiţeri, camarazi de regiment, l-au însoţit pe căpitanul Păun pînă la Titu, apoi acesta şi-a continuat drumul singur. Ruta aleasă a fost: Bucureşti-Piteşti-Craiova-Orşova, apoi prin Ungaria, Tirol, Innsbruck, Elveţia, Franţa. La 15 iunie ajunsese la Berna, iar la Paris, la 23 iunie. Întreaga cursă, măsurată cu exactitate pe hartă, însumează 3 550 de km, iar timpul consumat — 58 de zile, deci o medie de 62 de km pe zi. Record absolut la vremea aceea pentru o astfel de demonstraţie sportivă.

Fotografia alăturată îl înfăţişează pe ofiţerul Păun, cu cei doi cai ai săi, într-o trecătoare de pe muntele San Gotthard.

I.M.

Cu Saint-Exupéry de la Bucureşti la Brăila

Celebrul scriitor şi aviator Antoine de Saint-Exupéry ne-a vizitat ţara în luna mai a anului 1936, cu care prilej ţine o remarcabilă conferinţă sub cupola Ateneului Român. Oaspetele francez este invitat apoi să facă o

CALEIDOSCOP

călătorie la Brăila, unde ajunge pe calea aerului. De aici, o șalupă și apoi o lotcă pescărească îl vor plimba prin locurile pline de frumusețe ale Bălții Brăilei. Ospitalieri, ca toți românii, oamenii acestor locuri îi oferă o celebră masă pescărească de la care nu a lipsit mămăliga cu saramură și vinul de S... rica și Niculițel. La întoarcere, în aceeași seară, pe aeroportul Băneasa, avea să declare: „Mi-ați oferit clipe de basm, o poveste cum nu credeam că voi avea șansa să o aflu. Mi-ați făcut un dar pe cît de neașteptat pe atît de minunat. Sînt fericit".

I. MANU

Serviciul militar la romani

Vechea Romă nu întreținea o armată permanentă. La origine, războaiele nu porneau decît la începutul primăverii și se încheiau toamna; în timpul iernii cetățenii rămîneau acasă și se proceda în fiecare an la o nouă mobilizare. Mai tîrziu, lărgirea teatrelor de operații, sporirea efectivelor implicate în lupte au obligat pe romani să mențină armata pe picior de război în tot timpul anului. Toți cetățenii erau obligați să presteze serviciul militar, în cadrul unor limite de vîrstă. În ziua fixată pentru recrutare, cei mobilizabili se adunau la Capitoliu; aici 24 de tribuni militari, desemnați în prealabil, erau repartizați în patru legiuni, care urmau să constituie efectivul normal al unei recrutări. Jurămîntul (sacramentum) era depus în fața comandantului și constituia fundamentul juridic al condiției soldatului, o legătură personală, de natură religioasă, între soldat și șeful său. Dacă în timpul companiei comandantul se schimba, trebuia să se procedeze la o nouă prestare a jurămîntului. Pe lîngă aceasta jurămîntul conferea ostașului dreptul de a se servi de armele sale împotriva dușmanului.

Sensul jurămîntului unui soldat, care, în linii generale s-a păstrat pînă astăzi, era „să execute ordinele comandantului sub care va trebui să lupte împotriva oricărui dușman, să nu părăsească steagul, să nu săvîrșească nici o acțiune contrară legii". *Nerespectarea acestui jurămînt atrăgea după sine pedeapsa cu moartea.*

Maior EUGEN PELIN

Pentru realizarea acestei imagini — un glonț străbătînd o portocală, cu viteza de 355 m/secundă — s-a folosit un aparat special: expunerea 1/100 000 dintr-o secundă

de-a tatonarea reciprocă: unul din ei era agent fascist, dar care? colonelul (Sergiu Nicolaescu) sau pictorul pacifist (Ovidiu Iuliu Moldovan) sau femeia de care se îndrăgostesc amîndoi și care dă amîndorura speranțe (Ioana Pavelescu). Condus cu abilitate, tensionare impecabilă, filmul desfășura un adevărat suspense psihologic și polițist — pînă la dramaticul deznodămînt din ultima secvență.

Tot un film cu partizani ne propunea și pelicula **Punga cu libelule** de Manole Marcus. „Frumoasa nadă", paravan al acțiunii ilegale, conspirative, era jucată de Eniko Szilaghi.

„DECOLĂRI" SUCCESIVE

Sigur că cel mai spectaculos domeniu militar din timp de pace e aviația. „Șoimii" au atras dintotdeauna interesul aparatului de filmat, începînd cu **Vultur 101,** cu lupingurile sale spectaculoase, pînă la mai recentul **Zbor periculos,** datorat „aviatorului" Vladimir Găitan, condus de la sol, de regizorul Francisc Munteanu. Antrenant, plăcut, bine filmat, dar... de ce oare se atinge greu înălțimea artistică chiar și la atari altitudini filmate? Mă gîndesc la mai vechiul **Parașutiștii,** cu un fermecător — și tînăr — Florin Piersic — care și-a luat cu ocazia turnării acestui film și un brevet de parașutist — sau **Destinația Mahmudia** — alt aviator, altă dilemă profesional-sentimentală, alt orgoliu ușor sancționat de autorii filmului: scenaristul-aviator, maiorul pe atunci Doru Davidovici și regizorul Alexandru Boiangiu.

Cu Decolarea mai veche își luase zborul spre film Timotei Ursu. Personajul său, un tînăr și talentat pilot (Emil Hossu) își face ucenicia pe un avion sanitar care nu-l atrage. Ar da bir cu fugiții dacă... dacă n-ar fi un pilot mai vîrstnic (Liviu Ciulei) care-i amintește datoria (și focul meseriei). O fată care... Un prieten care... Și așa mai departe. O prospețime a privirii, o promisiune onorată cu vremea. Temerarii marinari își au și ei cîțiva demni reprezentanți în filmul românesc. Puțini dar unii memorabili: Ștefan Iordache în **Bună seara, Irina** de Tudor Mărăscu. Film tandru, film mai mult poetic despre soarta acelui Ulisse modern plecat în misiune pe mare, pe care Penelopa nu mai vrea să-l aștepte, deși îl iubește, se iubesc, dar orgoliul, necomunicarea... Un adevărat lup de mare, nici el înțeles de consoartă, cu o problemă mai dificilă — un caz de conștiință marinărească ce-l macină pe fostul comandant al unei nave avariate — intră în memoria noastră cinefilă, grație dramatismului interpretării lui Gheorghe Cozorici, în filmul scris de Ioan Grigorescu și povestit în imagini de Nicu Stan: **Un echipaj pentru Singapore. Șapte zile** sau mai degrabă singurătatea alergătorului de cursă lungă aș subintitula admirabilul portret al unui ofițer ce descoperă în zilele noastre o rețea de răufăcători și de spionaj economic — erou jucat de Mircea Albulescu în filmul psihologic semnat de Mircea Veroiu. Aceeași acțiune primejdioasă și secretă, menită unei izolări — uneori de săptămîni în șir — pentru a da de urmele unor elemente periculoase pentru societatea noastră — întreprinde și un alt personaj-detectiv căruia îi dă viață Sergiu Nicolaescu în **Accident** ca și în **Viraj periculos.** Relația omului legii cu tînărul delincvent (George Mihăiță), pe care încearcă să-l salveze în ultimă clipă, să-l recupereze pentru societate, dă finalului din **Accident** un dramatism deosebit. O umanitate specifică mentalității omului zilelor noastre — indiferent că poartă haină militară sau civilă. În registrul parodic, un „policier" spiritual, **Șantaj** de Geo Saizescu, după cartea Rodicăi Ojog-Brașoveanu impune un cuplu amuzant à la Sherlock Holmes și doctor Watson, interpretat cu nerv de Ileana Stana Ionescu și de Sebastian Papaiani. Viața tînărului recrut, stagiul lui în armată schițată liric, cu un anume firesc și umor într-un film de început al lui Șerban Creangă, **Căldura** (protagonist Vladimir Găitan) și tot într-un debut — cel al lui Lucian Mardare cu **Fata Morgana.**

Și cam atît. Puțin, cred, pentru o sursă atît de bogată a unei realități ce ar putea oferi și cinematografiei motive generoase de inspirație. Așteptăm acele filme pasionante, inspirate dintr-o activitate pe cît de pasionantă pentru cei ce-o împlinesc, pe atît de utilă nouă, tuturor. Patriei socialiste.

ALICE MĂNOIU

ADRIAN MIERLUȘCĂ

Gînd pentru pace

Voi, oamenii buni ai pămîntului dac,
înfrățit cu Cetatea eternă prin lupte,
rostiți cuvîntul pace ca pe un imn al iubirilor,
pentru că numai în pace iubirile toate își află sublimul.

Luptați, oameni buni, pentru pace, ca pentru propria viață,
cum mama se luptă ca pruncul să vadă lumina,
pentru că numai în grădinile păcii florile își primenesc frumusețea
și în livezile ei merii dau fruct după floare.

Gîndiți, oameni buni, pentru pace,
cu flacăra cea mai nobilă ce vă poartă ființa
spre culmile împlinirii, aici lîngă vatra străbună,
pentru că numai în pace flacăra gîndului naște zborul în aripi.

Visați, oameni buni, pentru pace,
în clipele lungi ale nopții și-n zori
cînd roua de liniști se-așterne pe suflet,
pentru că numai în pace visările voastre sînt păsări măiestre.

Trăiți, oameni buni, pentru pace,
intens, pătimaș, liniștit, cum vi-i firea,
pentru că numai în pace trăirile tuturor vîrstelor
nasc bucurii între două speranțe sau doruri.

În necuprinsa dragoste de țară

Cuvinte pentru voi, străjuitori,
Oameni de gînd, de suflet și de faptă,
Ceasul de liniști din amurg și-n zori,
Largul visării voastre îl așteaptă;

Despre fîntîna dorului din dor,
Zidită lîngă vatra părintească
Și despre pîinea rumenită-n țest,
Menită pe cei buni să-i omenească;

Despre alintul vorbei sau din gest
Cum știe să mîngîie doar o mamă,
Cînd pragul depărtării e înalt
Și timpul amintirilor recheamă;

Despre sărutu-n orele tîrzii,
Cu gust de frag sălbatec între ele
Și despre ochii fără de egal,
Purtînd și taine și cărări de stele;

Despre surîsul pruncului, curat,
Cum perlele de rouă de pe floare
Și despre felul unic de-ai privi,
Cînd pasul lui dintîi e-o sărbătoare;

Despre zidiri și doină și pămînt
Înmiresmat cu orice primăvară,
La toate-acestea strajă voi sînteți,
În necuprinsa dragoste de Țara.

Cînd rostim...

Cînd rostim cuvîntul Patrie
gîndul se îmbracă în frumusețea destinului
iar inima își sărbătorește încoronarea.

Cînd rostim cuvîntul Patrie
în rotundul privirii Decebal se adună la sfat
cu întîiul bărbat al Republicii.

Cînd rostim cuvîntul Patrie
simțim mireasma de grîu din Cîmpia Română
înainte și cînd el devine o pîine de toate zilele.

Cînd rostim cuvîntul Patrie
pe buzele arse de setea iubirii
se așterne mărgăritarul din roua chemării lui Manole spre Ana.

Cînd rostim cuvîntul Patrie
pe cărările dorului, sufletul se preschimbă în imn
iar frumoasele cosînzene în flăcări de vatră străbună.

Cînd rostim cuvîntul Patrie
soldatul din noi se aliniază lîngă Drapel
și în flancul său de onoare e tot ce înseamnă acasă.

Cînd rostim cuvîntul Patrie
cu sîngele nostru înnobilăm culorile steagului Tricolor
și prin truda de țară ne regăsim în lumina lui sacră.

NICOLAE
BOGHIAN

Nesfîrşite păduri

Arome curate
curg dinspre Obcina Mare,
ramuri albastre tivesc orizontul
spre nord,
stejarii şi brazii îşi stivuie
fructele la picioare,
munţi şi cîmpii se-ntîlnesc
într-un dulce acord.
Apoi se face linişte
sub geana de tihnă a iernii
peste copilărie
se-aud crescînd nervuri,
privirile ei ajung la răspîntii
de stele
şi ning apoi odihna şi pacea
în nesfîrşite păduri.

Potcoavele luminii

Un colb aprins se ridica
în urma roţilor căruţei,
treceam prin valurile calme
de grîne galbene, curate
şi printre lanuri mari de in.
Foşneau seminţe cîntătoare,
livezi cu nuci albăstreau cîmpul,
departe luneca prisaca
abia văzută printre tei.
Caii porneau să lenevească
şi eu am tras grăbit din hăţuri
apoi mult timp am stat s-ascult
cum toacă roţile pe osii
pe cînd potcoavele luminii
se subţiau înspre apus.

Nufăr constelînd pe un rîu

Cosmos de iarbă a fost la-nceput,
chiciură ruptă dintr-un pocal
mă năşteam unduindu-ţi pletele ude,
epiderma nisipului te cuprindea, egal.
Roua luminii cădea tutelară
aerul crud adăpa zei cuminţi,
sînii tăi în aroma trezită
păreau dune mişcătoare, fierbinţi.
Nu era spaimă şi de aceea
greierii-ţi cîntau o dantelă suavă,
îmboboceau, strănutînd, diamantele
sub a surîsului tău arhitravă.
Cosmos de iarbă a fost la-nceput
fremătînd sfîşiat peste trupul tău viu
ce naviga sub fiorul atingerii
ca un nufăr constelînd pe un rîu.

VASILE PREDA

Adaug

Adaug fapta mea acestor zile
viu colorate, adaug
zilelor viaţa mea. Adaug numele
meu numelor acestor oameni, acestor
profunde înaintări spre lumină. Inima o adaug
acestor inimi aplecătoare în taină
ca nişte sălcii, trupul întreg
mi-l adaug acestei lupte care începe
cu fiece pas ori secundă.
În ample procesiuni de ierburi, de pietre şi
de izvoare, în care ochiul se pierde spre
o vedere de lucruri nemaivăzute,
adaug limpede ochiul meu sclipitor
la vederea imensă care mă-mprejmuie.
Adaug sîngele meu, toată
încrederea lui de a umple
pînă la margine vasul, adaug
forma inimii mele şi forma palmei mele
acestei fapte care încet
se adaugă formelor patriei.

Neintîmplare

Or eu nu aveam niciodată
sufletul pregătit, auzea greu
carnea mea de pămînt, sîngele
meu de aer. Cerul se spărgea
deodată în păsări albe
orbindu-mă cît
să treci tu pe sub vaer.
Or eu nu bănuiam că tocmai
atunci treceai tu. Aveam mîna
ocupată c-o stea, cu
un măr, inima
aţipită-ntre două bătăi,
tîmpla
surpată spre adevăr. Or tu
chiar în clipa aceea treceai, ca
o taină jurată, ca
un şarpe proscris; rămînea
doar o umbră cu care mă
legam la ochi,
să văd cît mai bine
prin vis.

Cîntec senin

Mă gîndesc la tine frumos, ca
la o corabie care vine
din Indii; cu partea luminoasă
a inimii mă gîndesc, cu
flamura tinereţii pe munţi. Mă
gîndesc la tine cu gîndul
din copilărie, cu gîndul
cu care-mi gîndeam mama, cu
acel gînd vechi care îţi ţine
capul sus sub ploaia
de raze. Mă gîndesc la tine ca
la un vis fraged, ca la un mugur
de suflet, ca la
un clinchet de rouă. Cînd
îţi ating polenul buzelor se înalţă
pe cer luna nouă. Zic
despre tine cu versul de sărbătoare,
cu vioara mea de miere, cu crengi
de somn înflorit îţi bat
gleznele şi cu genele mele. Plîngi?!

Îndrăgostit

„Mă, tu eşti îndrăgostit, zise
banca pe care şedeam, eşti
mai uşor ca o pană". „Mă,
tu eşti îndrăgostit", zise o
pasăre trecînd
prin mine în zbor. „Mă, tu
eşti îndrăgostit!" zise stiloul
cu care scriam întorcîndu-şi ochiul
peniţei spre mine. „Nu
te mai recunosc!" îmi spuse buletinul
meu de identitate, dezertîndu-mi
din buzunar. Era
dimineaţă, pentru că
o femeie-şi usca visele la
balcon, era seară pentru că un
bărbat bătea coasa pe nicovala
lunii, era
amiază, copilul bătea mingea
de zidul razei de soare. „Bună
ziua!" zisei trecătorului
care trecea. „Mă, tu eşti
îndrăgostit!" răspunse trecătorul
trecînd.

IOAN ȚEPELEA

Santinela

Poartă
noaptea pe umeri
ca pe o insomnie,
dimineața ca pe
o floare înrourată, amiaza
ca pe un snop
de raze, amurgul...
Poartă în ochii deschiși
grădina cu visele
patriei, visele
fiecăruia dintre noi,
înveșmîntate în liniște.
La fruntarii de dragoste
el ne apără
frumusețea.

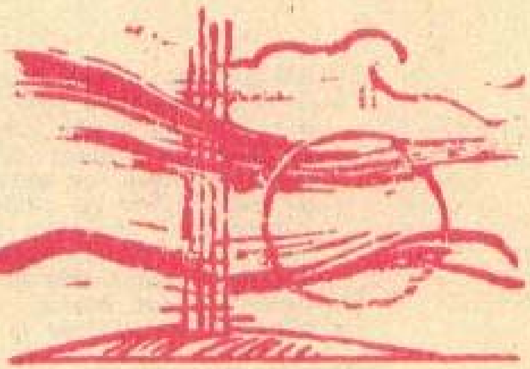

Constelație

Țara aceasta este o țară de jertfe
o constelație ca alte constelații
alcătuită din stele
comete și meteoriți
facle galactică încinsă cu sînge
incandescent
scurs din trupul oștenilor lui Dromichaites
Burebista sau Decebal...
o constelație a jertfelor numite
Tapae, Sarmizegetusa, Posada, Rovine,
Podul Înalt, Călugăreni, Plevna, Mărășești, Carei
și cîte încă
locuri-rană, locuri-lacrimi, locuri-sînge
locuri sfinte...
Țara aceasta este o țară de jertfe
cu munci pașnice și rosturi statornice;
celor ce-au rîvnit-o li s-a spus:
Pe aici nu se trece!

Copleșitoarele clipe

Copleșitoarele clipe ale acestei amiezi
dezmierdată cu irizări de baladă
mă inundă
străbuna cărare se definește
prin timpul cetății adie vîntul
din crîngul de dor
ne vin și ne pleacă părinții
iarba și frunza se naște-n adînc
stîrnită de puterea din oase
unde e casa și locul
pămîntului meu
mă inundă copleșitoarele clipe
ale acestei amiezi.

LIVIU VIȘAN

Consemn

Am în pază constelația cuvintelor
mlădioase ca răchita
și troienite de preumblare prin lumina poemului,
de la Ienăchiță la Nichita.

Și mă visează dulcele lor cu aripi
înhămate la trecerea peste lume a carului mare -
am în pază
constelația vocalelor necăzătoare.

Elegie

Atît cît se leagănă valul de iarbă,
tăcerea din suflet cînd prinde să fiarbă
și cînd peste noapte, de murele coapte,
strachină veche, luna se umple cu lapte,
turma agale de dor se prăvale,
prin fluier să treacă fior de migdale,
ca să se prefacă laptele dulceață,
din lună să curgă iar în dimineață -
altfel cum m-arată tremurul căldurii,
cu firul de iarbă lung în colțul gurii.

Veghe

Adie un miros și mă argintă,
cum stau de veghe-n noaptea înstelată,
ca o iubire limpede de fată
mi se-nfășoară brațele pe ființă.

Adie un miros de iarbă verde -
dorința bradului de-a-și trece mîna
prin dulcele ce bîntuie țărîna
în sînge ca o rugă mi se pierde.

Adie un miros de frunză deasă
și mă cuprinde-n inimă deodată
dorința bradului, cea mai curată,
să dăinuie-n șindrila de pe casă.

Poeți militari

VALERIU
PRICINĂ

A vorbi despre patrie

A vorbi despre patrie nu este lucru ușor
prea tînăr, poetul s-ar putea rătăci
prin înșelătoare livezi necunoscute
ori, prea încrezător să uite s-ar putea
că drumul cel mai drept
luat la rost e de răspîntii undeva.
Cuvîntul patrie, însuși e cu mult mai încăpător
decît cuprinderea puterii noastre de-al rosti,
căci el găsește-ntotdeauna-ntr-o ființă
și pietrelor și stelelor și mărilor un loc.
A vorbi despre patrie nu este lucru ușor –
cu aripi înmuiate-ntr-o prea explozivă miere,
vesel, poetul s-ar putea trezi, fără de veste,
mult prea sus și-acolo, sorbit
de-o nebuloasă de petale,
să ungă, s-ar putea, pistoanele de bronz
ale țărînii cu untdelemnul otrăvit
al unui cîntec surd.

A vorbi despre patrie nu este lucru ușor
cînd osteneala alunecă, adesea,
din cuvînt în mișcare
și, astfel, cuvîntul, rămas cu mult prea puțină
suferință în miez, se sparge
atins de prima săgeată de aer.
A vorbi despre patrie nu este lucru ușor –
O, timpurii buze rostind, uneori, mult
prea grave cuvinte... Dar căutați,
adîncă-nvățătură-i căutarea,
din anotimpul gîndului curat izvorăște
geamăn cu lumina.
Rîul vieții fără de bătrînețe
și al tinereții fără de moarte – el este
acela care pentru noi, aici, spală
tot ceea ce cuvintele lăsa-vor veșnic
dincolo și dincoace de adevăr... Pentru că
a vorbi despre patrie nu este lucru ușor.

Invitație în alb

Te-aș lua, iubito, la plimbare
prin orașul argintat și gol,
copleșit de-un viscol ca la pol
și pîndit de-o lungă hibernare.
Numai noi mai sîntem, poate, vii –
ne-a salvat un nesfîrșit sărut
cu un veac în urmă început
și păzit de-o ceată de copii.
Vino, deci, mă vei afla în piață –
voi fi zeul cuvîntînd ninsori
vom fi aclamați cu dalbe flori
și, pe veci, încoronați cu gheață.
Nu te opri în dreptul vreunei stele
culcușită fals pe caldarîm –
eu te chem pe celălalt tărîm
la adresa viscolelor mele.
Mai bogat cu mult, cu mult mai tineri,
ne-om juca, iubito, doar atît
cît să tragem viața din urît.
Vom da foc ninsorii într-o vineri.

Pelerin către cuvinte

Eu sînt un pelerin către cuvinte,
de mii de ani cetatea le-o zăresc,
și am pornit, cîndva, s-o cuceresc,
zăbava însă-n veac, mi-i la-nainte.
Din datul dat eu pelerinul sînt
și-n caravană duc atîtea vieți,
papirusuri, hrisoave și peceți,
mumii de sare, idoli de pămînt,
suluri din piele moale de vițel,
bătute-n aur – tomurile grele
hronici cu semne bune, semne rele,
mătăsuri cu mici strofe de rondel...
Ca pe o arcă luai din fiecare –
haraci de preț și vamă totodată,
pe cît cetatea-mi stă îndepărtată
pe-atît chemat, mai viu, de ea în zare...
Dar, poate, drumul singur îmi ajunge –
trecut de netrecutul spre cetate
nu simpla vanitate de a-i bate
la porțile de patimi și de sînge.

Patria

Patria e o imensă cîmpie,
unde roadele sînt tot mai pure;
de-aceea lîngă fiece spic
descalecă un voievod
din neîntinata pădure.
Patria e o mirabilă grădină
pe care în inimă
o culeg și o ar,
iar brațele-mi urcă în nemurire
ca niște pietre,
aici, la hotar.
Și rămîne Patria
un neam de voievozi
pe veci mioritica noastră văpaie
continuînd să însemne pereni;
Decebal, Mircea, Ștefan, Bălcescu Nicolae.
Nearcuiți în vremuri de nemoarte
pe frontispiciul ISTORIEI
scriind marea și eterna
noastră carte.

MARIUS C. NICA

Neatîrnare

Pe masa mea – trei dalii roșii –
de purpura-i culoarea lor;
pe zare descinzînd strămoșii
cutează-n mine munți și dor.

Îi văd cum urcă în cavale
sub roua bravilor Carpați
sădind în timp Neatîrnarea,
străbunii mei, viteji bărbați.

O, cîte jertfe n-am plătit,
e scris în cronici și-n bazalt,
adîncul nostru sînt stejarii
ce stau pe culme, în înalt.

Pe masa mea – trei dalii roșii –
crescute-n lutul părintesc;
prin ele îmi vorbesc strămoșii,
prin ele stelele-mi vorbesc.

Frescă

Privesc ostașul României
cum stă de veghe neclintit
străjer în poarta veșniciei,
de frunza codrului doinit.
Făptura lui se întrupează
din zarea miilor de ani
iar firea-i dreaptă și vitează
urcă din daci și din romani.
Columnele îi poartă slava
din vreme-n vreme, pînă azi,
îi cîntă zarea carpatină
cu orga ei de munți și brazi.
Privesc ostașul României –
stejar sub faldul nemuririi,
istoria pe zări îl scrie
ca simbol veșnic al Unirii.

Argos

Sublima chemare
despică amurgul,
ca niște sabii
sînt ochii în nesomn,
undele lacului –
labirint către cer
și marmura clipei
pătrunde-n mister.
Înserarea pogoară
peste nostalgia primului diamant
cu aripi de nuferi
ne-nvăluie pescărușii
sculptați în înalt.
Sublima chemare
pătrunde-n zarea nomadă
pe luciul apei
trestia nopții dansează
la ceas de hîrtie
ca-ntr-o mirifică și eternă
baladă.